

REVISTA BIBLIOTECILOR

I. M. F. T. MUREȘ
BIBLIOTECA

6 • 1969

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXII nr. 6

iunie 1969

ANUL XXV

Paș.

Adrian PIRVULESCU : File din istoria contemporană a bibliotecilor 321

★

George VLĂDESCU : Conducerea și îndrumarea pe plan local a activității bibliotecilor publice 329

E. DROB și N. STRATONE : Bibliotecar și sociolog (VII) 335

M. BODINGER : Cu privire la definirea și cercetarea intereselor de lectură 340

Ioana TAUTU : Lectura în Biblioteca orașenească Giurgiu (II) (O cercetare bazată pe analiza fișelor de cititor) 343

D. M. PĂPURICĂ : Biblioteconomie și economie 349

AL. PORTEANU : Bibliografia istorică a Românicii (secolul al XIX-lea) — o vastă lucrare științifică 353

Ioana CRETEANU : Încercări de definire a bibliotecarului ca specialist 357

Colectura sau librăria din localitate? (Opinii) 361

Statutul bibliotecarului — o necesitate. Schimb de opinii 363

Isabela CIONIS și Liliana OBROCEA : Filmul și lectura. Indicații metodice. Bibliografie 364

I. IONIȚĂ : Biblioteca pentru copii „Ion Creangă” la început de activitate 368

Note, cronică 370

ISTORIA CĂRTII ȘI A BIBLIOTECILOR

JAKÓ Sigismund : Legăturile bibliofile și științifice cu Muntenia ale lui Samuil Köleséri (1663—1732) 372

EX LIBRIS

Ion STOICA : Ex libris-ul lui Titu Maiorescu 376

PROFILURI

Apostol STAN : N. Bălcescu — revoluționarul și omul politic. 150 de ani de la naștere. 377

★

Calendar (iulie, august, septembrie 1969). 380

CONSULTAȚII

Florica DUMITRESCU : Catalogul pe subiecte (II — urmare) 383

REDACȚIA :

Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPȘ, Nicolae PASCU, BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

* 5 5 0 0 1 6 1 0 9 *

S
U
M
A
R

FILE DIN ISTORIA CONTEMPORANĂ A BIBLIOTECILOR

Întregul nostru popor a primit cu profund interes și satisfacție publicarea Tezelor Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului și a proiectului Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. Cele două documente prilejuiesc o analiză multilaterală a dezvoltării țării noastre în cei 25 de ani care au trecut de la Eliberare și pe baza unui studiu științific multilateral, ele proiectează sarcinile de viitor, liniile directoare ale dezvoltării țării în anii următori. Bilanțul marilor îndepliniri pe care poporul nostru le-a dobândit pe drumul socialismului constituie un prilej de a ilustra și realizările regimului nostru în vasta acțiune de dezvoltare a rețelelor de biblioteci.

Seria de articole pe care o inițiem cu acest număr va căuta să redea unele aspecte mai semnificative ale evoluției bibliotecilor publice din diferite județe ale patriei. Datele despre colecțiile de cărți, lectură și cititori atestă acum pentru fiecare comună, oraș și ansamblul țării o dinamică fără precedent în trecut. Față de 1949, când în bibliotecile publice de stat și sindicale existau 5 641 000 de volume, în 1968 numărul lor trecea de 43 de milioane. Se desprinde cu pregnanță de asemenea rolul major pe care îl joacă astăzi biblioteca în cadrul întregii noastre culturi și al fiecărei comunități umane. Această impresionantă dezvoltare într-un sfert de veac continuă, în cu totul alte proporții, tradițiile valoroase ale trecutului. La temelie evoluției actuale a bibliotecilor, ca și a întregii noastre culturi, stă economia socialistă prosperă făurită de poporul român sub conducerea Partidului. Bibliotecile reprezintă unele din pirghiile întregii mișcări de reînnoire spirituală promovată de Partidul Comunist pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, pentru ridicarea gradului de civilizație și cultură a poporului nostru.

Ev nou la poalele Tîmpei

Vizitatorul de azi al Brașovului pășește pe străzile acestui străvechi oraș cu un ciudat sentiment al timpului. Alături de vechile edificii ale cetății transilvănene, durate unele acum mai multe secole, s-a ridicat de câțiva ani numai și continuă să se înalțe în pre-

zent un nou oraș, o pădure de blocuri și ansambluri industriale care adaugă strălucirii istorice mărturia viguroasă și tinăra a idealului constructiv al contemporaneității. Peisajul poate fi întâlnit, de altfel, în oricare altă parte a țării. Nu atât această uriașă descătușare de energie proprie timpului nostru e uimitoare, ci mai ales constatarea că ceea ce generațiile actuale au îndeplinit în două decenii depășește cu mult efortul de construcție al mai multor veacuri. Faptul atestă momentul de răspintie în care ne aflăm, de confluență a unor ere istorice,

oind noua orinduire socială a eliberat în slujba omului forțe latente colosale care sălășluiau în puterea lui.

Bibliotecile, ca element important și semnificativ al culturii, se înscriu în cadrul aceluiasi avint specific tuturor celorlalte domenii de activitate umană. Ele au cunoscut o dezvoltare cu totul deosebită în Brașov care s-a bucurat, de altminteri, de o bogată tradiție culturală în trecut. Să amintim numai pe Johannes Hontorus, umanistul care înființa în 1535 înțibia tipografie din Transilvania și pe diaconul Coresi care tipărește între 1559—1581 primele cărți în limba română, sau să ne gândim la întrecaga pleiadă de cărturari patrioți din secolul trecut, George Barițiu, Simion Bănuțiu, Andrei Mureșanu etc. și vom avea în față, astfel, rădăcinile istorice ale fenomenului actual de largă răspândire a cărții și culturii în cele mai largi straturi ale societății.

Actuala bibliotecă municipală are la bază vechea bibliotecă a Astrei, înființată în 1926 și ca urmare a eforturilor întreprinse de regretatul om de cultură, profesorul Ioan Colan care a fost și primul ei bibliotecar. Avea la doi ani de la înființare un fond de cărți de 10 778 volume și atingea în 1936 cifra de 20 000 de volume. Dacă ne gândim că în 1969 bibliotecă numără 229.981, vedem dintr-o dată saltul uriaș care s-a produs în istoria bibliotecii datorită celor douăzeci și cinci de ani de transformări socialiste. Situația este în acest sens generală pentru întreg sistemul nostru de bibliotecă și e de ajuns să urmărim câteva situații statistice

mai variate. Directorul bibliotecii municipale din Brașov, Ilie Morus, ne face un mic istoric al instituției. Pornind în 1951 cu un total de 31 800 de publicații, biblioteca se dezvoltă rapid în anii ce urmează. În 1957 se înființează secția muzicală iar în 1967 se înființează secția de colecții speciale. Pentru a facilita accesul cititorilor, în 1960 și 1962 biblioteca înființează în oraș două filiale. În 1960 fondul de tipărituri a ajuns deja la 146 535 de volume. Din 1966 biblioteca s-a mutat în noul local, foarte frumos și mult mai încăpător, cu un spațiu de depozitare dublu. În prezent în cadrul bibliotecii funcționează 38 de lucrători. Se înțelege că toate eforturile sînt îndreptate spre folosul publicului cititor. Șefa serviciului relații cu cititorii, Silvia Popa, ne vorbește despre rezultatele bune care au fost obținute în privința permanentizării cititorilor. Media frecvenței la sala de lectură e de aproximativ 120—130 cititori zilnic iar la secția de împrumut, înființată în 1952, de circa 200 persoane. Cifrele sînt apreciabile. Ar fi interesant să urmărim, în câteva etape din trecutul bibliotecii, evoluția lecturii. După cum aflăm din cartea lui Ioan Colan *Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român „Astra” Brașov. După zece ani. 1926—1936*. Tipografia „Astra” Brașov, în anul 1935 fuseseră înregistrati la secția împrumut 3 885 cititori și 6 509 cărți citite iar la sala de lectură 575 cititori și 1 372 cărți citite, pentru ca douăzeci de ani mai târziu creșterea să fie considerabilă:

Tabel 1

Anul	Cititori	Cărți citite	Frecvență
1956	12.285	207.863	117.213
1961	15.965	340.752	123.454

pentru a ne da seama de marile transformări care s-au făcut. Contactul direct cu oamenii, însă, e mult mai grăitor, relevînd mutațiile care s-au produs în adîncime în conștiința oamenilor, pasiunea pentru știință și cultură, pentru cunoaștere, generalizată la scara întregului popor, fenomen nou, necunoscut pînă acum și căruia biblioteca, printre alte instituții, e chemată să-i satisfacă corințele.

Din acest punct de vedere e importantă nu numai creșterea cantitativă a unei bibliotecii, ci și capacitatea de diversificare a serviciilor ei pentru a satisface solicitările unor grupuri de cititori și interese de lectură cît

Într-un oraș în plină dezvoltare ca Brașovul, cu o mare fluctuație de populație, este cert că biblioteca, instalată în vechiul local al Astrei, profoliat pentru un număr redus de volume și cititori, a întâmpinat anumite dificultăți în funcționarea ei normală. Mutarea bibliotecii într-un nou local satisface într-o mare măsură necesitățile acestei valoroase instituții de cultură, deși mai există încă posibilități de lărgire a accesului liber la raft și se impune o extindere a sferei de activitate a bibliotecii prin filiale. În 1968 biblioteca a reintrat într-o activitate normală după mutare și deja nu-

mărul cărților citite a atins 254 762 volume iar frecvența cititorilor 107 082. Colectivul bibliotecii asigură în continuare condițiile lecturii în limbile naționalităților conlocuitoare, maghiară și germană.

Ca urmare a puternicei industrializări a orașului (în prezent județul Brașov ocupă locul al doilea din țară în producția industrială globală), se poate constata în același an (1961) ponderea mare a cititorilor muncitori alături de celelalte categorii de cititori: 2 615, față de 2 293 tehnicieni și intelectuali, 5 707 elevi și 1 067 studenți. Paralel cu aceasta, solicitarea cărții de știință și tehnică crește și în momentul de față în fondurile bibliotecii se află 37 000 de volume din acest domeniu.

Vizităm diferitele secții ale bibliotecii și ne oprim mai mult la serviciul bibliografic, profilat atât ca centru de informare (în 1968 a furnizat peste 400 de informații bibliografice de diferite tipuri la cerere) cât și ca secție specială pentru adunarea tuturor datelor privitoare la istoria culturii brașovene. Aici se păstrează, printre altele, prețioasa zincografie a tipografiei Ciureu care a reprezentat un for cultural important pentru Brașov la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru. Emil Micu, șeful serviciului, ne vorbește cu îndreptățită mândrie despre activitatea colectivului său: „Concetrările locale au o mare importanță întrucât furnizează date sigure, informații noi privitoare la anumite personalități care vin cu originea ori au activat pe teritoriul județului nostru și acțiunea noastră va servi, fără îndoială, lucrărilor care se fac pe plan național”. S-a realizat până în prezent un fișier cu date referitoare la toți oamenii de cultură din județul Brașov, fișier care cuprinde numeroase autobiografii autografe obținute la cerere. Se elaborează, de asemenea, o serie de lucrări ca: Brașovul și Tara Birsei oglindite în literatură, Bibliografia monumentelor istorice din Brașov; se proiectează un amplu studiu asupra tipăriturilor și cărții românești.

În cadrul vieții culturale brașovene, biblioteca municipală este foarte activă. A realizat în anul 1968 o expoziție a cărții turistice sub titlul *Turismul în județul Brașov*, organizează de două ori pe săptămână, în cadrul secțiilor, audii muzicale și de teatru pe disc, acțiuni pentru copii și colaborează strâns cu *Săptămâna brașoveană*, supliment al ziarului *Drum nou* în care sînt popularizate manifestările inițiate de bibliotecă. Ilie Moruș, directorul bibliotecii, ne anunță că în cinstea celei de-a 25-a aniversări a Eliberării ea va elabora o antologie bibliografică privind personalitățile științifice și culturale care s-au născut și au activat pe teritoriul județului Brașov (va cuprinde aproximativ 250 de nume). O muncă susținută și rodnică, un bilanț pe măsură.

La cîtiva kilometri de Brașov, pe șoseaua Branului, vizităm Cristianul, o comună mare numărînd patru mii de locuitori. Să reținem cifra căci din ei aproape un sfert sînt cititori ai bibliotecii comunale. Ne înfrîmpină bibliotecara Elisabeta Abagiu, distinsă cu Medalia Muncii, pentru merite deosebite în muncă. Lucrează la bibliotecă de la înființarea ei, în 1952. Facem o solicitare rapidă: 17 ani de dăruire și fidelitate. Tot ceea ce vedem se datorează hărniciei și priceperii ei și mai ales unui sentiment pe care manualele de psihologie nu știu dacă-l înregistrează: dragostea pentru carte. În 1952 biblioteca a început să funcționeze cu un fond de publicații preluat de la căminul cultural: 1 796 de volume. Astăzi are 11 200 volume. În primul an a avut 320 de cititori, astăzi 841, dintre care mai mult de un sfert muncitori. Constatăm aceeași creștere, de-a lungul anilor, a numărului de cărți citite din domeniul științei și tehnicii. Cam o treime din colecții se află la răsuf liber, înființat în 1966. Observăm imediat o splendidă machetă a comunei, executată de însăși bibliotecară care a marcat cu stegulețe casele unde se află cititorii ai bibliotecii, ceea ce îi permite o evidență exactă a lecturii în sat și îi indică imediat zonele de intensificare a propagandei. În alt colț al bibliotecii o expoziție de cărți înmănunchează câteva titluri ale marelui scriitor și patriot, Dimitrie Bolintineanu — se împlinesc 150 de ani de la nașterea sa. Bibliotecara, în îndelungata sa activitate, a format o întreagă generație de cititori ai căror copii urmează acum același drum spre bibliotecă, spre cultură, pe care l-au parcurs și părinții lor. De altfel, corpul didactic din localitate sprijină continuu toate acțiunile bibliotecii. Astfel a fost organizată o șezătoare literară cu scop educativ, intitulată semnificativ *Proverbe, zicături și anecdote despre Iene*. Biblioteca a început să-și întocmească o colecție de materiale audio-vizuale pe care le valorifică în diferite manifestări (montaje muzical-literare, audii muzicale, seri literare) realizate, unele, în colaborare cu căminul cultural. În anul 1968 la acțiunile inițiate de bibliotecă au participat 1 300 de localnici, cea mai mare asluență fiind cunoscută de scrierile de basme (735 de participanți). Elisabeta Abagiu ne înfățișează munca pe care o desfășoară în sat cu femeile, concursurile pe care le organizează cu copiii. „Una din cauzele succesului muncii noastre — ne spune d-sa — se datorează faptului că planul de muncă al bibliotecii nu îl alcătuiesc singură ei în colaborare cu toate forurile comunale interesate; lucrul permite o judicioasă planificare și o conlucrare rodnică între instituțiile culturale de la noi”. Ceea ce, de altfel, am și văzut.

În drum spre cetatea Unirii

Drumul spre vechea cetate a Bălgradului trece prin Sebeș, un orașel de vreo 20 000 de locuitori, unde vizităm o foarte frumoasă bibliotecă publică. Situată într-o spațioasă încăperă din noul local al Casei de cultură, biblioteca susține o activitate intensă de popularizare în colaborare cu aceasta. Se organizează concursuri „cine știe, câștigă” pe baza unor liste bibliografice recomandate concurenților cu întrebări formulate de bibliotecare (teme: *Ziua Unirii Principatelor*. *Să recunoaștem poetul* — concurs realizat în colaborare cu cooperativa „Unirea” din localitate, dotat cu promii în cărți — etc.), consfățuiri pe teme agrozootehnice, recitaluri de poezie. E semnificativ caracterul educativ al activității duse de bibliotecă dacă ne gândim la montajul muzical-literar *Gânduri închinate mamei*, realizat împreună cu elevii școlii nr. 3 din Sebeș. După cum se vede biblioteca și-a câștigat o largă popularitate pe care câteva date din istoria ei o pun și mai bine în lumină. A fost înființată în 1950 cu un fond de cărți (250 volume) preluat de la Ateneul popular. Trei ani mai târziu biblioteca putea pune la dispoziția celor 1 648 de cititori permanenți o colecție de 3 270 de volume. În 1968 numărul cărților citite atingea impresionanta cifră de 36 391 la o colecție care se mărise și ea considerabil (26 905 volume), aproape 10 la sută din populația orașului frecventând biblioteca. Se remarcă aici imediat munca în-sufletită a bibliotecarilor. „Cărțile sînt recomandate după ce au fost citite sau măcar răsfoite iar noi înșine — ne spune Maria Bota — nu ne rezumăm la buletinul „Cărți noi”, ci parcurgem în special revistele de cultură pentru a selecta, în vederea popularizării, cărți din toate domeniile”. În afara listelor bibliografice, a recomandărilor de cărți făcute prin stația de radiofrecvență sau a vitrinelor cu cărți noi, o vastă campanie de propagandă a cărții se desfășoară în C.A.P.-urile din împrejurimi, în special în domeniul publicațiilor agrozootehnice. O muncă similară e caracteristică și filialelor din Răhău, Lăncrăm și Petrești ale bibliotecii orașenești. Entuziasmul și idealurile generoase sînt, de altfel, proprii acestor me-leaguri care au fost martore în trecut la lupta marelui voievod Mihai Viteazul pentru neabținare, la răscoala iobagilor conduși de Horia, Cloșca și Crișan, sau la înălțarea revoluției de la 1848 în care aici s-a relievat, eroică, figura lui Avram Iancu. Județul Alba cunoaște astăzi o dezvoltare armonioasă atât în domeniul economic cît și cel cultural unde tradiția seculară și avîntul

specific epocii noastre s-au contopit într-un întreg organic. Alături de celebra bibliotecă documentară Bathhyaneum, înființată în 1792, în județ există în momentul de față o vastă rețea de biblioteci de toate felurile, creată în anii socialismului: 8 biblioteci municipale și orașenești, cu un fond total de 184 873 volume și o rețea de biblioteci comunale numărînd 67 de unități cu 505 367 volume, în care s-a înregistrat în anul 1968 un total de 71 194 de cititori, adică aproape 20 la sută din populația întregului județ. Din păcate, Biblioteca municipală din Alba-Iulia, care are datoria de a fi principală bibliotecă publică a județului, se află mult sub nivelul altor biblioteci orașenești din județ.

La Vințul de Jos vizităm o frumoasă bibliotecă comună condusă de harnica bibliotecară Maria Băcilă, în același timp vicepreședintă a consiliului popular comun. Lucrează aici din anul 1959 și patru ani mai târziu roadele muncii sînt încununete prin titlul de „bibliotecă model” ce i se acordă instituției. Astăzi bibliotecii îi revine un merit însemnat în propaganda susținută a campaniei agricole. Înființată în 1950, biblioteca din Vințul de Jos are acum 974 de cititori și un fond de cărți de 7 125 volume, în timp ce cu numai cincisprezece ani înainte colecțiile de cărți de 7 ori mai mici erau consultate doar de 150 de cititori. În spațiile acestor cifre se văd profundele profaceri realizate astăzi în conștiința locuitorilor satului.

Aceleași frumoase constatări le facem în satul învecinat, Pianul de Sus, unde bibliotecara Maria Mircea, membră între 1962—1965 în Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, ne prezintă cu însuflețire munca sa în bibliotecă unde se află de la înființare (1957). A realiza o creștere a numărului de cititori de la 548, cîți erau la început, la 974 în ultimul an, cu 11 264 cărți citite, reprezintă, fără îndoială, un succes. Momentele realizărilor cele mai importante le atestă și cele trei diplome obținute ca bibliotecă fruntașă, în anii 1957, 1961 și 1963. Găsim acolo sprijin eficient pe oare îl acordă biblioteca lucrărilor agricole: în adunările populare ale C.A.P.-ului sînt prezentate cărți noi, utile muncii câmpului, la fel în cadrul învățămîntului agrozootehnic. Atragerea unui cit mai mare număr de locuitori în sfera lecturii rămîne o preocupare permanentă. În acest sens a fost introdus în 1964 accesul liber la raft. Pe o hartă întocmită de bibliotecară e marcată evidența cititorilor. Între bibliotecă și cele trei filiale ale sale se realizează un continuu schimb de publicații pentru împrumutarea fondurilor. O particularitate reflectă aceeași dragoste pentru carte, care se simte pretutindeni: din 1968 a fost înființat un cerc de legătorie a cărților cu elevii din clasa a 7-a.

Ne întorcem la Alba-Iulia și poposim o clipă prin locurile care au însemnat atât de mult pentru istoria poporului nostru: sala în care la 1 decembrie 1918 Marea Adunare Națională a proclamat unirea Transilvaniei cu România; palatul principilor ardoleni unde Mihai Viteazul a avut reședința între 1 noiembrie 1599 și 19 august 1601 ca „voievod și domn a toată Țara Românească și al Ardealului și al Țării Moldovei”; poarta între zidurile căreia au fost întemnițați și judecați Horia, Cloșca și Crișan în 1785 și unde în 1852 avea să fie umilit Avram Iancu. Acestor eroi și cetății simbol al Unirii le-a închinat înălțătoare versuri fostul director al bibliotecii municipale, Constantin Dumitrescu, într-un frumos volum de versuri apărut recent (*Adversar cu destinul*. Editura tineretului, 1968. 96 p.):

De ce nu l-ați auzit ?

Bălgradul a strigat.

A strigat prin plămîni milenii de-atîtea ori.

A strigat în fiecare zi.

A strigat prin piatra crucilor,

Prin lemnul roților.

A strigat sus în cetate,

Pe ziduri,

în fața porților,

A strigat prin glasul vijolios din umbrele morților :

— Dați-mi bronzul furat,

să-mi torn atîtea statui

Cîte stele și lucferi lunecă pe iarba cerului.

E dreptul meu,

E dreptul lucferilor mei care-au căzut și s-au stins.

Pentru mine,

Pentru România de astăzi, cu țelul atins...

(Țăria milenară a Bălgradului)

Popas în lunca Cibinului

O puternică înflorire economică și culturală a cunoscut în zilele noastre județul Sibiu. Cu o producție industrială de 3,7 la sută din producția globală a țării iar în agricultură de 1,7 la sută, Sibiu ocupă un

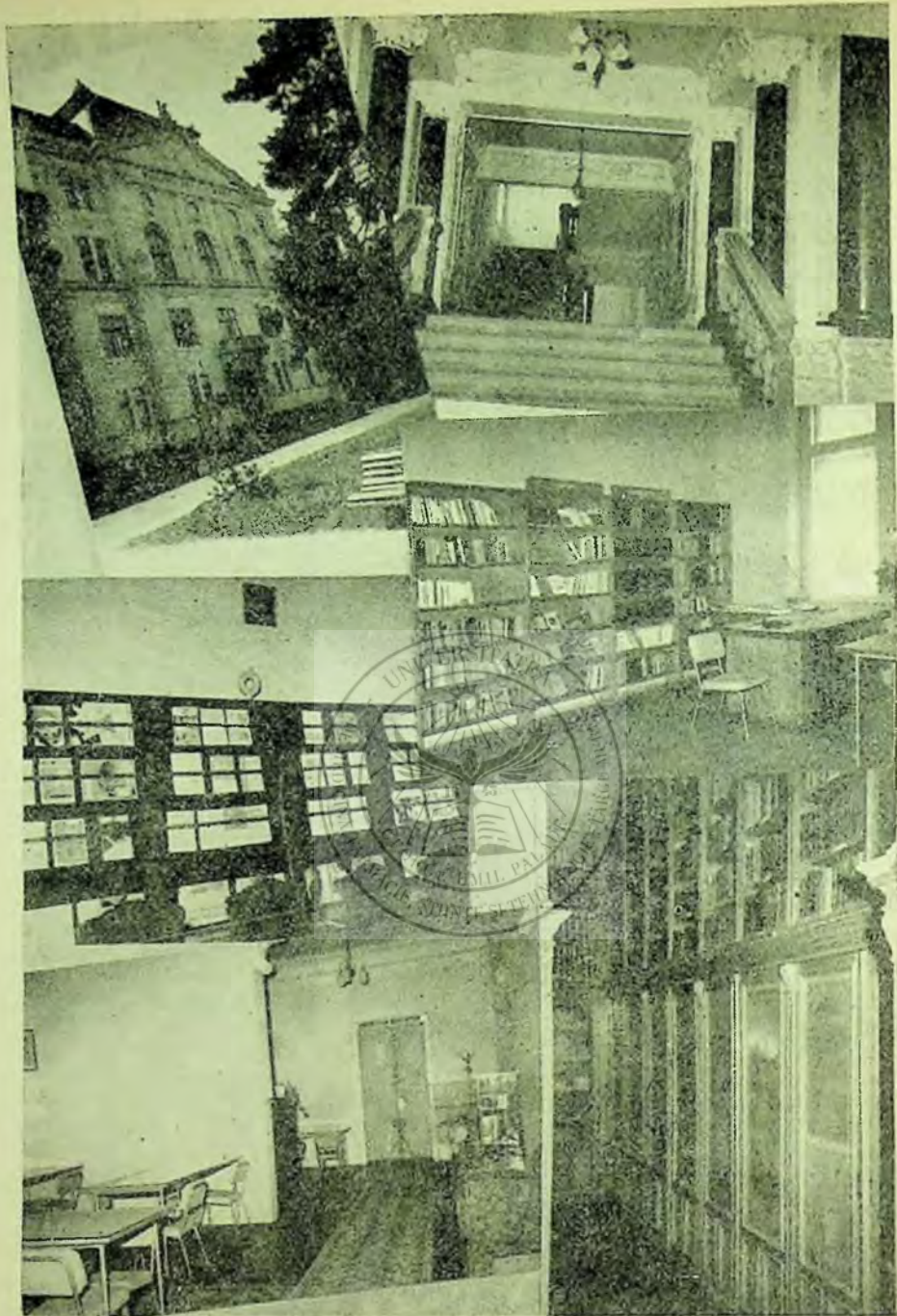
loc de frunte în județele țării. Răsar printrîndeni noi întreprinderi industriale și un avînt similar poate fi întîlnit în domeniul culturii. Deși bogata tradiție culturală a județului a marcat în trecut momente importante, cum ar fi crearea în 1861 a Asociației transilvane pentru literatură română și cultura poporului român (ASTRA), o înflorire culturală ca cea actuală nu are precedent în istoria județului. Rețeaua de biblioteci a județului este una din cele mai dezvoltate din țară: 7 biblioteci municipale și orașenești cu un fond general de 404245 volume care au fost consultate în 1968 de 29994 cititori; de asemenea 55 de biblioteci comunale au pus la dispoziția celor 41093 cititori ai lor un total de carte însumînd 443202 unități.

Am vizitat una din cele mai mari biblioteci municipale a țării. Biblioteca „Astra” din Sibiu. Directorul bibliotecii, Ioan Holhoș și tovarășul Mircea Avram, bibliotecar, ne prezintă etapele principale din evoluția bibliotecii. A fost înființată în 1861 în cadrul Astrei, funcționînd ca bibliotecă centrală a acesteia și ca bibliotecă națională a românilor transilvăneni pînă în 1918. Adevăratul citor al bibliotecii a fost Timotei Cipariu. Avînd bogate fonduri de carte veche românească, îmbogățită mereu prin donații, biblioteca Astrei începe, în 1865, un intens schimb de publicații cu instituții academice din Viena, Budapesta, Buenos-Aires, Italia etc., fapt care i-a mărit colecțiile și i-a ridicat prestigiul. Biblioteca a întreținut o strînsă legătură cu instituțiile similare din țară. Pomînd de la un fond inițial de 195 de volume (a fost deschisă pentru public începînd din 1869), biblioteca Astrei din Sibiu capătă în perioada 1921—1949, datorită dreptului de depozit legal de care a beneficiat în acest timp, o extindere considerabilă. O reală pătrundere în straturile adînci ale întregii populații se înfăptuiește însă abia în anii din urmă. Astfel, dacă în 1938 frecvența cititorilor era foarte redusă (2763 în tot decursul anului), fiind consultate 2593 volume la un fond total de 73350 publicații, începînd din 1950 constatăm o creștere vertiginoasă în toate sectoarele de activitate:

Tabel 2

Anul	Nr. cititori frecvența	Nr. cititori pers. fizice	Nr. volume	Nr. volume consultate	Personal de bibliot.
1950	25.199	—	108.268	37.954	6
1960	98.267	10.279	162.869	171.886	17
1968	134.181	16.518	296.640	296.250	35

Biblioteca municipală „Astra” (de la stînga la dreapta): vedere de ansamblu a clădirii; intrarea principală; sala de lectură pentru periodice; secția cu acces liber la raft pentru adulți; sala de lectură pentru adulți; fondul tradițional (depozit)

Cu un an înainte a fost introdus accesul liber la raft pentru un total de 30 000 de volume. O deosebită atenție a fost acordată secției de copii, dăruind din 1952, cu un fond actual de 25 000 de publicații. O rodnică activitate a realizat-o, în această perioadă de la înființare, serviciul de informare bibliografică care a acordat o atenție deosebită diversificării și perfecționării sistemului de instrumente de informare și bibliografiei locale. Beneficiarii sînt în primul rînd diferite instituții, cercetătorii și cititorii bibliotecii, oferindu-li-se atît informații bibliografice scrise cît și orale. Menționăm cîteva din lucrările elaborate de serviciul de informare bibliografică și care atestă preocupările colectivului atît în ceea ce privește istoria culturii sibiene cît și a realizărilor contemporanității: Presa românească sibiiană (1851—1968), Albumul-ghid al bibliotecii, Scriitorii români în colecția iconografică a bibliotecii „Astra”, volumul de comunicări ale sesiunii științifice din 1968 etc. Alături de aceste lucrări, biblioteca a organizat diferite manifestări cu un larg ecou în rîndul publicului: expozițiile documentare Mihai Eminescu și George Coșbuc, expoziția „Pagini din istoria presei muncitorești” sau sesiunea de comunicări „Centenarul revistei Transilvania”. Cu o vastă activitate în multiple sfere ale culturii actuale, biblioteca „Astra” și-a vădit capacitatea de a răspunde principalelor solicitări, ale societății sibiene contemporane. Și ceea ce atestă mai mult acest lucru e faptul că în prezent o cincime din populația orașului participă într-un fel sau altul la activitățile desfășurate de bibliotecă.

O evoluție semnificativă poate fi constatată și în alte biblioteci orașenești din județ. La Agnita, de pildă, s-a ajuns de la 1 928 volume consultate în 1950 (fond de publicații 6 337), deci un indice de circulație foarte scăzut, la 33 170 cărți citite în 1968 (fondul de publicații numărînd 32 329 de volume) și 1 965 de cititori. Și aici s-a constatat, încă din 1957, eficiența introducerii accesului liber la raft. Poate fi remarcată de asemenea diversificarea categoriilor de cititori. Dacă în anul 1950 copiii și puștii intelectuali din oraș reprezentau cea mai mare parte a celor 286 de cititori, în 1968 ponderea funcționarilor și muncitorilor în ansamblul procesului lecturii a crescut considerabil: din cei 1 978 de cititori, 791 aparțin acestei categorii. O bibliotecă orașenească recentă, ca cea din Dumbăveni, înființată în 1956, fiind a fost dotată cu 3 288 volume, a ajuns astăzi la colecții însumînd 13 489 publicații. Anul trecut cei 1 308 cititori ai bibliotecii au consultat 13 100 volume și, după cum ne comunică în continuare bibliotecara Hella Homm, muncitorii și țărani constituie aproape 30 la sută din numărul total al cititorilor.

Ne deplasăm la Săliște, o comună mare situată la vest de Sibiu, într-un cadru natural încântător. Bibliotecara Ana Bălașa ne prezintă „palmaresul” instituției pe care o conduce: evidențiată în munca culturală de masă (1957), e declarată apoi fruntașă pe regiune (1958 și 1961). Dotată cu 1 056 volume în 1952, anul înființării, biblioteca a căpătat în prezent, cu cele 9 050 volume, un loc central în viața culturală a satului, de altfel foarte dezvoltată, existînd aici un cor cu renume, pe care acum îl conduce cu prestanță muzicologul Doru Constantin. Biblioteca a reușit să-și atragă de la am la an un număr sporit de cititori care au consultat 15 079 volume în 1968. Manifestările organizate de bibliotecă atrag un mare număr de participanți.

La Marpod, o comună cu populație germană din nord-estul județului, întîlnim o devotată slujitoare a cărții, bibliotecara Maria Kessler. O găsim de fapt la filiala din Ilimbav a bibliotecii comunale. Aici, în filială, o inovație: fișele cititorilor sînt puse nu în ordine alfabetică, ci urmează ordinea caselor din sat, ceea ce permite simultan o evidență a lecturii pe întrecaga localitate. Biblioteca din Marpod a devenit comunală în 1958 și în același an a fost introdus accesul liber la raft. O vizităm cu o plăcută surprindere. Peste tot domnește o ordine desăvîrșită. Dovadă a priceperii și hărniciei bibliotecarei: reclassifică toate colecțiile întrucît vechea indexare efectuată după indicii de clasificare din caseta tipografică a fiecărei cărți, era evident greșită. Ne vorbește cu înflăcărare despre dimineațele de basme pentru copii organizate în colaborare cu școala, despre propaganda cărții în cadrul C.A.P.-ului, despre monstajele literare inițiate de bibliotecă (Alfred Margul Sporber, Oscar Walter Cizek etc.). O trăsătură caracterologică a bibliotecarei: dragostea pentru meseria căreia i s-a dedicat de aproape zece ani. Iar tot ce am văzut aici, ca și în alte părți, este efectul acestei dăruiri.

De o parte și de alta a Oltului...

Covasna este cel mai mic județ din țară dar și unul din cele mai pitorești. Numeroasele izvoare de ape minerale existente aci au determinat o salbă de stațiuni balneoclimatice presărate pe tot cuprinsul județului. Oltul își trăiește aici vîrsta sa „biologică”, cum spunea Geo Bogza. Economia județului e în plină dezvoltare iar producția agricolă se înscrie cu un indice ridicat în ansamblul producției țării. Există o puternică

tradiție culturală în județ și e suficient să amintim data înființării bibliotecii comunale din Ghidfalău, 1897, sau a celei din Zagon, 1870, pentru a ne da seama cât de adânc pătrunsese conștiința necesității culturii pe aceste meleaguri. De altfel, vizita noastră a coincis cu aniversarea a 185 de ani de la nașterea savantului Kőrösi Csoma Sándor, originar din satul Chiurus (Kőrösi) de lângă Covasna, primul mare tibetolog din lume. La manifestările prilejuite de acest eveniment am luat parte ca urmare a amabilei invitații adresate de Comitetul pentru cultură și artă județean. Am putut vedea, cu această ocazie, prețuirea de care se bucură în conștiința urmașilor actuali memoria unui concetățean mort departe de patrie acum mai bine de un secol, în 1842, în îndepăntatul Tibet.

Raportată la populația județului, rețeaua bibliotecilor publice prezintă o densitate considerabilă și atestă în același timp un ridicat nivel de cultură. E de ajuns, pentru a avea o privire de ansamblu, să arătăm că la sfârșitul anului 1968 existau 5 biblioteci orășenești (fond total: 98 488 volume) în evidența cărora se aflau 8 943 de cititori cu 122 969 cărți citite. De asemenea, rețeaua bibliotecilor comunale cuprindea 32 de unități cu un fond de 273 190 volume. La aceeași dată erau înregistrate 30 079 cititori și 285 999 cărți consultate.

În Târgu-Secuiesc vizităm biblioteca orășenească, una din cele mai vechi ale județului, înființată la 5 decembrie 1842. Se știe că la acea dată avea înserși 100-120 de cititori care plățiseră taxa de înscriere. Pe la 1900 biblioteca posedă 1 875 volume și creșterea colecțiilor ei a fost destul de lentă în jumătatea de secol care a urmat (4 424 volume în 1942). Începând cu anul 1948 se poate constata o adevărată înflorire a bibliotecilor, creșterea vertiginoasă a colecțiilor și a lecturii în anii ulteriori. Astfel, de la 96 de cititori și 530 volume consultate în 1950, se ajunge în 1968 la 2 125 cititori și 40 810 cărți consultate iar colecțiile bibliotecii ating cifra de 29 200 volume. E ușor de văzut contrastul între acești 18 ani de uimitoare evoluție și secolul anterior de acumulare înecată. O largă și susținută activitate de popularizare a cărții și

culturii a întreprins biblioteca orășenească din Târgu-Secuiesc prin manifestări de mare amploare organizate cu ocazia aniversării unei jumătăți de veac de la unirea Transilvaniei cu România sau cu prilejul comemorării a 50 de ani de la moartea lui Ady Endre. Acum se află în pregătire o scară literară „Libertate, dragoste” la împlinirea a 120 de ani de la moartea lui Petöfi Sándor.

Se pot spune lucruri interesante despre dezvoltarea bibliotecilor comunale din județ în cei 25 de ani care au trecut de la Eliberare. Esențială mi se pare a fi antrenarea în circuitul culturii a unui procent ridicat din masele largi ale populației. Biblioteca comunală din Ojdula, înființată recent (1962) e frecventată în momentul de față de 979 cititori care au consultat 9 892 volume. Peste 45 la sută din cititorii bibliotecii comunale Ghidfalău sînt muncitori și țărani. Solicitățile publicului au obligat biblioteca să deschidă o sală de lectură.

Însemnate perspective de dezvoltare le are biblioteca orășenească din Sf. Gheorghe, capitala județului. În contextul actual al instituțiilor culturale din localitate, unde funcționează un excelent colectiv teatral și un muzeu de istorie de o deosebită tinută științifică, bibliotecii îi revine un rol de seamă. Înființată în anul 1951 ca bibliotecă rațională, cu un mic număr de cărți față de proporțiile orașului, imediat apoi a început să se dezvolte și de la 312 cititori (8 601 volume consultate) cit avea la creare, a ajuns în 1968 ca la un fond de publicații de 28 792 volume să înregistreze 2 187 de cititori și 35 416 volume consultate. Biblioteca s-a mutat recent într-un local mult mai spațios, dispunând de o frumoasă sală de lectură amenajată cu gust de bibliotecar, deși toate necesitățile de depozitare a cărților nu au fost integral satisfăcute. Eforturile depuse de personalul bibliotecii au creat condițiile unei înfloriri continue a activităților bibliotecii și prezența ei în viața culturală a orașului se face din plin simțită. O prezență permanentă care subliniază încă o dată rolul bibliotecii în sistemul informațional și educativ al culturii.

Adrian PÎRVULESCU

Conducerea și îndrumarea pe plan local a activității bibliotecilor publice

Experiența acumulată de comitetele județene de cultură și artă în conducerea și îndrumarea activității bibliotecilor publice ne permite să încercăm astăzi, după mai bine de un an de la reorganizarea rețelei, o analiză succintă a felului în care, pe plan local, problemele majore ale dezvoltării muncii cu cartea și-au găsit rezolvarea. Am fost interesați să cunoaștem coordonatele principale ale prezentului și ale perspectivei bibliotecilor publice în viziunea organelor lor îndrumătoare, modalitatea concretă de aplicare a unor indicații elaborate pe plan central, precum și aceea de soluționare, în condițiile specifice fiecărui județ, a unor probleme speciale. Am vizitat în acest scop, la scurt interval după instruoatul inspectorilor cu problemele de bibliotecă din cadrul comitetelor județene de cultură și artă (București, 10—20 martie a.c.), câteva biblioteci din județele Dimbovița și Vrancea și am purtat discuții la comitetele județene de cultură și artă din Tîrgoviște și din Focșani.

LA TÎRGOVIȘTE

Încă de la înființare, Comitetul de cultură și artă al județului Dimbovița a trecut la reorganizarea rețelei de biblioteci publice. În urma acestei acțiuni, au continuat să funcționeze, într-o nouă organizare și, în unele cazuri, reprofile, o bibliotecă municipală (la Tîrgoviște), 4 biblioteci orașenești (la Pucioasa, Fieni, Tîtu, Găiești) și 69 de biblioteci comunale. În cele 331 de sate aparținătoare comunelor există 276 de biblioteci filiale, dintre care 176 de unități au fond permanent de publicații (170 de filiale cu fond permanent provin din foste biblioteci comunale).

Dobindirea noii configurații a rețelei județene de biblioteci publice a cerut un timp relativ mare, datorită operațiunilor reclamate de la caz la caz: încadrarea cu bibliotecari, preluarea și centralizarea gestiunilor, stabilirea unor sedii corespunzătoare noilor cerințe etc. Astfel încât abia pentru anul 1969 se poate vorbi despre preocupările comitetului în ce privește planificarea, îndrumarea și controlul activității propriu-zise a bibliotecilor din județ. O parte a acestor preocupări se reflectă, deși într-o foarte sumară consemnare, în planul de muncă al comitetului județean de cultură și artă pe anul 1969. Obiectivele urmărite în munca cu cartea în județul Dimbovița, așa cum ni le-a prezentat, cu unele detalii și explicații, președintele comitetului județean, prof. D. Gavrilă, vizează: completarea colecțiilor bibliotecilor din județ potrivit specificului fiecărei unități și posibilităților financiare; selecționarea colecțiilor existente și organizarea lor pe baza normelor tehnice ale muncii de bibliotecă; organizarea de manifestări cu cartea, în bibliotecile comunale și orașenești, în vederea valorificării tradițiilor culturale și artistice ale județului, precum și a unor acțiuni de propagandă a cărții, specifice muncii bibliotecare (întîlniri între cititori și scriitori, seri literare, concursuri etc.); organizarea, în comuna Văcărești, cu participarea directă a bibliotecii din localitate, a unui festival de poezie de amploare deosebită, intitulat *Moștenirea Văcăreștilor*; asigurarea desfășurării unor acțiuni prilejuite de „Luna cărții la sate”; organizarea de către Biblioteca municipală Tîrgoviște, în luna iunie, a unei sesiuni de comunicări pe tema „Cartea tehnică, ajutor de bază al specialistului pentru modernizarea producției” și, în septembrie, a unei manifestări care să prilejuiască tineretului școlar din localitate o întîlnire cu autorii unor lucrări destinate copiilor și tineretului.

Ușor de observat, planificarea activității comitetului în sectorul bibliotecilor pe întregul an (fără o altă defalcare sau detaliere pe trimestre și luni) consemnează obiectivele majore propuse. Planul apare însă foarte succint, rezumat, general, astfel încît, dacă din el am elimina numele comunei, Văcărești (unde se organizează festivalul de poezie), și numele municipiului, Tîrgoviște, l-am putea atribui și ar corespunde oricărui alt județ din țară. Individualitatea acestei planificări și nota ei specifică ar fi putut să străbată ușor dacă s-ar fi pornit de la realitatea concretă. În județul Dimbovița sînt reunite biblioteci din mai multe foste raioane, care

prezintă deosebiri sensibile atât în privința organizării lor, cât și a nivelului activității. Era indicat ca în planul comitetului să fie reflectate preocupări pentru îndrumarea diferențiată a bibliotecilor, în scopul ajungerii la un numitor comun al dezvoltării unităților din rețea. Se observă în acest fel că planificarea a fost întocmită într-o perioadă în care comitetul județean nu dispunea încă de datele oferite de o analiză a activității.

În cadrul planului de muncă anual, comitetul județean de cultură și artă a acordat importanța cuvenită și destulă independență Bibliotecii municipale Tîrgoviște. La rândul ei, înțelegându-și calitatea de principală bibliotecă de pe teritoriul județului și dată fiind imposibilitatea de rezolvare a sarcinilor planificate pentru activitatea bibliotecilor din județ numai de către comitetul de cultură și artă, practic printr-un singur cadru, inspectorul cu probleme de bibliotecă, biblioteca municipală participă în mod direct la dezvoltarea muncii în rețeaua județeană. Planificarea întocmită de bibliotecă pentru acordarea asistenței de specialitate în rețea este aprobată de comitetul județean. Potrivit planificării, în această acțiune sînt antrenate cei mai mulți dintre salariații bibliotecii municipale, dar nicideată activitatea acestora în bibliotecile din județ nu se suprapune muncii inspectorului. Fără a-și reclama „funcție” metodică, extrateritorială, această bibliotecă și-a sporit, tocmai prin sprijinul pe care-l dă bibliotecilor din județ, ca și prin dezvoltarea orașului Tîrgoviște devenit municipiu, sarcinile față de fosta bibliotecă raională. De aceea, propunerile cu privire la trecerea bibliotecii din Tîrgoviște la o categorie superioară de bibliotecă municipală par a fi pe deplin justificate. De asemenea, Biblioteca municipală Tîrgoviște este, practic, singura unitate din județ în măsură să acorde asistență de specialitate în rețea. Bibliotecile orașenești, aflate în localități mai mici și avînd colective reduse la doi salariați, abia fac față sarcinilor lor interne, cerințelor de lectură și de informare de pe raza orașelor lor.

Planul pe anul 1969, anul aniversării unui sfert de secol de la Eliberare, cuprinde, printre altele, acțiuni de amploare deosebită, cum sînt: organizarea, în bibliotecile comunale, a unui ciclu de conferințe (pe temele: *Patria noastră pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, *Coordonate ale agriculturii dimbovițene*, *Știința și cultura românească sub arcul de triumf al ultimului sfert de veac*, *23 August - cea mai mare sărbătoare națională a poporului român*), însoțite de recomandări bibliografice ale unor lucrări din colecțiile proprii; organizarea

unor manifestări de propagandă a cărții — montaje de versuri, sezători literare, concursuri, expoziții de cărți, întâlniri ale cititorilor cu scriitorii în creația cărora evenimentele din august 1944 și-au găsit o frumoasă reflectare artistică și cu membri ai cenaaulului litoran din județ; organizarea unor întâlniri ale cititorilor cu activiști de partid și de stat, ofițeri, oameni de știință și cultură care au trăit și au activat în perioada evenimentelor ce au dus la eliberarea patriei noastre.

Munca de zi cu zi a bibliotecilor din județ este condusă, îndrumată și controlată direct de către comitet, în primul rînd prin inspectorul de resort, și apoi cu sprijinul celorlalți inspectori, care, răspunzînd de întreaga activitate cultural-artistică din mai multe localități (un așa-numit „sector”, județul Dimbovița fiind împărțit în 6 astfel de sectoare), sînt prezenți și în bibliotecă, unde, chiar dacă nu sînt calificați în specialitate biblioteconomică, transmit unele indicații ale comitetului sau controlează aspecte cu caracter mai puțin de specialitate din munca bibliotecilor. Și aici, ca și în multe alte județe, singurul inspector care se ocupă în cadrul comitetului cu problemele de bibliotecă nu pridisete volumul mare de muncă ce-l solicită acoperirea întregii rețele județene. Și, din păcate, nu este asigurată nici permanența acestui cadru în comitet. La numai oțeva zile după vizita pe care am făcut-o în județul Dimbovița, inspectorul pe care-l cunoscusem nu se mai afla în această muncă. Mai remarcăm că, la fel ca și în alte județe, sînt folosiți în munca de îndrumare și control al bibliotecilor publice și inspectori a căror specializare nu este domeniul muncii bibliotecilor. Este, într-adevăr, o dovadă de bunăvoință, de dorință de a sprijini acest sector, dar numai cu atât — mai ales în condițiile unei rețele în plină reorganizare — nu sînt promise prea temeinice pentru rezultate optime.

Cele constatate cu prilejul contactului permanent cu rețeaua sînt analizate periodic în cadrul comitetului și cu același prilej sînt fixate și noile sarcini diotate de anumite probleme ce și-au făcut apariția. Este ceea ce se cheamă analiza de dare de seamă a comitetului. Cu prilejul acesteia, sînt discutate și datele furnizate de biblioteca municipală din activitatea ei în rețea, date ce au fost comunicate comitetului în totalitate sau parțial, după fiecare acțiune.

Din analiza situației bibliotecilor publice din județ, se desprind oțeva probleme care fie că se află în curs de soluționare, fie că mai dau încă de gîndit datorită complexității lor.

Pentru completarea colecțiilor de publicații a fost aleasă calea achizițiilor, centralizate pe planul întregului județ, de la colectura bibliotecilor din Ploiești. Alocatiile bugetare ale bibliotecilor comunale au fost fixate în funcție de necesitățile concrete ale bibliotecilor, de numărul locuitorilor, stabilindu-se 4 categorii de alocatii anuale, între 7 000 și 5 300 de lei. Titlurile și numărul de exemplare sînt stabilite de către fiecare bibliotecar în precomenzi, după ce, în colaborare cu alți intelectuali din comună, au consultat atent proiectele planurilor editoriale. Precomenzile centralizate la comitetul județean sînt înaintate apoi colecturii, urmînd ca lucrările ce vor fi achiziționate să fie expediate direct bibliotecilor care le-au comandat. Cît despre felul în care colectura din Ploiești se achită de sarcinile ce-i revin, părerea unanimă a beneficiarilor este deocamdată foarte bună, în sensul că sînt mulțumiți de promptitudinea cu care, în limitele fluctuațiilor de titluri din producția editorială și ale tirajelor, colectura de satisface conștiințios și operativ cererile.

Reorganizarea colecțiilor bibliotecilor comunale a fost îndrumată direct de inspectorul de resort din comitetul județean și de specialiști ai bibliotecii municipale. Operația a solicitat un volum mare de muncă și soluții diferite de la caz la caz. Criteriul general urmat în această privință a fost însă unic: întărirea bibliotecii din centrul de comună prin preluarea în scrisse, de către bibliotecarul comunal, a întregului fond de carte de pe teritoriul comunei, fără a se efectua transferări masive de publicații de la bibliotecile filiale foste comunale la biblioteca din centru. Colecțiile au rămas pe loc, urmînd să fie încredințate cadrelor voluntare. Acest lucru se dovedește a fi una din problemele ce nu și-au căpătat o rezolvare favorabilă integrală. Doar un număr foarte mic de filiale beneficiază de munca obștească a unor cadre didactice, care lucrează sub îndrumarea directă a bibliotecarului comunal. Restul filialelor, care nu au fost preluate de cadre voluntare și pentru care, în acest sens, se caută încă soluție, funcționează deocamdată numai o zi pe săptămînă, bi-

bliotecarul comunal doplasindu-se în ziua respectivă în cite un sat aparținător. Cu toată străduința, indicii activității acestor unități nu sînt mulțumitori.

Organizarea colecțiilor de publicații astfel stabilite se află în plină desfășurare, bibliotecarii comunali fiind ajutați nemijlocit de îndrumătorii lor la selecționarea fondului și la așezarea lui în sistemul accesului liber la raft. Paralel cu aceasta, au început să fie organizate cataloagele bibliotecilor comunale, întii cel alfabetic și apoi cel sistematic, stadiul lucrării fiind însă diferit de la o bibliotecă la alta.

Pe toată durata reorganizării bibliotecilor publice, activitatea cu cititorii s-a desfășurat neîntrerupt. Au avut loc, potrivit indicațiilor comitetului județean și cu sprijinul bibliotecii municipale, manifestări cu cartea variate și atractive, iar servirea cititorilor se poate vedea din cifrele consemnate în tabelul nr. 1.

O problemă aflată continuu în atenția comitetului județean este aceea a asigurării bibliotecilor din rețea cu localuri corespunzătoare și cu mobilier adecvat. Pentru viitor, este prevăzut să se construiască noi cămine culturale și, în acest fel, să fie asigurate localurile necesare bibliotecilor. Dar planurile construcțiilor nu corespund cerințelor actuale, dar mai ales viitoare, ale bibliotecilor, la întoarcerea lor fiind scăpată din vedere perspectiva dezvoltării acestora. Pînă atunci însă, în rezolvarea unor situații mai dificile, comitetul județean se bucură de sprijinul organelor locale din comune. Am văzut cu prilejul vizitei în județ o mostră a acestui sprijin în comuna Văleni-Dimbovița, unde, pentru reamenajarea localului în care a fost mutată biblioteca comunală, a fost aprobată operativ de conducerea comunei începerea lucrărilor de reparații.

Instruirea cadrelor de bibliotecari din rețeaua bibliotecilor publice este asigurată atît prin instructaje la nivelul întregului județ, cît și printr-o altă formă, mai puțin practică în celelalte județe. Comitetul județean, cu concursul direct al specialiștilor de la biblioteca municipală, organizează instructaje — schimb de experiență cu bibliotecarii dintr-un număr restrîns de comune într-o bibliotecă comunală aflată în apropierea ace-

Tabelul nr. 1

Biblioteca	Perioada	Anul 1968		Trim. 1/1969	
		Cititori	Volume împrum.	Cititori	Volume împrum.
Biblioteca municipală Tirgoviște		4.624	95.732	2.784	21.847
Biblioteci orașenești + biblioteci comunale		85.833	624.810	33.280	149.760

toră și organizată modul în vederea acțiunii. Comitetul județean de cultură și artă intenționează să folosească și în viitor această formă de instruire a cadrelor, mai ales că la bibliotecile orașenești nu este posibil să fie organizată practica bibliotecarilor comunală, iar Biblioteca municipală Tirgoviște nu poate cuprinde în practică pe toți bibliotecarii din județ.

Dacă, în privința conducerii rețelei proprii, Comitetul de cultură și artă al județului Dâmbovița afirmă competența, în privința colaborării cu celelalte rețele de biblioteci din județ el nu a reușit să se impună ca for de coordonare a activității bibliotecilor, un astfel de obiectiv lipsind chiar din planificarea anuală a sa. Motivul îl constituie neacceptarea colaborării din partea forurilor de conducere a unor rețele, cum este aceea a bibliotecilor sindicatelor și a celor școlare. Și de această dată acționează spiritul de greșită înțelegere a autonomiei, din lipsa unei coordonări pe planul întregului județ a activității bibliotecilor rămânând să piardă un ajutor prețios cei ce nu doresc și nu caută colaborarea. La aceste considerații sîntem îndreptățiți de faptul că, în mod obișnuit, dar pe căi particulare, și dintr-o necesitate sbringentă, bibliotecarii din celelalte rețele solicită bibliotecii municipale asistență de specialitate. Această stare de lucruri se cere a fi și ea soluționată cât mai curînd în favoarea bibliotecilor.

LA FOCȘANI

Modul în care Comitetul de cultură și artă al județului Vrancea conduce și îndrumă activitatea bibliotecilor publice din județ prezintă, față de județul Dâmbovița, asemănări și deosebiri în aceeași măsură. În urma reorganizării, imaginea rețelei județene se prezintă astfel: o bibliotecă municipală (la Focșani), 4 biblioteci orașenești (la Adjud, Panciu, Mărășești, Odobești) și 59 de biblioteci comunale. Numai în 32 din cele 324 de sate aparținătoare comunelor există biblioteci filiale cu fond permanent (provenite din biblioteci comunale și sătești neafiliate). În afara acestora, pe lângă bibliotecile din comunele mai mari funcționează, în număr variabil de la o comună la alta, filiale cu fond circulant.

După reorganizarea rețelei județene, comitetul a trecut la organizarea propriu-zisă a activității bibliotecilor și la îndrumarea acesteia. Planificarea muncii, precum și organelle și instituțiile care o vor îndeplini, se deosebește sensibil în Vrancea față de Dâmbovița. În primul rînd, planurile de muncă alcătuite la comitetul județean sînt mult mai

numeroase. Aici, întreaga muncă de conducere și de îndrumare a activității bibliotecilor revine comitetului. În cadrul lui, răspunzător în mod direct (dar nu în exclusivitate) de munca cu cartea sînt doi inspecțori. Biblioteca municipală din Focșani și-a resbrins atribuțiile la sarcinile de bibliotecă municipală, participînd în rețeaua județeană numai prin acordarea asistenței de specialitate la cererea bibliotecilor, prin îndeplinirea strict a unor sarcini trasate de comitetul județean și, începînd cu trimestrul I al acestui an, prin editarea unui *Buletin de informare metodică și bibliografică*, destinat bibliotecilor publice din județ. Dacă la Tirgoviște practica muncii arată că s-a ajuns la o înțelegere justă a rolului bibliotecii municipale în rețea, la Focșani se pare că există un litigiu de atribuții privitor la biblioteca municipală. Comitetul județean consideră, pe bună dreptate, că această instituție, ca principală bibliotecă a județului și cu o frumoasă experiență în munca metodică (din vremea cînd era bibliotecă raională), are și poate îndeplini în rețeaua județeană sarcini mult mai complexe. Soluționarea problemei se află astăzi încă în fază de discuții.

Planificarea activității comitetului județean de cultură și artă în domeniul bibliotecilor este bogat reprezentată în: planul de muncă pentru perioada de iarnă (octombrie 1968 — martie 1969), planul de muncă pe anul 1969, planul de muncă pe trimestrul I/1969, planul de măsuri privind organizarea „Lunii cărții la sate” (1—28 februarie 1969), planul de măsuri în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai, programul de desfășurare a manifestărilor cultural-artistice „Mîlcovia '69” (15—20 aprilie 1969), precum și în planurile de activitate lunare. Ar fi imposibil să notăm aici din obiectivele și sarcinile consemnate în aceste planuri de muncă, dar putem face unele observații în legătură cu conținutul lor. Obiectivele fixate încearcă să cuprindă totalitatea aspectelor activității bibliotecilor. Totuși, o pondere foarte mare o au obiectivele referitoare la organizarea de manifestări, fiind mai slab reprezentate obiectivele legate de organizarea unei rețele, de dezvoltarea activității de servire și de informare a cititorilor pe teritoriul unui județ. De asemenea, multe obiective au o formulare prea generală, cum sînt: „...vor fi luate măsuri pentru a asigura un conținut mai bogat manifestărilor organizate de bibliotecile comunale, orașenești și municipale pentru popularizarea cărții cu caracter social-politic, ateist-stiințific, agricol, beletristic etc.” Ba chiar în celelalte planificări, care de fapt sînt părți detaliatale ale planului anual pentru perioade de timp mai restrînsse, se strecoară, fiind preluate din planul anual, repetate, obiective cu formulare generală. De

exemplu, în planul pentru trimestrul I/1969, obiectivul notat mai sus pare astfel: „...munca bibliotecilor va fi axată pe latura popularizării cărții cu caracter social-politic, activist-științific... etc.” În planurile de măsuri sînt consemnate uneori, în cazul unor acțiuni concrete, un număr de sarcini ce depășesc posibilitățile de realizare a lor în practică. De pildă, în *Programul de desfășurare a manifestărilor cultural-artistice „Milcovia '69” — 15—20 aprilie 1969*, se află consemnat, pentru ziua de 17 aprilie, vernisajul expoziției *Uranca în cărți și periodice*, în sala Bibliotecii municipale Focșani. Ne aflăm în Focșani în zilele de 15 și 16 aprilie a.c. și nu a fost greu să observăm că la biblioteca municipală nu se organizase această expoziție, despre care nu ni s-a comunicat nimic nici de conducerea bibliotecii, unde am făcut o vizită.

Exemplul dat acum nu este însă o notă caracteristică a îndeplinirii sarcinilor propuse. Activitatea bibliotecilor publice din județ este analizată în fiecare trimestru, în cadrul comitetului, și anual, în cadrul consfățuirilor cu bibliotecarii. Aceste ședințe de analiză în urma cărora concluziile desprinse oferă date pentru orientarea în continuare a muncii de conducere și îndrumare, sînt întemeiate atât pe observarea directă a activității în rețea de către inspectorii, cît și pe situațiile trimestriale înaintate comitetului de fiecare bibliotecă din județ. Dările de seamă trimestriale și anuale, întocmite de comitetul de cultură și artă consemnează realizările, ca și greutățile ivite în desfășurarea muncii.

La fel ca și în județul Dîmbovița, din analiza situației activității bibliotecare în Vrancea transpar câteva probleme de mai mare interes. Completarea colecțiilor înregistrează neajunsuri generate, pe de o parte, de satisfacerea necorespunzătoare a comenzilor de achiziții din partea colectării întor-județene de la Galați, comenzile bibliotecilor fiind nerespectate într-o măsură mult mai mare decît cea la care duc fluctuațiile din producția editorială, iar pe de altă parte, de alocațiile bugetare insuficiente, bugetul anual al unei bibliotecii comunale pentru achiziții de cărți ridicîndu-se la maximum 3 500 de lei.

Organizarea colecțiilor în bibliotecile comunale prezintă însă serioase scăderi. Vizitînd oțova bibliotecii din județ, am putut remarca numeroase lacune ale organizării fondului în sistemul accesului liber la raft. Exceptînd biblioteca din Timboești, așezarea la raftul liber se prezintă sub aspectul, atât de nedorit, al unor depozite deschise cititorilor. Cauzele sînt multiple. Ne mulțumim să amintim insuficiența spațiului de așezare și de depozitare a cărților (încăperi și mobilier), pregătirea lacunară a bibliotecarilor, precum și vitarea la intervale destul de

mari a cîte unei bibliotecii de către îndrumătorii activității ei. De asemenea, selecția lucrărilor depășite sau ieșite din uz este și ca rămasă în urmă, cărțile de acest fel aglomerînd și mai mult rafturile, și așa neîncăpătoare, ale accesului liber.

Organizarea cataloagelor de bibliotecă se află în stadii diferite în bibliotecile comunale, urmînd însă — potrivit prevederii înscrise în planul de muncă al comitetului județean pe anul 1969 — ca în senestrul al II-lea al acestui an să se treacă la o acțiune generală și susținută de întocmire a cataloagelor.

Funcționarea bibliotecilor filiale cu fond permanent se află, dacă nu soluționată, într-o formă acceptabilă pentru moment. Pînă în prezent, din cele 32 de filiale de acest fel din județ, 20 au fost deja încadrate cu bibliotecarii voluntari din rândurile cadrelor didactice din satele aparținătoare comunelor. Am avut prilejul să vedem la lucru, în bibliotecă, un astfel de cadru, în satul Cîndești (comuna Dumbrăveni). Îndrumat și inițiat în muncă de către bibliotecarul comunal, care se deplasează în acest scop la filială în fiecare săptămînă, bibliotecarul voluntar lucrează în bibliotecă două zile din săptămînă, cîte două ore pe zi. Este insuficient, dar trebuie să avem în vedere că este o soluție de moment, așa cum consideră și comitetul, și este necesar să fie acceptată pînă la soluționarea definitivă, mai bună. Păreră aproape generală este aceea că o astfel de rezolvare definitivă nu va apărea prea curînd și nici lesne în condițiile lipsei unei comoresări materiale a celor cărora intenționăm să le încredințăm filialele.

Nici în acest județ nu a fost organizată practica bibliotecarilor comunali în biblioteca municipală și în bibliotecile orașenești. Cauza constă tot în lipsa condițiilor cerute de o atare acțiune. Totuși, în scopul suplinirii practicii, a fost planificat, în luna iunie a.c., un curs practic de două săptămîni, pentru bibliotecarii nou încadrați și pentru cei care nu au mai urmat cursuri de pregătire profesională.

Asemănător situației din județul Dîmbovița, și în Vrancea, în ciuda unor greutăți și a diverselor probleme ridicate de reorganizarea rețelei, activitatea cu cititorii a continuat fără mari întreruperi. Pentru edificare, în tabelul nr. 2 poate fi consultată o statistică a lecturii în bibliotecile publice din județ pe anul 1968 și primul trimestru al anului 1969.

În loc de concluzii

Comitetele de cultură și artă ale județelor Dîmbovița și Vrancea conduc și îndrumează cu competență și cu interes activitatea bibliotecilor publice din rețeaua județeană și acordă, în ansamblu, acestui sector al muncii culturale o atenție suficient de mare. Astăzi,

Biblioteca	Anul 1968		Trim. I/1969	
	Cititori	Volum Imprum.	Cititori	Volum Imprum.
Biblioteca municipală Focșani	3.397	89.638	2.158	32.458
Bibliotecile orașenești + bibliotecile comunale	63.882	570.824	22.808	132.512

după ce, dînd frîu liber spiritului de inițiativă creatoare, au încheiat reorganizarea rețelei, aceste organe locale se preocupă cu seriozitate de dezvoltarea și perfecționarea activității bibliotecilor de pe cuprinsul județelor. Se remarcă însă, atât în acțiunile desfășurate pînă acum, cît și în planificarea activității viitoare, lipsa unei viziuni mai largi, de perspectivă, asupra bibliotecilor pe care le conduc și le îndrumază. Îndoinăm să credem că schițarea cîtorva coordonate ale imaginii pe care ar dori să o aibă bibliotecile publice din județele lor peste 5 sau 10 ani ar da mai multă substanță și concretețe planificărilor actuale și ar aduce rezultatele înregistrate în diferite perioade mai mici de timp o semnificație mai clară, desemnîndu-le ca tropețe deja atinse ale unui edificiu frumos profilat pe fundalul viitorului.

Rolul bibliotecilor municipale din centrele de județ este înțeles în mod diferit în cele două județe. Considerăm că la Tîrgoviște concepția asupra acestui rol se apropie mai mult de recomandarea potrivit căreia biblioteca din reședința județului trebuie să devină și principala bibliotecă a județului, prezența ei în rețea fiind necesar a se impune și a se face simțită din ce în ce mai mult. Nu poate fi acceptată însă tendința imprimată de Comitetul municipal de cultură și artă Focșani bibliotecii municipale, de restrîngere a atribuțiilor ei numai la teritoriul municipiului.

În privința alocațiilor bugetare destinate achizițiilor de publicații, faptul constatat de atîtea ori — că nu există criterii științifice de stabilire a acestora — se confirmă. În ultimă instanță, mărimea alocațiilor depinde de interesul pentru bibliotecă manifestat de consiliile populare județene și de interesul și puterea de convingere a comitetelor județene de cultură și artă. Se poate afirma în această privință că bibliotecile din județul Dimbovița au fost avantajate. De menționat că la rămînerea alocațiilor bugetare în arbitrar a contribuit și faptul că indicațiile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă au ajuns la comitetele județene prea tîrziu, pentru anul acesta.

Mecanismul achizițiilor de publicații funcționează în condiții bune la Tîrgoviște, la Focșani mai existînd serioase nemulțumiri față de serviciile colecturii din Galați. Tarele completării nu se datorează Comitetului de cultură și artă al județului Vrancea, ci sistemului defectuos de planificare a activității editoriale și de difuzare a cărții. Este timpul ca, în vederea îndreptării acestei situații, să fie luate cît mai degrabă măsuri pe plan central. Tot adevărat este însă că, în fixarea comenzilor județelor, biblioteca municipală din centrul județului nu poate să lipsescă, operația depășind posibilitățile de lucru în această privință ale inspectorului de la comitetul județean.

Rămîne mai departe nerezolvată problema filialelor. Ambele comitete județene cu care ne-am consultat sînt preocupate permanent de aceasta, căutînd necontenit soluții și așteptînd totodată rezolvarea recomandată pe plan central.

Cele două comitete județene de cultură și artă sînt convinse de necesitatea modernizării bibliotecilor. În privința mobilierului, există condiții suficiente de bune pentru dotarea bibliotecilor, comitetele avînd la dispoziție mijloacele financiare necesare, pe cînd asigurarea cu localuri corespunzătoare rămîne o problemă grea, complexă. Nerezolvarea ei constituie în multe cazuri o frînă în dezvoltarea activității bibliotecilor.

În sfîrșit, în amîndouă județele vizitate, indicațiile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă privind organizarea practicii bibliotecarilor comunali în bibliotecile mai mari din județ nu au găsit posibilități de aplicare. Instruirea de specialitate a cadrelor rămîne să se realizeze prin aceeași formă a instrujărilor organizate pe plan local, de scurtă durată și cu eficiență mai mare sau mai mică. Considerăm că, în rezolvarea problemei formării profesionale și a stăvilirii fluctuației cadrelor de bibliotecari, un ajutor substanțial va putea aduce numai îmbunătățirea și lărgirea învățămîntului biblioteconomic. Este de altfel aspectul în care comitetele județene așteaptă mai mult decît în oricare altul sprijinul organelor centrale.

George VLADESCU

ETAPA A TREIA —

EFACTUAREA

CERCETĂRII

Fără a avea ambiția formulării unei definiții, precizăm că prin teren sociologic se înțelege ansamblul elementelor care țin de existența și conștiința oamenilor, de viața lor materială și spirituală, de raporturile dintre ei și natură, pe de o parte, și de raporturile existente între ei la diverse nivele de sociabilitate, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, terenul sociologului este omul organizat, colectivitățile umane în toată complexitatea lor și cu toate problemele lor incenumerabile. În consecință, este exclus ca o investigație sociologică întreprinsă să nu ridice multiple și diferite probleme în faza efectuării ei.

Oamenii cărora ne adresăm ou scopul de a obține informații despre ei, sau de a le afla opiniile se manifestă în fel și chip: de la bunăvoința totală și dorința de a da o mână de ajutor, pînă la cealaltă extremă — neîncredere, suspiciune, rea-voință, informare conștient eronată etc. Operatorul lipsit de experiență și neavertizat este în pericol de a consemna pe lîngă multe date și informații reale și unele parțial sau cu totul inexacte. Sirguincios, el înregistrează totul nebănuind surprizele pe care i le va oferi prelucrarea. De-abia în final, atunci cînd uzînd de anumite tehnici verifică valoarea concluziilor, constată, uneori, stupefiat, că undeva s-a greșit.

După multe căutări, dacă există răbdarea necesară și dacă analiza este extinsă și asupra momentului executării cercetării, adevărul este scos la lumină. Se iau măsurile de rigoare pentru ca în procesul repetării investigațiilor pe teren să fie evitate greselile săvîrșite. Aceasta, bineînțeles, în cazul cînd hotărîrea de a duce treaba începută pînă la capăt este suficient de puternică.

Chestionarele pe care vi le-am prezentat

în materialele anterioare aveau o pagină introductivă ceea ce înseamnă că ele erau concepute astfel încît să fie completate de subiecții anchetati. Acest procedeu este mai puțin apreciat în literatura de specialitate, argumentul principal care se aduce împotriva lui constînd în aceea că cere anchetatului o anumită competență pe care unii subiecți nu o posedă. De aici pericolul completării greșite și deci al anulării unui număr mare de chestionare.

În scopul evitării pericolului amintit se apolează, de regulă, la serviciile unor persoane specializate, numite în mod obișnuit *operatori*. Operatorul este omul care execută investigațiile cerute de o temă luată în studiu. În unele țări există deja formată o asemenea categorie de persoane gata oricînd să răspundă solicitărilor instituțiilor care întreprind anchete cu caracter sociologic.

În condițiile de la noi poate fi folosită ca operator orice persoană posesoare de studii medii, dar numai după ce în prealabil i s-a făcut un instructaj competent, verificîndu-i-se, totodată, în practică, cunoștințele și seriozitatea cu care respectă indicațiile primite.

Rezultatele unei investigații sociologice depind de experiența tuturor persoanelor care participă la ea, deci și de experiența operatorilor. Un operator bun înseamnă un anchetator bun, adică un om capabil să obțină informații și opinii de la toate tipurile de subiecți. Dar mai înseamnă să știe, asemenea gazetarilor, să i se deschidă orice ușă, să pătrundă la orice personalitate, comportîndu-se corespunzător de la caz la caz.

Dacă operatorul posedă un bagaj substanțial de cunoștințe și dovedește interes, seriozitate și probitate, chiar dacă nu are o experiență bogată, poate ajuta la corectarea „din mers” a eventualelor defecțiuni de concepție. Rețineți: poate ajuta la corectarea eventualelor greseli, ceea ce înseamnă că atrage atenția celui sau celor care au făcut munca de concepție și nu le corectează de unul singur.

Cercetările sociologice concrete (la teren), desfășurate în ultimele cinci decenii, au în România oit și peste hotare, au dus la acumularea unei bogate experiențe sub multiple unghiuri, printre care și acela al elaborării unor sisteme de reguli privind activitatea specifică operatorului.

Cîteva reguli fundamentale pe care trebuie să le cunoască și să le aplice un operator sînt următoarele: orice discuție, convorbire se cere să fie mai întîi pregătită; niciodată nu se va intra *direct*, de la primele cuvinte, în problemă (cel cu care dialogăm, poate fi surprins de noi într-un moment cînd starea lui sufletească nu ne este favorabilă); o convorbire se duce între patru ochi, fără a lăsa să se vadă oare sînt părerile anchetatorului

cu privire la problemele puse în discuție; este interzisă comunicarea părților aflate de la alți anchetați.

Este deosebit de important atunci când efectuăm o investigație să avem în vedere posibilitatea acțiunii nocive a unor factori, acțiune a cărei conștință constă în vicierea rezultatelor cercetării. Pericolul vine din trei direcții: 1) de la unele persoane cărora ne adresăm cu scopul să ne dea concursul, și pot să facă acest lucru, dar nefiind interesate nu ni-l acordă; 2) de la subiecții cărora ne adresăm cu scopul să ne dea concursul; 3) de la subiecții și grupările umane care constituie eșantionul cercetării și care, așa cum spunea mai sus, pot dovedi sinceritate, bunăvoință sau din contră și 4) de la operator care ne poate informa greșit chiar dacă nu vrea — atunci când nu este suficient pregătit în materie — sau în mod conștient, prezentând date și fapte inventate, fictive — atunci când este deficitar sub aspect etic (asemenea operatorii trebuie abandonată fără nici un fel de remușcare).

ETAPA A PATRA — PRELUCRAREA MATERIALULUI ADUNAT

Principalele momente ale acestei etape sînt următoarele: 1) verificarea minuțioasă a tuturor materialelor adunate cu ajutorul chestionarului, al fișei de interviu, al fișei de observație etc.; 2) codificarea răspunsurilor la întrebările libere ale chestionarului, a observațiilor efectuate etc. și 3) prinderea în tabele correlative — simple sau complexe —, tabularea datelor codificate.

Pentru a explica cum se procedează practic în fiecare din cele trei momente, vom exemplifica folosind chestionarul prezentat în nr. 3/1969, al acestei publicații. Referirile noastre vor fi exclusiv la chestionarul de anchetă. Metodologia verificării, a codificării și a tabulării este însă aplicabilă și fișei de observație sau altor instrumente înrudite.

Operația cu care începe etapa preluării materialului adunat este aceea a verificării. Ea urmărește să surprindă, pe de o parte, prezența, lizibilitatea, completitudinea și exactitatea răspunsurilor, iar pe de altă parte, uniformitatea interpretării întrebărilor și a instrucțiunilor de către cei ce au participat la efectuarea anchetei (operatorii).

Există două modalități de efectuare a verificării: fie citind fiecare chestionar de la prima pînă la ultima întrebare, fie urmărind o singură întrebare sau un grup restrîns de întrebări în toate chestionarele.

Dacă apelăm la primul procedeu, avem posibilitatea ca pe măsură ce vin chestionarele din teren să începem operația de verificare, fără să așteptăm terminarea anchetei. Aceasta înseamnă să dispunem de un grup special de verificatori, întrucît una și aceeași persoană nu poate practic efectua în același timp și munca de operator și pe aceea de verificator.

Apelînd la cel de-al doilea procedeu sintem nevoiți să începem operația de verificare numai după ce a fost adus din teren și ultimul chestionar. Timpul pierdut este în bună măsură compensat de sistemul superior pe care îl asigură efectuarea operației de al doilea procedeu, precum și posibilitatea pe care acesta o oferă ca același grup de oameni care a efectuat ancheta să se ocupe, după terminarea ei, exclusiv de verificare — condiție specifică, esențială pentru cazurile cînd colectivele de cercetare sînt reduse (motiv pentru care vi-l recomandăm).

Așadar, din momentul în care ancheta, activitatea de teren, a fost încheiată, începem verificarea cu prima întrebare. În chestionarul luat pentru exemplificare, prima întrebare este „Ocupația sau profesia dv.“ Vom urmări: 1) Dacă avem răspunsul scris la această întrebare în toate chestionarele. Acolo unde răspunsul lipsește încercăm să-l stabilim noi, fie consultînd răspunsurile la alte întrebări din care se poate deduce sigur ce ocupație sau profesie are chestionatul, fie apînd la memoria operatorului care a completat chestionarul respectiv (și nu-i exclus să fi uitat să prindă acest răspuns), fie, în ultimă instanță, dacă avem nevoie în mod absolut de acest răspuns iar operatorul ne informează că subiectul i l-a dat, dar el a uitat să-l prindă și nu-și mai aduce aminte care a fost răspunsul — revenind la persoana respectivă și cerîndu-i să ne răspundă din nou la întrebare. 2) Paralel cu verificarea prezenței răspunsului verificăm și lizibilitatea scrisului. În teren, operatorul, fiind grăbit, s-ar putea să fi scris prea puțin citot, să fi sărit unele cuvinte, să fi folosit prescurtări, să fi folosit creionul la notarea răspunsurilor (fapt care, datorită manipulării repetate a chestionarelor, a dus la ștergerea parțială sau totală a unor litere, cuvinte sau propoziții întregi*). Pentru a putea folosi răspunsurile respective se impune ca ele să fie refăcute, fără a le modifica sensul dat de chestionat. 3) În legătură cu sensul răspunsului verificarea urmărește să surprindă dacă acestea sînt complete, iar în caz contrar, să le stabilească exactitatea care le lipsește. Căci nu este exclus ca un răspuns sau altul să fie inexact,

* În momentul instruirii, operatorilor li se atrage atenția să evite greșelile de acest fel și altele. Cu toate acestea ele nu sînt complet înlăturate.

fie pentru că subiectul chestionat a încercat să ne încurce, informându-ne în mod conștient eronat, sau nu a putut da un răspuns suficient de clar, fie pentru că operatorul a greșit sau, intenționat, a prins un alt răspuns decât cel dat de subiect. Corectînd răspunsurile mai multor întrebări, ne putem clarifica dacă răspunsul este exact sau inexact. Spre exemplu, dacă la prima întrebare pe care o urmăm ni se dă răspunsul „Ofițer de marină”, iar la vîrstă (întrebarea 2) este subliniat rîndul doi sau trei este clar că primul răspuns este inexact. De asemenea, dacă la prima întrebare răspunde „Student la pedagogie”, iar la întrebarea nr. 4 răspunde „clasa XI”, de asemenea, inexactitatea primului răspuns este evidentă.

Ultima problemă pe care o are în vedere operația de verificare așa cum spuneam mai sus, este surprinderea măsurii în care operatorii au interpretat uniform întrebările și instrucțiunile. În cazul întrebării nr. 1 din chestionarul nostru, deși este destul de precisă, nu-i excluds ca unii operatori care înțeleg tineri fără profesie, care stau pur și simplu acasă, să prindă ca răspuns „fără profesie”, în timp ce alții să nu prindă acest răspuns, ci să tragă o linie. Linia trasă poate însemna însă nu neapărat „fără profesie”, ci și „nu vrea să răspundă”. Iată deci că și în acest caz simplu pot apărea deosebiri de interpretare între operatori, deosebiri care se materializează în felul de notare a răspunsurilor. Corectarea acestei greșeli se poate face discutînd cu operatorii, singurii în măsură să precizeze sensul notărilor.

Acestea sînt principalele elemente ale operației de verificare a chestionarelor, operație a cărei scop este completarea minusurilor existente într-un chestionar sau altul. Așa se procedează practic cu toate întrebările în vederea pregătirii celei de-a doua operații — codificarea.

Această operație cuprinde două momente: 1) găsirea, stabilirea și numerotarea pentru fiecare întrebare — în raport cu scopul cercetării, al anchetei — a categoriilor cu ajutorul cărora clasificăm toate sau aproape toate răspunsurile primite și 2) încadrarea fiecărui răspuns într-o categorie sau alta în funcție de sensul pe care ni-l sugerează conținutul lui.

Operația de codificare pare celui care o efectuează pentru prima dată destul de complicată. De altfel, ea nu este simplă nici pentru specialiști, oricît de apreciază ar fi experiența acumulată. Orice cercetare nouă presupune stabilirea, găsirea cadrului adecvat de codificare (= un grup redus de categorii în care sînt încadrate, prinse, toate sau aproape toate răspunsurile subiecților anchetați).

Încă din faza de concepție a unei cercetări se încearcă găsirea grupului de categorii

clasificatoare, în raport cu scopul pe care îl urmărește cercetarea, pentru răspunsurile considerate posibile. De aceea, întrebările cu un număr limitat (în mod obiectiv) de răspunsuri apar precodificate. În chestionarul pe care îl folosim ca exemplu, astfel de întrebări sînt cele notate cu nr. 2, 3, 5, 6 și 10 din grupul „A. Date personale”, cu nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 și 13 din grupul „C. Existența interesului pentru lectură” și cu 15 a), 16, 19, 22 și 24 din grupul „D. Calitatea lecturii”.

Unele întrebări, în speță cele care presupun o varietate de răspunsuri (aștit în formă cit și în conținut), nu permit stabilirea exhaustivă a categoriilor clasificatoare. Avem în vedere cu deosebire întrebările de opinie și pe cele motivaționale. Deși pentru asemenea întrebări se elaborează încă de la început grupul de categorii clasificatoare, codurile, ele apar în chestionare, fișe de întorviu etc. ca întrebări libere. Și asta din două motive esențiale: primul, pentru a nu sugera (și influența) răspunsurile celor chestionați, al doilea, pentru a surprinde și alte coduri posibile care, dintr-un motiv sau altul, au scăpat din vedere codificatorului.

Pentru exemplificare vom apela din nou la chestionarul „Interesul pentru lectură în rîndul tinerilor”. Să luăm întrebările nr. 12 și 14 din grupul „C. Existența interesului pentru lectură”. Scopul pe care îl urmăm prin întrebarea 12 este acela de a afla nu aștit în ce măsură grupurile familial, de prieteni, cunoscuți precum și de vecini constituie factori demni de a fi luați în seamă în acțiunea noastră de trezire a interesului pentru lectură în rîndul unor categorii de tineri care citesc prea puțin sau nu citesc de loc, ci, cu deosebire, pentru a descoperi CARE ANUME din multiplele grupuri aparținînd categoriilor amintite, exercită o influență apreciazabilă și deci ne putem baza pe ele, le putem folosi pentru a atrage noi cititori.

Acesta fiind scopul, este evident că nu titlurile cărților le vom codifica, ci numărul de titluri enunțate în răspuns. Cadrul teoretic de codificare ar arăta astfel:

- nu indică nici un titlu (3)
- indică un singur titlu (4)
- indică 2—3 titluri (5)
- indică 4—5 titluri (6)
- indică mai mult de 5 titluri (7)

S-ar putea ca acest cadru teoretic să corespundă cu acela care ar rezulta din consultarea chestionarelor. Dar tot aștit de bine s-ar putea să nu corespundă — fie pentru că numărul de coduri este prea mare, fie pentru că este prea mic. De aceea începem și consultăm răspunsul prins la întrebarea respectivă în fiecare chestionar. Pe o bucată de hîrtie în care am scris numărul între-

bării notăm ceea ce constatăm, enunțând un cod și apoi însemnând în dreptul lui cu o linie ori de câte ori îl întâlnim. În final, notița noastră ar putea să arate cam așa :

teoretic, avem în chestionarul folosit pentru exemplificare pe cele notate cu 18, 21, 23 b) din grupul „D. Calitatea lecturii”. În cazul acestor întrebări de motivare este posibilă

Table 1

12. Indicați 3-5 titluri din cărțile împrumutate.	
- nu au răspuns (3)	☒ ☒ ☒ ☒ = 22
- indică 2-3 titluri (4)	☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ = 38
- indică 4-5 titluri (5)	☒ ☒ = 11

Deosebirea dintre cele două cadre de codificare este clară. Noi ne-am gândit la cinci grupe, în realitate avem numai trei.

În cazul întrebării nr. 14, la „a) Cînd?”, consultând răspunsurile care vor fi fără indoială puține la număr, le vom prinde la început pe toate sau pe aproape toate clasificându-le apoi după criteriul preciziei răspunsului și în acest caz vom avea două categorii: *precise* (3), de genul „Acum două luni” sau „Luna trecută” etc.; *imprecise* — și deci puțin credibile — 4 (4), de genul „Parcă acum un an sau doi” sau „Nu mai știu precis” etc.

Mai putem grupa răspunsurile la întrebarea „a) Cînd?” luînd drept criteriu timpul, durata enunțată în răspuns. Aplicînd acest criteriu trebuie să ținem seamă, ca și mai sus, de scopul pe care îl urmărim prin această întrebare — recuperarea în primul rînd a acelor cititori la care gustul pentru lectură poate fi dezvoltat fără a depune eforturi prea mari. În consecință și în raport cu timpul vom împărți răspunsurile în două categorii: *declară că au citit o carte în ultimul an* (3) și *declară că au citit o carte acum doi sau mai mulți ani în urmă, sau, nu-și amintesc*.

Dar întrebarea 14 mai are încă două subîntrebări care în fond nu se codifică de sine stătător, ele avînd rolul unor întrebări ajutoare care să ne permită codificarea lui „a)”. Teoretic, grupul de codificare va arăta astfel: — a citit o carte în ultimul an, își amintește titlul cărții și povestește tema (3); — a citit o carte în ultimul an, își amintește titlul dar nu și tema (4); — a citit o carte în ultimul an, nu-și amintește însă nici titlul, nici tema (5); — nu-și amintește cînd a citit (mai mult de un an) dar indică titlul și tema (6); — nu-și amintește cînd a citit (...), nici titlul cărții, dar indică tema (7); nu-și amintește nimic (nici cînd a citit, nici titlul, nici tema) (8).

Întrebări deosebit de dificile al căror cadru de codificare este greu de stabilit

o varietate mare de răspunsuri: cu toate acestea, încă în timpul consultării răspunsurilor, vom încerca să realizăm o anumită grupare, adică în lista pe care o confecționăm nu vom prinde toate răspunsurile, ci ne vom strădui să realizăm o primă grupare, incluzînd în aceeași categorie, la același cod, toate răspunsurile care seamănă foarte mult prin conținutul lor. Spre exemplu toate răspunsurile de la întrebarea 23 b), care într-o formă sau alta au în vedere *curajul eroilor literari*, le vom prinde sub codul *curaj*, notînd în lista noastră cu o linie fiecare răspuns, în final făcînd suma liniilor acumulate de acest cod. Vom proceda întotdeauna și cu celelalte coduri care ni se vor releva în procesul consultării răspunsurilor. Teoretic lista lor la această întrebare este foarte mare (cinste, omenie, forță fizică, capacitate intelectuală, umor etc.). În lista pe care o întocmim în timpul consultării răspunsului dat la întrebarea respectivă în fiecare chestionar vom prinde cît mai multe din codurile, categoriile care apar. După ce terminăm citirea tuturor răspunsurilor încercăm să grupăm aceste categorii într-un număr mai mic. De exemplu: dacă în lista inițială vom avea coduri separate pentru diverse calități fizice, în final le putem reduce la acest cod „Calități fizice” sau dacă avem mai multe calități intelectuale, le vom reduce la acest cod general „Calități intelectuale”. În acest fel vom proceda cu fiecare întrebare. După ce am stabilit cadrul de codificare și am dat număr de cod fiecărei categorii, luăm din nou chestionarele la mînă și ne oprim asupra răspunsului la fiecare întrebare, notîndu-l cu codul respectiv — 3, 4, 5 etc. — pe care îl are categoria în care considerăm că se încadrează respectivul răspuns.

Cîteva cuvinte despre cea de-a treia operație a etapei de prelucrare a materialului adunat — tabularea.

Operația de tabulare se execută numai după ce în prealabil am stabilit care sînt

cerințele analizei, ce corelații ne cere, ne impune ea.

Precizarea aceasta este absolut necesară în cazul cînd nu dispunem de mijloace mecanice de tabulare.

Cum realizăm tabularea? Destul de simplu. Executăm un cap de tabel cu toate în-

trebările care ne interesează și grupul de răspunsuri codificate ale acestor întrebări și apoi, luînd la mîină fiecare chestionar prindem răspunsurile în dreptul codului corespunzător din tabel. Drept exemplu vom folosi un caz de tabel confecționat din întrebările 2 și 3 ale chestionarului amintit.

Tabel 2

V i r s t a *)					S e x u l		
14-16 ani	17-18 ani	19-20 ani	21-24 ani	Nu răspunde	M.	F.	Nu răspunde

Dar desfășurătorul în care prindem răspunsurile codificate cuprinde nu numai aceste două întrebări, ci toate întrebările. Iar dacă în analiză nu vrem să ne oprim la compararea cifrelor reprezentînd numărul de răspunsuri, ci dorim să executăm tabele corela-

tive, atunci vom tabula răspunsurile urmîrindu-le încrucișat, adică concomitent răspunsurile de la două sau mai multe întrebări, ca în exemplul următor: sex, vîrstă, profesie, studii. În final, vom obține un tabel de forma:

Tabel 3

	Total		14-16 ani		17-18 ani		19-20 ani		21-24 ani		Nu au răspuns.	
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Studii elementare												
Studii medii												
Studii superioare												
TOTAL												

* În chestionarul publicat în nr. 3/1969 al revistei; grupele de vîrstă au fost greșit date: 14-16 ani; 16-18 ani; 18-20; 20-24. După cum se vede, vîrstele 16, 18 și 20 apar fiecare de cîte două ori, la cîte două grupe de vîrstă, fapt care poate duce în eroare pe operator. Corect este ca în tabelul de sus.

În următorul material, ultimul, vom mai aminti despre această operație a tabulării.

E. DROB
N. STRATONE

CU PRIVIRE LA DEFINIREA ȘI CERCETAREA INTERESELOR DE LECTURĂ

Am citit cu interes articolul tovarășului W. Auerbach din nr. 1/1969 al *Revistei bibliotecilor*, mai ales pentru că problema pusă în discuție constituie, atât teoretic cât și practic, o noutate în problematica cercetărilor sociologice actuale din țara noastră. Tocmai din acest motiv, îmi îngădui să intervin cu unele opinii personale, care sper că vor incita și pe alții să participe la o discuție mai largă.

1. În privința *definirii noțiunii de „interes pentru lectură” și a stabilirii corelațiilor sale cu ansamblul fenomenelor psihice și sociale*, autorul articolului sus-menționat avertizează împotriva greșelii subiectiviste de a reduce cercetarea fenomenului în cauză la aspectul pur psihologic, neglijând factorii sociali. Avertismentul este justificat. Dar doresc să precizez că nu trebuie să se cadă nici în greșeala opusă, aceea a *sociologizării fenomenului studiat*. Procesul lecturii este un proces foarte intim și strict *individual*. Implicațiile sociale ale acestui proces se răsfrâng asupra lui *prin psihologia individului* și numai rareori în mod direct. Interesul pentru lectură are același caracter. Nevoile de cunoaștere, informare și destindere sînt ele însele forme de manifestare ale unui complex de fenomene *psihice și sociale*. Cunoașterea — știm cu toții — este un fenomen *subiectiv*, de *ogîndire* a realității obiective în conștiința noastră. Cu atât mai mult, *nevoia de cunoaștere*. De aceea, a vorbi de „*nevoi obiective de cunoaștere*” etc. mi se pare puțin schematic.

Interesul pentru lectură este, după mine, o *formă de exprimare*, de manifestare a unui complex *psihosocial*, determinat de o multitudine de factori ce acționează *prin structura psihică* a individului. A pune pe un plan secundar latura psihologică a fenomenului este de aceea o sursă de erori în analiza lui. În același timp, nu este de prisos să arătăm aici că însuși interesul pen-

tru lectură este un fenomen nu numai psihic, ci și social, deoarece manifestarea sa are implicații sociale.

Izvorul neglijării laturii psihologice a problemei se află, cred, în orientarea generală actuală a cercetărilor sociologice. Dacă în trecut cercetarea sociologică, la noi, a fost prea mult neglijată, astăzi există tendința de a „*sociologiza*” orice fenomen. În fapt însă, există un șir de fenomene cu caracter *psihosocial*, care nu pot fi studiate exclusiv sub aspect sociologic. Pentru a fi mai explicit, îmi permit o scurtă digresiune într-un alt domeniu. Fenomenul *religiei* poate fi cercetat de către știință sub mai multe aspecte: *istoria religiei*, care cercetează procesul apariției, evoluției și dispariției formelor și manifestărilor religioase; *sociologia religiei*, care studiază expresia socială a religiei, relațiile sale cu alte fenomene sociale, locul său în ansamblul relațiilor sociale; în fine, *psihologia religiei*, care studiază implicațiile *psihice* ale fenomenului religios, ceea ce se numește *sentimentul religios* sub diferitele sale manifestări și în diferitele sale relații. Psihologia religiei este o parte a *psihologiei sociale*, pe care o deflînesc ca știința care studiază implicațiile psihice ale fenomenelor sociale și manifestarea socială a structurii psihice a individului, adică zona de *întrepătrundere și interdependență* între psihic și social.

Interesul pentru lectură face parte, după părerea mea, din aceeași zonă de fenomene și trebuie să intre în domeniul de cercetare al *psihologiei sociale*, știință care este actualmente la noi în stare cvasi-embriionară și pe care mulți o exercită așa cum vorbea dl. Jourdain în proză, adică fără să știe.

2. *Corelațiile* dintre interesul pentru lectură și mediul social.

În determinarea factorilor care influențează interesul pentru lectură trebuie să por-

nim în primul rând de la principiul că există un *complex social*, care acționează asupra individului în permanentă și care este foarte variabil. În cadrul acestui complex putem distinge (din punctul de vedere care ne interesează) următoarele elemente constitutive principale: familia; mediul școlar; mediul de producție; mediul de viață (prietenii, cunoștințe etc.); factorul *carte* ca sursă (cuprinzând bibliotecile cu aparatul și acțiunile lor, librăriile și editurile, procum și însăși *cărțile tipărite*, în momentul contactului lor cu cititorul prezumtiv); mass media și mijloacele de recreare în masă.

Fiecare din aceste elemente sau numai o parte a unuia din ele (de ex. un prieten, sau un profesor, sau un părinte, sau presa, sau sportul etc.) poate deveni la un moment dat factorul central, hotărâtor în evoluția interesului pentru lectură. Se întâmplă însă adeseori ca un factor secundar, puțin important, să determine o modificare a interesului pentru lectură care să ducă la o evoluție în aparență surprinzătoare.

În al doilea rând, trebuie ținut seama că toate aceste elemente acționează prin intermediul psihicului individual, al temperamentului și caracterului, ceea ce duce la formarea complexului *psihosoțial*, în care influența unuia sau altuia din factorii sus-enumerați poate fi cu totul diferită de ceea ce se așteaptă. Un temperament slab este în genere ușor influențabil de mediu, dar, tocmai din această cauză, interesul său pentru lectură poate fi foarte labil, fără o linie fermă. Un caracter de răzvrătit, dominat de spiritul de independență și de contradicție, poate, dimpotrivă, să reacționeze negativ la influențele sociale și interesul pentru lectură se va orienta spre direcții cu totul insolite. Un temperament artistic va avea cu totul alt interes pentru lectură decât unul de gînditor ș.a.m.d.

Am menționat toate aceste împrejurări nu numai pentru a sublinia încă o dată marea importanță a sferii psihologice a fenomenului pe care îl cercetăm, dar și pentru a arăta dificultatea deosebită a acestei cercetări. Găsirea unor metode și criterii obiective de cercetare se va ciocni inevitabil de elementul psihologic. Este bine știut, de exemplu, că o anchetă asupra lecturii poate foarte ușor să dea rezultate eronate. Cazul, amintit de revista *Sovietskaia bibliografia*, în care, la o anchetă-test, s-a constatat că 10 la sută din cei anchetați au declarat că au citit o carte inexistentă, inclusă în mod special în listă, este semnificativ în acest sens. Dar asupra acestei probleme voi mai reveni.

Printre factorii sociali care influențează interesele de lectură, unul din cei mai importanți îl constituie familia și mediul de viață. Se știe că, de multe ori, interesul pentru lectură se deșteaptă încă înaintea vârstei

școlare, în familie și sub influența acesteia. Pe de altă parte, atmosfera de familie poate anihila complet sau orienta cu totul greșit efectul factorului școlar. Aș dori să amintesc aici că — așa cum au arătat numeroase anchete sociale — unul din factorii hotărâtori în dezvoltarea delincvenței juvenile este atmosfera familială. Nu cunosc date concrete, dar sînt sigur că o cercetare în această direcție ar da la iveală cu precizie *lipsa* interesului pentru lectură (sau, eventual, un interes cu totul anti-social ca efect) în fiecare caz de delincvență juvenilă.

Chiar și fără a ne referi la asemenea situații excepționale ca esență și număr, este limpede că studiarea condițiilor de viață, a nivelului de cultură în familie și în anturaj, a gusturilor și a preferințelor tuturor celor care alcătuiesc familia și anturajul este absolut necesară pentru a înțelege interesul individual pentru lectură.

Conviețuirea în colectivități numeroase — afirmă tovarășul Auerbach — nu stimulează lectura. Sub aspectul, să zicem, *tehnic* al condițiilor pentru citit, acest lucru este în genere just. Dar sub aspectul determinării *interesului* pentru lectură (care este obiectul nostru), acest lucru este în funcție de structura colectivității respective și de comportamentul ei. Există colectivități de cămin în care se manifestă, dimpotrivă, o emulație pentru citit. Lucrurile sînt deci mult mai complicate.

Influența factorilor de mass media asupra intereselor de lectură este deosebită. Voi adăuga celor analizate în articolul la care mă refer un factor care are astăzi o mare influență asupra tineretului: filmul. Filmul, ca element de mass media și totodată de recreare, în coralație cu celelalte elemente de acest fel, joacă adesea un rol negativ în formarea interesului pentru lectură. Trebuie să ținem seama de influența *generală* pe care o exercită mass media și mijloacele de recreare, care sînt mult mai accesibile și mai atractive la prima vedere și care *consumă timpul* afectat informării și destinderii. În asemenea situație, adesea aceste elemente provoacă tendința spre *superficialitate*, spre o cultură de diletant (în cel mai prost înțeles al cuvîntului), ceea ce stînge interesul pentru lectură.

În acest fel, vedem că mass media și mijloacele de recreare au o influență ce depinde foarte mult de ansamblul celorlalți factori sociali și mai ales de mediul de viață, școlar și de producție. Este nimerit să amintim aici de problema *timpului liber*, care depinde — mai ales la tineretul studios — de modul de organizare și de funcționare a procesului de învățămînt, ceea ce implică, evident, introducerea în ecuația noastră a unor factori noi. Evoluția tineretului ca cititor este tributară nu numai modului în care este tratată problema lecturii în

școala, dar și condițiilor pe care le creează școala pentru lectura suplimentară. Nu aș vrea să mă opresc aici la problema nivelului de cultură generală constatată la diferitele categorii de absolvenți din învățământul mediu și superior, dar ored că o asemenea anchetă ar da mult de gândit factorilor care răspund de educația acestora.

Ar trebui poate să mai vorbim aici și de acel factor sintetic și mai puțin ponderabil, care este denumit în general — destul de vag — „rătmul vieții contemporane” sau „condițiile vieții moderne”, factor în componența căruia intră și volumul în creștere al curentului informațional, și intensitatea procesului de muncă, și mijloacele de comunicație, și multe alte elemente. Despre influența acestui factor asupra interesului pentru lectură s-a vorbit pînă acum în linii foarte generale și cu destulă sfîlcime.

În sfîrșit, ored că este absolut necesar să acordăm o atenție deosebită factorului *carte* ca atare. Programul de apariții al editurilor, deși în general este axat pe sarcinile de informare și de educare, scodează de multe ori influenței unor interese comerciale prost înțelese. Condițiile economice (și alte implicații, despre care nu e locul să vorbim aici) obligă, din păcate, uneori, factorii care concurează la stabilirea planului concret de apariții editoriale să facă concesii care se răsfrîng asupra calității producției editoriale și prin aceasta și asupra interesului pentru lectură. Cînd se tipărește un număr în creștere de cărți de calitate inferioară, acest lucru duce, într-o măsură sau alta, la stericarea gustului pentru lectură. Dacă în fișa unui tînar elev sau muncitor vom găsi înscrise în serie toate numerele colecției *Povestiri științifico-fantastice* și toate volumele colecției *Aventura*, fără ochivalentul în literatură de nivel mai ridicat, acest fapt nu este numai urmarea unei influențe a mediului sau a celorlalți factori pomeniți, ci și a proastei orientări a editurilor, care dau preponderență acestor lucrări, fără a se îngriji prea mult de calitatea lor.

Jocă un rol însemnat aici și acțiunea bibliotecarilor care — începînd cu momentul achiziției și pînă la contactul cu cititorul — trebuie să contracareze toate aceste influențe negative și să ilupte practic pentru fiecare cititor și fiecare carte. Cu alte cuvinte, bibliotecarul este chemat să repare ceea ce strică alții...

3. *Metodica și mijloacele de investigare* a interesului pentru lectură sînt, evident, în funcție de cele mai sus arătate. Dacă latura socială și cea strict statistică se pretoază în genere mai ușor cercetării, problemele legate de specificul individual, de latura psihică sînt — așa cum am subliniat mai sus — mult mai dificil de studiat. Poate tocmai din

această cauză a apărut tendința de a pune un accent tot mai mare pe latura socială a fenomenului.

Trebuie să ținem seama, în stabilirea metodicii de cercetare, de faptul că mijloacele de investigație pot să influențeze rezultatele obținute, deformînd prezentarea obiectivă a realității. Așa cum am mai arătat, anchetele pot determina unele răspunsuri eronate, fie prin felul în care sînt puse întrebările, fie ca urmare a unui complex psihic care scapă de sub controlul nostru. Spiritul de imitație, influența prietenilor sau chiar a părinților, dorința de a nu apare într-o postură de inferioritate sau teama de unele consecințe „pedagogice”, dorința de originalitate — toate acestea pot provoca, mai ales la tineri, modificări mai mult sau mai puțin însemnate ale răspunsurilor.

Interviu, sub orice formă s-ar produce, are și el un coeficient de eroare, deoarece este absolut imposibil să se obțină răspunsuri perfect obiective în condițiile discuției directe și imediate.

O altă problemă, care se pune în legătură cu stabilirea metodicii de cercetare, este cea a posibilităților de cuprindere și a sferei de acțiune a mijloacelor noastre de investigație. Dacă ne gîndim la multitudinea factorilor de care trebuie să ținem seama, este evident că bibliotecile nu pot cuprinde acest complex în întregime. Aparatul care ar urma să fie acționat în cercetarea psiho-sociologică a interesului pentru lectură trebuie să includă corpul didactic, factorii de răspundere din organizațiile de masă, aparatul de cercetare al institutelor științifice de specialitate, presa etc. Totodată, este evidentă necesitatea unei *coordonări* a acestei acțiuni. Orice investigații, făcute pe plan local, pe problematici parțiale sau cu mijloace limitate, nu pot da decît rezultate unilaterale ca valoare, iar corelarea lor este dificilă.

Problema cercetării în domeniul interesului pentru lectură este deosebit de importantă. Rezultatele unor asemenea cercetări pot sorvi ca punct de pornire nu numai în activitatea editorială sau de bibliotecă, ci și — poate chiar în primul rînd — în munca de perfecționare a programelor de învățămînt, a activității organizațiilor de masă, a mass media și a mijloacelor de recreare. Propunerile făcute în acest sens în articolul semnat de W. Auerbach sînt, după părerea mea, nimerite și ele merită o discuție mai amplă, la fel ca și întreaga problemă. Nădăjduiesc că și alți lucrători în acest domeniu își vor spune cuvîntul și îmi exprim intenția de a lua în continuare parte la discuție, în cazul cînd ea va avea loc.

B. BODINGER

bibliograf principal
Biblioteca municipală
Iasi

O CERCETARE BAZATĂ PE ANALIZA FIȘELOR DE CITITOR

Cea de-a doua parte a cercetării noastre, întreprinsă — așa cum anunțăm și în capitolul introductiv — pe baza analizei fișelor de cititor de la secția de împrumut pentru adulți a Bibliotecii orașenești Giurgiu, se referă la *conținutul lecturii*.

Înainte de a prezenta rezultatele cercetării și de a încerca să le interpretăm — cu aceleași intenții demonstrative care ne-au călăuzit și în analiza structurii cititorilor — ne vom permite câteva considerații cu caracter mai general.

Numărul volumelor eliberate, în sală și la împrumut, într-o perioadă dată, de o anume bibliotecă — mai ales când e vorba de o bibliotecă publică — este expresia dezvoltării lecturii publice în momentul și în locul respectiv. Totodată numărul împrumuturilor exprimă cel mai complet activitatea acelei bibliotecii, gradul ei de dezvoltare.

Cum trebuie apreciată din acest punct de vedere Biblioteca orașenească din Giurgiu?

Volumele consultate de cititorii acestei bibliotecii, în anul 1968, se cifrează la 48 806. (Diferența față de cifra noastră — 33 470 de volume — se datorează, așa cum am mai arătat, faptului că am reținut spre analiză doar fișele lichidate de la secția de împrumut pentru adulți.) O reprezentare mai concretă a volumului de muncă depusă de personalul bibliotecii ne poate fi sugerată de media zilnică a împrumuturilor. Apreciind

că biblioteca a fost deschisă 300 de zile într-un an, media este de 162 de împrumuturi zilnice. Această medie, cărcia îi corespunde în mod firesc o medie similară de volume restituite, este expresia unei cantități apreciabile de muncă. (De-ar fi să ne oprim numai la efortul fizic!) al cărei greu este dus în special de secția de împrumut.

În viața culturală a unui oraș ca Giurgiu, care nu are un teatru permanent și nici alte instituții profesioniste de artă, biblioteca deține un loc de apreciat. Cifrele statistice pe care le deținem sînt grăitoare: 23 368 — frecvență anuală, cca 78 frecvență zilnică. Nu trebuie uitat însă că de fapt e vorba doar de un număr de 1 910 persoane care frecventează biblioteca. Există deci rezerve serioase pentru lărgirea ariei de cuprindere a populației chiar și în actualele condiții de funcționare a bibliotecii. Și ne gândim cînd spunem aceasta că spațiul de care dispune biblioteca orașenească din Giurgiu este destul de limitat. O singură încăpere, despărțită prin paravane și rafturi, adăpostește sala de lectură, secția de împrumut pentru adulți și cea pentru copii, iar depozitul, impropriu ca dimensiuni și condiții, înmagazinează fondurile celor trei secții.

Tabelul 1

Total	Ideologie	Științe naturale matematică	Tehnică	Agricultură	Literatură	Alte materii
38.855	4.992	1.094	1.098	815	27.357	3.499
100%	13,0	2,7	2,7	2,1	70,5	9,0

Tabelul 2

Total	Ideologie	Științe naturale matematică	Tehnică	Agricultură	Literatură	Alte materii
100%	10,5	2,5	2,5	1,6	71,6	11,3
diferența	- 2,5	- 0,2	- 0,2	- 0,5	+ 1,1	+ 2,3

Biblioteca orășenească — Giurgiu dispunea la sfârșitul anului 1968 de un fond de 38 855 de volume, repartizate după conținut astfel: (Vezi Tabelul 1.)

Achizițiile din ultimii 3 ani, exprimate în procente pe aceleași categorii, se diferențiază de structura generală a fondului astfel: (Vezi Tabelul 2.)

Se observă ușor, din compararea datelor din cele două tabele, tendința bibliotecarilor din Giurgiu — determinată poate de circulația mai alertă a beletristicii și a literaturii din domeniile artelor, sportului, biografiei, călătoriilor geografice etc. (= „alte materii”) — de a achiziționa cu precădere publicații noi din aceste domenii, cu repercusiuni — mai târziu — asupra echilibrului general al structurii colecțiilor, care ar trebui în orice caz să-și păstreze carac-

terul enciclopedic. Continuând așa, nu există oare primejdia ca biblioteca să se transforme într-o bibliotecă de literatură, iar celelalte domenii să fie doar simbolic reprezentate?

Considerații cu privire la indicele de circulație. Indicele de circulație (1,2) — apropiat de indicele pe țară a bibliotecilor de acest tip — exprimă existența în bibliotecă a unor colecții care în linii generale răspund fără îndoială necesităților și intereselor de lectură ale cititorilor săi. Când spunem că în linii generale, ne gândim că o analiză mai de amănunt a circulației pe domenii delimitate probează unele neconcordanțe între cerințe și componența fondurilor, după cum rezultă și din acest tabel: (Vezi Tabelul 3.)

Tabelul 3

Domeniu	Ideologie	Știință	Tehnică	Agricultură	Literatură	Alte materii
Componența în %	12,9	2,8	2,8	2,0	70,4	9,1
Circulație în %	5,2	0,7	1,1	0,2	84,6	5,2

Se observă că, în domeniul beletristicii, circulația este mai intensă, faptul fiind ușor explicabil. Nu se explică însă de ce din domeniul ideologiei și al științelor sociale sau din gruparea, așa-numită, „alte materii”, solicitările sînt abît de puțin numeroase. Slaba circulație a cărților din domeniul agriculturii (0,2 la sută) față de reprezentarea acestui domeniu în fondul bibliotecii (2 la sută) este oricum mai ușor de înțeles într-o bibliotecă orășenească fără legături imediate cu activitățile agricole. Dă însă de gîndit slaba circulație a lucrărilor din do-

Tradusă în procente, situația se prezintă astfel: (Vezi Tabelul 5.)

Lucrările de beletristică sînt reprezentate într-o proporție de 87,6 la sută față de totalul volumelor împrumutate, ponderea împrumaturilor din alte domenii fiind doar de 12,4 la sută.

O reprezentare grafică sub forma unui cerc, care corespunde totalității volumelor împrumutate, diferitelor domenii reprezentate în circulația cărților corespunzîndu-le pe grafic sectoare de cerc, este foarte elocventă. (Vezi Fig. 1.)

Tabelul 4

Ideologie	Știință	Tehnică	Literatură română	Literatură universală	Artă	Informare	Alte materii	Total
1.002	1.251	331	12.779	16.516	355	118	1.118	33.470

Tabelul 5

Ideologie	Știință	Tehnică	Literatură română	Literatură universală	Artă	Informare	Alte materii
3,0	3,7	1,0	38,2	49,4	1,1	0,3	3,3

meniu tehnicii — 1,1 la sută — (Domeniul fiind oarecum mai bine reprezentat în fondurile bibliotecii — 2,8 la sută —, deducem că e insuficient dezvăluit!) și slaba dotare a bibliotecii cu lucrări de știință — 2,8 la sută — în raport cu solicitările ceva mai numeroase — 3,7 la sută.

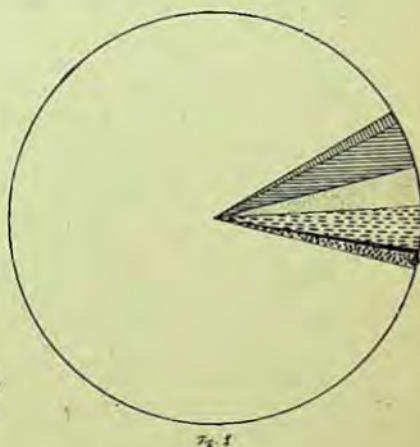
★

Sînt interesante concluziile care pot fi trase dintr-o analiză mai de amănunt a orientării lecturii pe grupele de vîrstă, profesionale și de pregătire școlară stabilite în prima parte a cercetării. Ca urmare, ne vom referi în continuare exclusiv la subiecții analizați de noi și la lucrările consultate de aceștia — 1650 de cititori, 33.470 de volume împrumutate, repartizate pe domenii *) după cum urmează: (Vezi Tabelul 4).

*) Este vorba de domeniile stabilite și anunțate de noi în capitolul metodologia cercetării și nu de cele obișnuite în rapoartele statistice.

LEGENDA

- ideologie
- știință
- tehnică
- beletristică
- artă
- informare
- alte materii

Dacă, schematizînd puţin, ne-am închipui sfera intereselor spirituale ale unui cititor tot sub forma unui cerc şi am suprapune cele două imagini, nu s-ar putea constata de loc similitudini sau măcar apropieri, ponderea diferitelor domenii de cunoştinţe, cea a preocupărilor şi curiozităţilor în aceste domenii fiind complet diferită, iar literatura beltristică neocupînd în nici un caz o arie atît de cuprinzătoare.

Pe de altă parte, corînteles vieţii moderne, modul actual de concepere a şcolii şi a procesului de învăţămînt şi mai ales aşanumita educaţie permanentă presupun o altă dozare a acţiunii formative şi informative a bibliotecii. Situaţia nu e proprie doar Bibliotecii oraşeneşti din Giurgiu, proporţii identice existînd şi în alte biblioteci publice. Ele au fost semnalate şi descrise şi cu alte ocazii. Ceea ce trebuie să ne dea serios de gîndit tuturor celor preocupaţi de problemele lecturii publice este faptul că lucrurile rămîn în această privinţă aproape neschimbate de ani de zile, în ciuda schimbărilor favorabile survenite în componenţa şi structura producţiei editoriale a ţării şi în interesele cultural-ştiinţifice ale marelui public. În măsura în care dorim să înscrim bibliotecă, în contextul celorlalte instituţii care contribuie la formarea intelectuală a omului socialist, pe locul cuvenit, situaţia de genul celei de la Biblioteca oraşenească din Giurgiu nu trebuie să ne mulţumească.

Cercetarea mai în adîncime, pe structuri de vîrstă, dezvăluie o situaţie aproape identică cu cea pe ansamblu. Excepţie face grupa „14—17 ani” la care raţiunile de studiu primează, ceea ce face ca procentul vo-

lurilor împrumutate din domeniul ştiinţific să fie mai ridicat, iar literatura română socialistă să deţină o pondere mai mare faţă de literatura universală (la toate celelalte grupe situaţia fiind inversă). (Vezi Tabelul 6.)

*

Analiza lecturii pe grupe profesionale, chiar dacă aparent nu prezintă o situaţie cu modificări substanţiale, privind mai în amănunt lucrurile, ridică unele probleme care ar trebui să dea de gîndit. (Vezi Tabelul 7.)

Primatul beltristicii în lectura tuturor categoriilor profesionale este un dat constant. Numărul relativ mare de volume din domeniul ştiinţei şi tehnicii la categoria „fără ocupaţie” se explică prin faptul că majoritatea cititorilor de la această grupă sînt tineri care se pregătesc să intre la facultate. Tabelul arată însă, în mod surprinzător, că tehnicienii nu împrumută lucrări din domeniul tehnicii decît într-o măsură foarte mică, iar inginerii de loc, şi că din cele 60 de volume împrumutate de cei 7 medici care frecventează biblioteca nici unul nu este din domeniul ştiinţelor. Oare fondul bibliotecii nu răspunde unor interese reale de informare şi de lectură ale acestor specialişti? Oare nu este dezvăluit într-o măsură corespunzătoare? Iată o serie de întrebări ce se nasc firesc.

O cercetare a componenţei lecturii pe structuri de pregătire şcolară probează că dacă, aşa cum reieşea din prima parte a analizei noastre, indicele de lectură nu

Tabelul 6

Grupa de vîrstă	Nr. cititori	din care :								
		Total vol. împrumut.	Ideologie	Ştiinţă	Tehnică	Lit. română	Lit. univ.	Artă	Informare	Alte materii
14—17 ani	736	14 727	448	977	237	6 730	5 950	56	51	278
18—25 ani	282	5.477	154	116	52	1 794	3 117	48	48	148
26—30 ani	151	2.050	91	35	21	636	1 174	15	9	69
31—40 ani	128	1.670	124	33	9	527	751	43	5	178
41—62 ani	192	4.189	106	46	6	1 412	2 421	62	4	134
peste 62 ani	161	5.357	79	44	6	1 680	3.105	131	1	311

Tabelul 7

Grupa profesională	Nr. cititori	din care :								
		Total vol. imprumut.	Ideologie	Știință	Tehnică	Lit. română	Lit. univ.	Artă	Informare	Alte materii
muncitori	163	3.447	40	26	45	1.260	1.985	14	1	76
funcționari	164	2.060	100	26	2	700	1.085	31	6	110
tehnicieni	61	970	17	15	10	256	626	9	—	37
ingineri	11	87	13	7	—	19	46	1	—	1
medici	7	60	8	—	—	4	45	1	—	2
profesori bibliotecari	136	1.222	180	50	7	339	422	50	28	146
alte profesii	34	565	37	7	8	164	273	4	—	72
fără ocupație	174	5.472	101	119	23	1.713	3.344	54	27	91
pensionari	161	5.357	79	44	6	1.680	3.105	131	1	311

Tabelul 8

Grupa de pregătire	Nr. cititori	Nr. vol. impr.	din care :							
			Ideologie	Știință	Tehnică	Lit. română	Lit. universală	Artă	Informare	Alte materii
4 clase	115	3.385	47	43	8	1.131	1.901	79	—	176
		100%	1,3	1,2	0,2	33,7	56,1	2,3	—	5,2
Școală generală	175	4.956	48	85	26	1.631	3.041	11	2	112
		100%	0,9	1,8	0,6	33,0	61,3	0,2	0,0	2,2
Școală profesională	52	1.136	17	8	24	353	699	5	1	29
		100%	1,5	0,8	2,1	31,0	61,6	0,4	0,0	2,6
Școală medie tehnică	88	1.657	23	27	17	510	988	27	1	64
		100%	1,5	1,6	1,0	30,8	59,6	1,6	0,0	3,9
Liceu	310	5.555	227	82	19	1.811	3.061	76	35	244
		100%	4	1,5	0,3	32,6	55,1	1,4	0,7	4,4
Facultate	171	2.551	203	59	7	699	1.241	96	25	221
		100%	7,9	2,3	0,3	27,4	48,6	3,7	1,0	8,8

crește proporțional cu gradul de pregătire școlară, în ceea ce privește calitatea lecturii acest element influențează destul de vizibil, interesele de lectură fiind mult mai variate la cititorii cu studii liceale sau universitare. În cifre absolute și procentual, situația se prezintă astfel: (Vezi Tabelul 8).

*

Probabil că o analiză bazată concret pe titluri ar fi fost și mai interesantă. Aceasta ar fi necesitat însă o confruntare cu existența în bibliotecă (pentru că circulația mai mare a anumitor titluri este favorizată în mod incontestabil de existența unui număr mai mare de exemplare), precum și cu circulația acelorași titluri în anii anteriori (pentru că e firesc ca mulți dintre cititori să fi parcurs deja anumite lucrări de dată mai veche în colecțiile bibliotecii, fapt care justifică frecvența mai redusă în circulație a acestor titluri). Aceste operațiuni comparative ar fi scos însă cercetarea noastră din limitele pe care ni le-am propus și ar fi fost greu de întreprins fără existența fișei cărții. Putem totuși semnala că și numai o simplă trecere în revistă a titlurilor înscrise pe fișele de cititor ne-a îngăduit să observăm — chiar și în domeniul beletristicii atât de bogat reprezentată în lectura tuturor categoriilor de cititori — o suspectă revenire a mereu acelorași titluri, cu preponderanța celor din literatura universală, o sărăcie a numărului de volume împrumutate din literatura română contemporană și absența aproape totală, printre autorii citați, a unor poeți contemporani. Aceste observații ne fac să ne gândim că, printre alte măsuri de strictă necesitate, bibliotecarii din Giurgiu ar trebui să analizeze cu seriozitate posibilitățile existente de reamenajare corespunzătoare a localului în vederea organizării accesului liber la raft, practică a bibliotecilor moderne deosebit de eficientă din punct de vedere al dezvoltării fondurilor.

*

Pornind de la constatările furnizate de cercetarea fișelor de cititor se pot trage unele concluzii cu privire la solicitările cititorilor Bibliotecii orașenești Giurgiu (care exprimă mai mult sau mai puțin necesitățile lor reale de lectură și de informare) și cu privire la componența fondurilor și la orientarea ce trebuie dată complexului proces de completare a colecțiilor.

Desigur nu trebuie trase concluzii mecanice, absolutizându-se cerințele cititorilor exclusiv după datele pe care le exprimă circulația cărților. Prin însăși natura lor, anumite categorii de colecții nu sînt destinate

unei circulații intense. În general, circulația literaturii propriu-zise de informare, a celei din domeniul ideologiei, științei și tehnicii nu poate fi comparabilă cu circulația beletristicii.

Nici eficiența serviciilor unei biblioteci nu trebuie analizată totdeauna exclusiv cantitativ. Se poate ușor presupune că o lucrare din domeniul tehnicii, consultată o singură dată într-un an, poate ajuta efectiv unui tehnician în profesia lui, de o manieră care să-i justifice pe deplin prezența în rafturile bibliotecii. De aceea, structura colecțiilor dintr-o bibliotecă nu trebuie să se suprapună identic cu structura exprimată de circulația colecțiilor.

Analiza mai aprofundată a problemei poate să conducă bibliotecarii — și-i va conduce neapărat — la diverse acțiuni privind dezvoltarea conținutului colecțiilor, referindu-se prin aceasta la întreg aparatul de informare: sistem de cataloage, muncă bibliografică și acțiuni de propagandă a cărții. Se știe, și o dovedește și practica de la Giurgiu, că lucrările de beletristică și literatura de destindere se popularizează relativ mai ușor prin ele însele. Faptul nu justifică deci ponderea acțiunilor întreprinse de bibliotecă tocmai pentru popularizarea acestor cărți. (Ceea ce nu înseamnă că nu sînt necesare și acțiuni de propagandă consacrate literaturii moderne mai greu accesibile, acțiuni menite să contribuie la educarea gustului pentru poezie etc.), oricum, explică și mai puțin numărul foarte redus de forme de propagandă sistematică a cărții ideologice, tehnice, de știință, și cînd spunem aceasta ne referim nu numai la acțiunile de masă (sau cel mai puțin la ele), ci și la activitatea informativă și bibliografică. Biblioteca din Giurgiu poate și trebuie să tindă spre niște servicii mai elevate, ca de pildă crearea unui mic nucleu de informare bibliografică, a cărui activitate să se bazeze nu numai pe fondurile existente la Giurgiu, ci să valorifice și literatura bibliografică elaborată pe plan național.

*

Ne oprim aici, cu sentimentul că nu am epuizat decît o mică parte din bogăția de interpretări pe care o asemenea analiză le permite, dar cu credința că „cercetarea-experiment” pe care am prezentat-o va stimula interesul bibliotecarilor în această privință și îi va ajuta efectiv în niște întreprinderi similare.

Ioana TAUTU

BIBLIOTECONOMIE ȘI ECONOMIE

Etapa actuală din construcția societății noastre se află sub semnul desăvârșirii, al „perfecționării conducerii și activității economice-sociale... acestea... fiind o lege obiectivă a construcției socialismului...“^{*)}. Biblioteca fiind o instituție — între altele — integrată în activitatea socială, este firesc ca ea să se supună aceleiași legi. Îmbunătățirea activității ei, a rețelei din care face parte se poate realiza în mai multe direcții. Noi vom căuta să relevăm un aspect mai puțin abordat: relația dintre raționalizarea rețelei și a activității la această scară și economic. Desigur, nu dorim să afirmăm că bibliotecării sau documentaristii nu ar lua în considerare și factorii economici, sau că economiștii nu s-ar ocupa de domeniul nostru. Nu, aceasta nici nu ar fi posibil într-un stat cu economie planificată. Numai că dialogul dintre ei nu a cunoscut o încheiere — pe plan teoretic — mai susținută și deci mai rodnică. Gigantismul, sau alte fenomene negative criticate în alte sezoane, s-a reflectat în domeniul informării și al instituțiilor ei (biblioteca și oficiile de documentare) în forme proprii, în parte și cu motivații proprii. Necesitățile unei propagări rapide a culturii, a democratizării ei, creșterea potențialului economic, industrial îndeosebi, având drept consecință urbanizarea și creșterea numărului de beneficiari ai informării, iată — pe scurt — numai câteva din motivațiile creșterii numerice a bibliotecilor și a ofi-

ciilor de documentare. Constituirea unei atari rețele pe teritoriul țării, organizarea unor sisteme nu putea — dat fiind timpul scurt, doar de 25 de ani — să nu cunoască și defecțiuni ale creșterii. Aceasta s-a datorat în parte și faptului că nu a existat — de la început — o coordonare a bibliotecilor ducând la o creștere nemăsurată numeric. Bibliografia realizărilor obținute, ca și a observațiilor critice, este bogată și plină de sugestii, citarea ei, acum și aici, ar fi superfluă — fiindu-ne cunoscută și ca experiență trăită. Ea este prezentă tot așa cum este actual faptul că ne aflăm în preajma unor legiferări sau reglementări de anvergură în domeniul bibliotecar.

Recenta organizare administrativ-teritorială a țării a precizat prin directivele partidului un prim element principal al viitoarei legi: conceperea bibliotecii publice ca instituție culturală obligatorie în comune. Existența ei în oraș și municipii era un fapt și deci era implicată în amintitele directive. Stabilirea aceasta de principiu este de urmărit în finalitatea sa și este de introdus în practică printr-o modelare optimă pe care viitoarea lege s-o statueze astfel încât să se poată întreprinde măsurile chibzuite de optimizare pe arii mai restrânse (județ, municipiu, oraș, comună) și pentru fiecare bibliotecă în parte sau tip de bibliotecă etc.

Problemele modelării, ale raționalizării pot fi împărțite în două mari grupe. Unele se referă la organizarea chiar a rețelei de biblioteci și de organisme de documentare. Altele se referă la organizarea unui tip de bibliotecă sau a unui organism de documentare și, totodată, la organizarea interioară mai

^{*)}Ceaușescu, Nicolae. *Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu* [la Plenara C.C. al P.C.R. din 11.03.1969]. In: *Scintela*, 38, nr. 8002, 12 mar 1969, p. 1.

optimă a fiecărei instituții în parte. Obținerea celor mai reale economii și a maximei eficacități nu poate avea loc fără considerarea unității acestor două grupe, fără observarea corelării lor. Bibliografia sumară de la sfârșitul acestui articol și amintirea citorva experiențe, realizări din țara noastră, vor economisi lungimile pe care altfel ar trebui să le facem.

Experiența prelucrării centralizate — în parte cât este posibilă — a fost întreprinsă mai întâi de Biblioteca municipală din Capitală. După o perioadă de stagnare și de căutare, ea a fost reluată și rezultatele noi vor avea curind ecou în revista aceasta, desigur.

O altă înfăptuire a anilor aceștia este catalogarea centralizată a principalelor titluri de carte, de către Biblioteca Centrală de Stat. Mai recent, Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a hotărât ca titlurile ce vor fi selectate pentru a intra obligatoriu în toate bibliotecile publice de stat să fie legate și prelucrate centralizat la Fondul de Stat al Cărții.

Tocmai aceste înfăptuiri, unele doar amintite expres, ne fac să dorim însă pași noi în obținerea unei mai adâncite, mai bune organizări. Aceasta a făcut ca presa să-și ofere paginile preocupărilor și sugestiilor bibliotecarilor, documentariștilor, beneficiarilor și economiștilor. Dintre aceștia din urmă, nu vom aminti decât pe Gheorghe Canina, care, în articolul *Sarcinile economiștilor de buget în întocmirea și executarea bugetelor locale*^{*)}, face o analiză a situației bibliotecilor mici și mijlocii și constată, ca și alții, că avem multe bibliotecuțe, uneori rău amplasate, fiind prea apropiate unele de altele, că acestea sînt neeficiente, costul unei cărți împrumutate depășind cu mult costul unei cărți. Limbajul cifrelor este prin precizia sa sesizant: 55 lei per volum împrumutat, față de 2,10 lei media optimă obținută. Situațiile acestea parazitare trunchiului viguros al rețelei se datorează crizei de creștere amintite, faptului că am pierdut uneori din vedere unitatea rețelei. Într-o măsură, această scăpare a fost posibilă și fiindcă nu s-a asigurat coordonarea permanentă, indispensabilă în condițiile existenței unei mulțimi de sururi tutelare ale unităților de bibliotecă și de documentare. De aici, moduri și criterii diferite de la o zonă la alta (cazul unor biblioteci publice, mai ales mijlocii și mici) pentru alocații bugetare, posibilitatea ca unele biblioteci și organisme de documentare să capete alocații pentru achiziții și planuri valutare satisfăcătoare, ba uneori cu prisosință, iar altele să nu capete, fără să se țină seama de mărimea, importanța și specificitatea lor, sau disparitatea dintre bibliotecă-instituție autonomă și bi-

blioteca oficiilor de documentare, în unele cazuri. Tot de aici rezultă posibilitatea înființării sau preconizării unor organisme de documentare cu implicite biblioteci, motivabile în sine de nevoia îmbunătățirii documentării unor categorii de beneficiari (rețete preconizează centre județene sau interjudețene pedagogice și medicale).

Credem însă că este scăpat din vedere un parametru fundamental: eficiența, despre care vom reveni mai jos. Sau, un alt caz — poate mai evident — este col petrecut în localitățile (municipii) în care existau puternice biblioteci publice, cu colecții închegate de ani de zile. În aceste localități, în multe din ele, s-au creat institute pedagogice și universități. Fără îndoială, astfel de instituții de învățămînt superior au nevoie de biblioteci și acest argument — singur — a obținut aprobarea de înființare a bibliotecilor de învățămînt respective. Dar, oare, acest argument singur este satisfăcător? Trebuia să ne mai întrebăm dacă aceste biblioteci pot să-și constituie corect, conform profilului lor, colecțiile și dacă frecvența, indicele de circulație sînt satisfăcători, dacă resursele de documentare satisfac pe cititori (studenți și profesori)?! Trebuia să ne întrebăm dacă — văzută din perspectivă — dublarea personalului și a spațiului este motivată?! Toate aceste întrebări au la bază elemente economice. O rememorare a experienței altor țări ne-ar fi dat o dezlegare lesnicioasă: R. F. a Germaniei are frecvent biblioteci ale orașului sau ale Land-ului totodată universitare. De ce? Fiindcă numărul total al populației, și mai ales al populației active, ca cititori posibili, este de ordinul care justifică numai o investiție limitată, pentru o singură bibliotecă. Procedee urmat la noi a fost o altă formă a gigantismului sau a grandomaniei criticate în alte sectoare social-economice de către conducerea de partid, după cum aminteam mai sus. Dovada că s-a greșit este lesne de aflat: studenții și profesorii folosesc biblioteca publică tocmai legat de procesul de învățămînt, biblioteca proprie neputîndu-i satisface. În loc să se completeze rațional, retrospectiv și cu noutăți, biblioteca cea mai bogată, cea mai veche, s-a ajuns la încercarea unei „concurențe” fără sorți de izbîndă, dar cu cheltuieli — per ansamblu — mai mari decît raționale. Cui prodest? Departe de noi, gîndul că ar fi trebuit procedat mimetic, dar o analiză prealabilă mai profundă, făcută în cadrul coordonator al rețelei, ar fi dat o soluție suplă, adecvată condițiilor specifice. Nici soluția — egalizatoare — de considerare a unui barem fără nuanțare nu este de acceptat, de pildă, în cazul așezămintelor specifice din zona muntoasă și subcarpatină. Aici avem așa-numite așezări risipite. Fenomenul de aglutinare va mai întîrzia, bi-

*) În: *Finanțe și credit*, 13, nr. 10, oct 1967, p. 3-14.

bliobuzul poate răzbate cu greu. Săteanul, dezavantajat de distanța mare, nu va veni decît rar din proprie inițiativă, dar nici bibliotecarul din centrul comunal nu va putea singur să se preocupe de acest cititor. Soluția, aici, trebuie să fie, pentru încă o perioadă, diferită. Trebuie să fie o soluție a politicii culturii, dacă vrem ca acești locuitori să fie atrași la cultură.

Cele cîteva observații de mai sus, ca și cele amintite de alții, elementele bibliografiei scanalate, îndrituiesc — credem — să desprindem unele păreri pe care le supunem dezbaterii.

A. Considerarea întregii rețele de biblioteci și organisme de documentare ca un tot coordonat menit să asigure difuziunea culturii, a informării.

B. De unde, necesitatea unei coordonări unice a rețelei cu sistemele sale.

Accasta ar fi singura cale care să elimine pulverizarea în unități, adesea vecine în teritoriul, care nu-și au motivația calculată în funcție de o seamă de parametri de determinare în prealabil a eficienței (rațiunea economică și culturală) printr-o expresie riguroasă, matematică! De asemenea, o atare coordonare unică ar fi singura cale de corelare a alocațiilor pentru creșterea fondului de carte (în sens larg), ca și cele privind dotarea cu spațiu de înmagazinare și de activitate, cu mobilier și cu utilaj etc. Este știut că astăzi criteriile de alocare sînt destul de variate și de labile, permițînd chiar arbitrarul, fie motivat de o „economic îngust înțeleasă, fie de o liberalitate nemotivată. O astfel de coordonare unică este motivată și de faptul că actualmente nu sînt posibile sesizările prompte și pe ansamblu ale cheltuielilor făcute departamental pentru sisteme mai bine sau mai rău întocmite de biblioteci și de organisme de documentare.

Modelarea ar trebui să aibă în vedere sistematizarea în inele concentrice pe ariile comune, orașului, municipiului, județului, țării întregi, ca și logăturile radiale dintre unitățile mari și mici dintr-un sistem și din intersisteme.

C. Creșterea importanței acordate calculului de economicitate și de raționalizare, fie că este vorba de o nouă acțiune, fie că este vorba de o perfecționare.

La acest capitol propusesem cîteva încercări de formule matematice pentru calculul eficienței. Fixarea valorii parametrilor nu am făcut-o însă întrucît valorile sînt: unele oficiale, stabilite în stat, altele, de stabilit potrivit cazurilor.

1. O bibliotecă va avea să considere „rentabilitatea“ (eficiența) sa potrivit următorului calcul:

— localul său costă, ca investiție ce trebuie *amortizată*, (L), cota-parte pentru fiecare volum;

— localul său costă, prin întreținere, (Li), cota-parte pentru fiecare volum;

— cartea (acceptia generală a termenului: carte, periodic, disc etc.) costă, în momentul livrării, (C);

— cartea intrată în bibliotecă necesită o prelucrare care costă echivalentul numărului de minute necesare pentru munca aceasta, exprimat în salariu. O prelucrare centralizată parțial — întocmirea fișelor de catalog, confectionarea buzunărășului și a fișei cărții, a foii de termene, legarea volumului — face ca acest cost să fie mai mic per unitate: (C₁). Prelucrarea individuală, în fiecare bibliotecă, are un cost mai ridicat: (C₂);

— întreținerea cărții (reparare, o nouă legare etc.) costă (Ic);

— costul circulației cărții este (K), el este o sumă rezultată din timpul (exprimat în lei salariu) reclamat de convorbirea cu cititorul, de întregirarea împrumutului și a restituirii, de eventualele reclamații (timp de muncă + cheltuielile de corespondență).

Așadar, un volum de bibliotecă costă:

$$A. C + L + Li + C + Ic = V$$

$$B. C + L + Li + C_1 + Ic = V_1$$

$$C. C + L + Li + C_2 + Ic = V_2$$

$$\text{unde: } V_2 > V_1, \text{ fiindcă } C_1 < C_2.$$

2. Eficiența volumului de bibliotecă (E)

va fi dată de raportul dintre V₁ sau V₂ cu

$\frac{K}{n}$ unde K este costul unui volum împrumutat în decursul unui an (al circulației), iar n este numărul împrumuturilor:

$$A.E = \frac{V_1}{\frac{K}{n}} = \frac{nV_1}{K}$$

$$B.E = \frac{V_2}{\frac{K}{n}} = \frac{nV_2}{K}$$

Este deci evident acum, din expresia matematică de mai sus, că eficiența este cu atît mai mare cu cît numărul împrumuturilor este mai mare. De asemenea, este posibil ca ea să crească cu cît K este mai mic (prin folosirea optimă a timpului de lucru). S-ar putea obiecta însă că, potrivit formulei de mai sus, eficiența ar spori și prin creșterea lui V. Dar V este determinat de mărimile componentelor sale și, în același timp, de

raportul $\frac{K}{n}$. Într-adevăr, dacă un volum de bibliotecă nu circulă, nu este solicitat, atunci n se micșorează pînă la limita 1 (intrarea sa în bibliotecă), dar K rămîne relativ constant, fiindcă timpul pentru circulație este antecalculat, cu excepția cheltuielilor de corespondență care pot deveni nule.

În paranteză fie spus: aceasta este și formula după care se poate antecalcula oportunitatea unei achiziții. Raportul $\frac{V}{n}$

fiind dat, eficiența E depinde în cea mai mare măsură (este variabilă în funcție) de mărimea lui n.

3. Bibliotecile făcând parte dintr-un sistem (S), fondurile acestora devin mulțimea de volume (Mv) a acestuia. Este evident că un volum V va avea posibilitatea să circule mai mult, întrucât P, numărul beneficiarilor posibili, este mai mare decât cel dat de beneficiarii posibili ai unei singure biblioteci din sistem (p.).

Iată de ce este mai economic să avem biblioteci centrale pentru un teritoriu anume, care să efectueze o prelucrare centralizată, o depozitare centralizată și care să difuzeze fondul prin rotație și prin distribuție, fie prin filiale sau puncte de servire, fie — în anumite cazuri — prin bibliobuze.

4. Indicele de circulație (V) va fi mai mare pentru documentele cu adresabilitate restrinsă dacă, în baza coordonării achizițiilor, ele vor fi achiziționate doar în bibliotecile de conservare. Implicit, și costul (ΣV) pe întreaga țară va fi mai mic. În acest

caz se aplică relația $E = \frac{nV}{K}$, în forma

$$E = n \frac{\Sigma V}{K}$$

E. Pentru obținerea unui indice de circulație (V) ridicat devine de asemenea evident că dotarea unor biblioteci și centre de documentare cu aparate de reproducere foarte rapide și productive este o condiție.

F. Dotarea corespunzătoare cu aparate de reproducere — în raport cu datele de mai sus — va asigura economii de spațiu, de cheltuieli (pentru salarii), economii prin conservarea mai bună a patrimoniului de publicații etc.

Am dori ca cele arătate de noi mai sus să fie considerate ca un punct de pornire într-o dezbatere, astfel încât bibliotecile viabile (și numai ele) să prospere; să fie îndepărtat pericolul unei părăduiri a publicațiilor, din cauza crizei de spațiu la un moment dat sau din cauza unei intercirculații a lor greoaie, datorate unei metodologii depășite a transferului, ce provine, în parte, și din ideea că „patrimoniul îmi aparține exclusiv” și că rețeaua și sistemul sînt ceva abstract și neeficient. Documentele de partid și de stat indicînd că problemele documentării și informării sînt actuale și trebuie soluționate optim, astfel încît să se obțină o propășire culturală, un progres cert în capacitatea profesională și în formarea de cultură generală potrivit nevoilor societății de azi și de mâine, avem datoria ca în domeniul nostru să încercăm tot ce putem pentru elucidarea chestiunilor spinoase, pentru formularea de propuneri, de sugestii care să concure la o organizare tot mai bună. Este ce ne-am propus să facem cu aceste câteva rânduri.

D. M. PĂPURICA

1. Concepția cea mai încheșată în formularea sa ni se pare a se afla în lucrarea lui S. R. Ranganathan, *Philosophy of „free book service for all”*. In: *Free book service for all*. An international survey ed. by S. R. Ranganathan, A. Neelameghan and A.R. Gupta. Bombay—London, 1968.

2. Organizarea unitară, sistematizată ca un întreg, a bibliotecilor și a oficiilor de informare-documentare în vederea ținerii la curent a publicului cu actuala explozie de informații și cu cerințele beneficiarilor, legate de noua revoluție tehnico-științifică, poate fi cercetată în *Raportul Asociației britanice a bibliotecilor* (în: *ASLIB PROCEEDINGS*, 20, nr. 7, iul 1968, p. 306—320) sau, foarte comod, în recenzia lui R. Verona din *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 10, nr. 4, dec 1968, p. 554—556.

3. O analiză istorico-sociologică a dezvoltării bibliotecilor franceze comparativ cu cele engleze și americane, analiză a cărei lectură oferă material de reflexie și comparație cu istoria mai veche a bibliotecilor din țara noastră, găsim în teza de doctorat a sociologului Jean Hassenforder, *Développement comparé des bibliothèques publiques en France, en Grand-Bretagne et aux Etats-Unis dans la seconde moitié du XIX-e siècle (1850—1914)*, Paris, 1967. Analiza aceasta și altele, precum și discuțiile care au avut loc, au antrenat preocupări ce se află încă pe agenda Consiliului de Miniștri al Franței. Pentru situația actuală a dezvoltării bibliotecilor publice franceze, vezi: Tăutu, Ioana. *Lectura publică în Franța... o mare cauză națională*. In: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 12, dec 1968, p. 738—741.

4. Discutarea soluției optime și economice în stabilirea eficienței unei biblioteci mici sau deschise parțial, în raport cu bibliobuzul, la Buschendorf, Horst, *Fahrbücherein. Begriff, Aufgabe, Arbeitsmethode*. Berlin, 1967. O dare de seamă amplă, de M. Latoré, în: *Bulletin doc. bibliogr.*, p. 914—915, din *Bull. bibl. France*, 13, nr. 12, dec. 1968.

5. O analiză modestă a ansamblului bibliotecilor și oficiilor de documentare din țara noastră am întreprins și noi și se află în manuscris. Din această lucrare mai largă am extras o comunicare pe care am prezentat-o la Sesiunea științifică a Asociației noastre, din 10—12 mai 1966. În cadrul acestuia, ne-am ocupat de profilarea și clasificarea bibliotecilor și centrelor de documentare tocmai într-un cadru unitar, acela al unei rețele coordonate, încheiate organic.

6. O incursiune în evoluția rețelei de biblioteci și a problemelor ce se pun bibliotecilor în cadrul actualului cincinal a întreprins Ștefan Gruia în articolul *Perspectivile muncii noastre*, publicat în *Călușa bibliotecarului*, 18, nr. 7, iul 1965, p. 385—389. Vezi și: Arion, Beatrice și Lupu, Atanase. *Preocupări actuale*. In: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 9, sep 1967, p. 461—465; Grünberg, Aron și Dinică, Elena. *Criterii și proporții în finanțarea bibliotecilor publice*. In: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 9, sep 1967, p. 538—542.

7. Aportul statistic și al economicului implicat în analiza activității unei biblioteci, a unui tip, ca și în analiza unei reuniuni de biblioteci, poate fi lesne cunoscut prin recenzia amplă pe care o face Aron Grünberg lucrării lui Erik Wilkens, *Neue Wege der Büchereistatistik* (Wiesbaden, 1966), în *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 5, mai 1968, p. 304—307.

8. Experiențele din țările socialiste au fost adesea expuse în paginile Revistei bibliotecilor și este firesc ca ele să aibă asemănări cu cele de la noi și ca aspectul economic să fie implicat, dată fiind economia planificată.

Bibliografia istorică a României (secolul al XIX-lea) — o vastă lucrare științifică

Un colectiv larg de cercetători de la Institutul de istorie „Nicolae Iorga” al Academiei R.S.R. a conceput și realizat, într-o perioadă îndelungată de timp, o amplă lucrare bibliografică, de interes major, privitoare la istoria modernă a patriei noastre, un instrument de lucru dintre cele mai utile pentru toți cei care cercetează multiplele aspecte ale istoriei României din secolul trecut. Pornită încă din anii 1948—1949, lucrarea a fost realizată în mai multe etape succesive. La început cuprindea numai titluri de cărți și broșuri; ulterior au fost incluse și articole din reviste, iar pentru unele domenii speciale, deficitare ca informație dar de importanță deosebită, chiar și articole din ziare sau din gazete. Coordonarea lucrării aparține acad. Andrei Oțetea, profesorii Const. C. Giurescu și G. Zane au condus în anumite etape activitatea colectivului și sint redactorii responsabili ai principalelor volume, de viață economică și social-politică. Bibliografia secolului al XIX-lea s-a dovedit a fi o excelență școlară de formare și perfecționare a calificării profesionale a tinerilor cercetători, de introducere în tehnica muncii științifice în care bibliografia ocupă o pondere importantă, de cunoaștere amănunțită a modului atit de scrupulos de alcătuire a unui asemenea instrument de lucru indispensabil unei cercetări exhaustive, la nivelul de informare reclamat de exigențele contemporane pe plan mondial. Aprofundarea, dezvoltarea și continuarea operei științifice a înaintașilor nu pot fi făcute decât avind o imagine exactă a cunoștințelor dobândite pînă la zi în fiecare domeniu, temă și capitol de specialitate, cu atit mai mult atunci cînd e vorba de o cantitate relativ mare de material documentar. Această sarcină o îndeplinește bibliografia, care, cu cît e mai cuprinzătoare și mai detaliată, mai riguros organizată, cu atit mai eficient își îndeplinește misiunea.

Bibliografia în general, cea istorică în special, are la noi tradiții valoroase, care

se cer continuate cu aceeași perseverență: totodată, făcînd o comparație cu situația existentă în alte țări, se reliefează necesitatea abordării și la noi a unor domenii și teme de mare respirație, prin care să se depășească oarecum faza de elaborare a unor lucrări bibliografice interesante, numeroase, dar axate pe teme sau perioade destul de restrinse, sau avind un caracter prea analitic. Nu negăm prin aceasta (ci din contră) utilitatea lucrărilor anterioare, dar ele sint relativ puține și nu acoperă decit parțial necesitățile considerabile, în vertiginoasă creștere, ale documentării de specialitate. În ceea ce privește istoria, măcar marile aniversări ale unor evenimente politice, sociale, culturale, din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat — aniversări a căror frecvență sporită atestă o impresionantă bogăție a tezaurului tradițiilor progresiste ale poporului nostru — măcar asemenea aniversări ar merita, credem, fiecare în parte, cîte o lucrare bibliografică. Vorbind la modul ideal, asemenea bibliografii ar trebui chiar să preceadă evenimentele amintite. Dar nu e mai puțin adevărat că bibliografia este tratată destul de vitreg de către editurile noastre, tot mai preocupate — pe drept cuvînt — de criteriile rentabilității. Se scapă însă din vedere sau nu este luat în considerare în măsură suficientă faptul că investiția într-o lucrare documentară — fie că este vorba de o bibliografie sau chiar de un volum de documente — se recuperează înzecit și însutit prin uriașa economie realizată în munca de documentare a tuturor celor care se ocupă de domeniul sau tema în chestiune; dacă adăugăm, așa cum ar trebui, și generațiile care vor veni în viitor, iată că lucrurile se schimbă.

Subliniem în mod deosebit faptul că bibliografia pe care o înfățișăm aici a fost concepută ca o bibliografie istorică, de ansamblu, care poate servi numai în subsidiar informații pentru diferitele domenii de spe-

cialitate, unde cercetările autorilor s-au oprit la lucrările fundamentale.

Este de amintit că *Bibliografia istorică a României pentru secolul al XIX-lea* a fost prezentată de către Paul Simionescu în cadrul lucrărilor primei sesiuni științifice de bibliologie și documentare, organizată de Biblioteca Academiei, în decembrie 1955, într-o comunicare de altfel publicată în volumul consacrat sesiunii amintite (la p. 115—120). Una dintre problemele majore pe care au trebuit să o rezolve autorii *Bibliografiei secolului al XIX-lea* o constituie *periodizarea*, iar aceasta a fost mai mult cu cit în cursul elaborării lucrării cercetările au progresat considerabil, formulându-se mereu noi și noi puncte de vedere referitoare la periodizare. În fond, în secolul al XIX-lea avem de-a face succesiv, dar cu întrepătrunderile caracteristice, din acest punct de vedere, cu încheierea procesului descompunerii feudalismului, cu ascensiunea și consolidarea capitalismului în condițiile specifice ale țării noastre, precum și cu apariția proletariatului — purtătorul unui viitor mod de producție, eliberat de exploatare. *Bibliografia secolului al XIX-lea* și-a aliniat în linii mari criteriile clasificării, mai ales în ceea ce privește viața social-politică, cu periodizarea adoptată de tratatul de *Istoria României*, a cărui elaborare a început ulterior *Bibliografiei*, beneficiind în unele cazuri de aceasta, dar ale cărui concluzii, sub aspectul periodizării și în alte privințe, au fost întreg timp din nou puse în discuție, fiind depășite în mod obiectiv. O serie întreagă de probleme tehnice, de amănunt, au fost reglementate unitar și precis prin norme cu privire la descrierea bibliografică. Cum e și firesc, *Bibliografia secolului al XIX-lea* a fost utilizată și în stadiul de fișe, în primul rând de către autorii ei — mai ales tineri. Experiența ne permite să conchidem prin a constata confirmarea pe care o dobândește și pe această cale aforismul lansat sub forma unei butade de Renan, când acesta arăta că foarte adesea veritabilul inedit zace în publicațiile pe care, cu timpul, nu le mai citește nimeni, din motive diferite. Nu de mult, presa și buletinele editoriale au anunțat *apropiata apariție, în Editura Academiei, a primului volum din seria „Bibliografiei istorice a României, secolul al XIX-lea”, în redacția Corneliiei Bodea*. Acest volum introductiv cuprinde cadrul general, izvoarele și sintezele fundamentale ale istoriei întregii perioade a lucrării, referințele din domeniile înrudite (de ex. geografie istorică, cartografie ș.a.), istoria regională și locală — un capitol de o înțelegere firește mai mare, conținând multe date mai puțin cunoscute sau uitate —, dsorieri de călătorii grupate pe zone istorice sau naturale (Carpății, Dunărea, localități balneoclimaterice), statistica istorică generală — la nivelul întregii țări, al provinciilor istorice și al di-

vizuniilor administrative mergînd pînă la comună, acordîndu-se un loc deosebit de important statisticii demografice care permite cunoașterea mai exactă a vastului fenomen al mișcării populației, a amploarei și intensității „curenților” de acest fel în diferite epoci. Volumul cuprinde de asemenea, în capitole distinse, materialele referitoare la toate minoritățile naționale, la românii din străinătate și la relațiile cu alte popoare sau țări, în ansamblul lor și în detaliile specifice fiecăruia dintre domeniile enunțate.

Volumul al doilea, în redacția prof. G. Zanc, tratează economia României în secolul al XIX-lea. Întru cât finisarea lui mai necesită un oarecare timp, e posibil ca apariția acestuia să mai dureze: în genere, din cauze diferite este probabil ca volumele să nu iasă de la tipar în ordinea lor, stabilind în schema ansamblului lucrării. Revizînd la volumul de viață economică, vom arăta că, potrivit concepției colectivului și ținînd seama de interferențele cu alte volume, el va începe cu un amplu capitol de privire generală asupra stadiului dezvoltării economice a României (Țara Românească, Moldova, Transilvania) în perioada de descompunere a feudalismului de la începutul secolului al XIX-lea și în perioada de dezvoltare a capitalismului din a doua jumătate a aceluiași secol, stadiu ce rezultă din analiza forțelor și relațiilor de producție și a politicii economice. Vor urma, tratate în capitole distincte și prevăzute cu subdiviziuni cronologice sau tematice foarte detaliate: *agricultura* (relațiile agrare în evoluția lor, sistemele de exploatare agricolă, instituții agricole, economia agrară în multiplele ei ramuri și subramuri, inclusiv silvicultura și zootehnia-tehnică, producție, culturi; asociații, învățămînt agricol etc.), *industria* (stadii și forme, începînd cu industria casnică și meșteșugurile pînă la marea industrie; ramurile industriale, cercetate în amănunțime, cuprinzînd și diferitele tipuri de societăți industriale pe aceste ramuri), *comerțul* (interior și exterior, instituțiile respective, cu multe elemente nevalorificate pînă în prezent în lucrările de specialitate, deosebit cu referire la legăturile intense dintre diferitele provincii românești, care conferă un caracter unitar vieții economice a poporului român), *circulația monetară* (creditul, băncile și alte instituții de credit capitalist, de asigurări, de economii ș.a., rolul monedei în unificarea economică), *comunicații și transporturi* (drumuri și șosele, căile ferate, navigație, marina comercială, poșta, telegraful, telefonul), *finanțele publice* (bugetul de stat, bugetele ministerelor și ale altor instituții, veniturile de stat — impozite, taxe, monopoliuri —, datoria publică, instituții financiare) și, în fine, ultimul capitol care tratează *gîndirea economică* a secolului al XIX-lea din România (izvoare contemporane și studii). Simpla enunțare a

problemelor de principiu pe care le conține proiectul de schemă al acestui volum oferă indicații precise asupra însemnătății sale fundamentale, atât ca entitate aparte cit și în ansamblul lucrării.

Cel de-al treilea volum al Bibliografiei secolului al XIX-lea a fost elaborat sub responsabilitatea redacțională a prof. Constantin C. Giurescu și tratează istoria politică și organizarea de stat. Volumul examinează problema unității naționale în secolul al XIX-lea și urmărește succesiunea marilor momente ale istoriei României din acest frământat veac: 1821, 1848, 1859, 1864, 1877, 1892, care jalonează tot atâtea perioade ale procesului istoric, precum și evoluția convergentă a celor trei țări române, dezvoltarea lor în cadrul luptei pentru înfăptuirea și apoi pentru desăvîrsirea unității naționale. În continuare, lucrarea condusă de prof. C. C. Giurescu tratează istoricul unor probleme și panteide politice din secolul trecut, precum și situația internațională a României (problema orientală, chestiunea Dunării, frontiere, tratate internaționale, capitulațiile, jurisdicția consulară ș.a.). Trezind la organizarea propriei-zisă de stat, se desprind — prin ponderea lor deosebită — unele aspecte tematice dintre care cutăm: dreptul constituțional (principiile fundamentale, legi electorale ș.a.), drept administrativ, organele centrale, funcționarii, organizarea județelor, a comitatelor (în Transilvania) sau a districtelor, municipiile, comunele urbane și rurale, organizarea judecătorească cu instituțiile respective, dreptul penal, justiția militară, procese politice și de presă, organizarea militară, poliția și jandarmeria, organizarea sa militară centrală și locală cu așezăminte, for, asistența socială, organizarea bisericească, moravuri. Întregă această schemă tematică atât de complexă este aplicată, în cele mai multe cazuri, și Transilvaniei, permițând aprecierea similitudinilor de viață socială, precum și a diferențierilor specifice de ordin istoric. Din cauza cantității apreciabile a materialului — care se cifrează la mai multe zeci de mii de fișe — volumul va avea, după toate probabilitățile, mai multe tomuri. Din acest volum de viață social-politică face parte integrantă și mișcarea muncitorească și socialistă din vechea Românie și din Transilvania, de la începuturile sale pînă în anul 1900, adoptat în mod convențional ca limită cronologică a întregii lucrări. Datorită însemnătății problemei și bogatului material bibliografic depistat și cules, mișcarea muncitorească și socialistă va fi tratată într-un tom distinct, încadrat în seria tomurilor ce poartă împreună diviziunea III în cadrul întregii bibliografii, care cuprinde aspectele social-politice ale istoriei României din secolul al XIX-lea. Acest tom a fost alcătuit

de un colectiv de cercetători tineri (P. Cincea, A. Iordache, subsemnatul), a cărui coordonare și responsabilitate ne-au revenit, și din această cauză vom insista mai îndelung aproape asupra lui. Lucrarea reprezintă rezultatul despuerii aproape exhaustive a informațiilor referitoare la mișcarea muncitorească și socialistă din țara noastră, din perioada de pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea, pe baza izvoarelor edite — cărți, broșuri, statute, îndeosebi presă și altele, inclusiv unele surse documentare care nu provin de la mișcarea muncitorească sau socialistă, dar o reflectă într-un mod semnificativ, aparținînd unor autori români sau străini. Volumul include numeroase informații puțin cunoscute, aflate în publicații mai rare. Este cunoscut faptul că publicațiile muncitorești și socialiste ale epocii acordau ele înșile, din motive specifice, pe care astăzi le putem înțelege în profunzime, o atenție deosebită rubricii de bibliografie, sub forma unor recomandări către cititori, incluzînd și indicarea unor lucrări ce aveau o mai mică circulație sau prezență publică, dar care erau în schimb de o excepțională însemnătate în educarea conștiinței de clasă a proletariatului. Unele dintre lucrări erau aduse de peste graniță, prezența lor atestînd gradul de dezvoltare a legăturilor internaționale ale mișcării muncitorești. Se poate spune așadar că o bibliografie a mișcării muncitorești și socialiste, cum este cea pe care o prezentăm, are anumite puncte de sprijin în trecut, care cer în schimb detalierea informației pînă la nivelul cărților și al periodicelor rare, aspect caracteristic publicațiilor muncitorești și socialiste, în special din cauza condițiilor grele în care își desfășoară activitatea publicistica proletară. Ținînd seama tocmai de complexitatea unor astfel de împrejurări, pentru bibliografia noastră au fost efectuate cercetări ample, în toate fondurile principale din București și din țară, precum și în străinătate — în special pentru partea referitoare la Transilvania. Lucrarea cuprinde și materialele publicate după anul 1900, care abordează tema și perioada anterioară. Bibliografia mișcării muncitorești și socialiste cuprinde aproape 15 000 de titluri, clasificate după criterii științifice — tematice, cronologice și bibliografice — în nouă capitole, care conțin circa 250 de subdiviziuni. Această masivă cantitate de fișe a fost distribuită din punct de vedere al conținutului, al formei și al epocii din care provin, potrivit criteriului adoptat în general, la toate volumele *Bibliografiei secolului al XIX-lea*, și utilizat în cea mai mare parte a lucrărilor bibliografice românești și străine, și anume în: izvoare, studii și referințe. Asupra acestei împărțiri bibliografice interioare, care are avantaje dar și unele dezavantaje proprii, nu insistăm tocmai datorită faptului că experiența specialiștilor și-a spus cuvîntul în

adoptarea ei. În general, s-a evitat mobilitatea criteriilor, excepțiile sînt — pe oît posibil — rare, iar dublarea unor trimiteri s-a făcut numai în cazuri bine motivate, atunci cînd e vorba de titluri deosebit de importante. Organizarea acestui bogat material, alcătuirea schemei de clasificare a lucrării, principiile, ei au la bază indicațiile documentelor de partid ca și cele mai recente rezultate ale cercetării de specialitate.

Elaborarea lucrării este rodul unei munci pasionate conduse de prof. L. Bányai și al unor ample dezbateri colobove. Din cuprinsul volumului spicăm cîteva probleme mai importante ca: situația clasei muncitoare (date despre formarea și dezvoltarea ei, condițiile de muncă și de trai, exploatarea capitalistă, revendicări, greve), organizarea clasei muncitoare (asociațiile profesionale), răspîndirea marxismului în România pînă la 1900, partidul clasei muncitoare (corcurrele și cluburile politice, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, organizațiile din Transilvania ale Partidului Social-Democrat din Ungaria, congrese, tactică etc.), presa și propaganda socialistă (material grupat pe teme), atitudinea mișcării muncitorești și socialiste față de problemele majore ale țării (problema țărănească, problema națională, cultura ș.a.), demascarea regimului burghezo-moșieresc (clasele exploatare, monarhia, viața politică, partide, guverne, parlamente, administrația, justiția, armata, presa, politica externă, raiele ale regimului ș.a.), legăturile internaționale ale mișcării muncitorești și socialiste din România (Internaționala I și a II-a, Comuna din Paris, ziua de 1 Mai, relațiile cu mișcarea revoluționară din diferite țări, inclusiv unele din continentul american sau din Asia); un capitol distinct este rezervat lucrărilor de sinteză contemporane sau ulterioare (culegeri de documente, materiale de partid, aprecieri generale, referințe etc.), iar altul cuprinde biografiile militanților mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră de pînă la 1900, expuse în ordinea alfabetică a acestora și cuprinzînd, în încheiere, o subdiviziune de biografii colective. Majoritatea celor 15 000 de titluri cuprinse în bibliografie sînt însoțite de scurte note care rezumă conținutul materialului la care se face trimiterea și îi explică clasificarea, făcînd unele aprecieri sau chiar caracterizări atunci cînd e cazul.

Tipărirea lucrării a fost anunțată de mai multe ori în presă și a fost specificată într-un raport general al Academiei, de asemenea publicat. Lucrarea a fost prezentată și la Conferința internațională de la Linz, consacrată problemelor studierii și editării izvoarelor istorice mișcării muncitorești și socialiste. Adăugăm faptul că o lucrare similară ca profil și proporții nu a apărut încă nici în străinătate. Se impune cu atît mai

mult finisarea lucrării, completarea ei cu materialele apărute între timp (1964—1968 sau 1969) și valorificării editoriale a ei, căci necesitatea unei asemenea bibliografii este o realitate incontestabilă, resimțită în rîndurile corecților de specialitate, ale istoricilor în general, precum și în rîndurile unui public mult mai larg.

Subliniind rolul factorului ideologic în organizarea lucrării, al concepției materialiste asupra istoriei, vom arăta că schema de clasificare a întregii bibliografii a rezultat, în linii mari, ca un corolar firesc, din însuși materialul cercetat, că nu, poate fi vorba în această privință de suprapuneri mecanice, de vreun pat al lui Procust, și că — cu atît mai elocvent — însuși rezultatul acestei ample activități constituie o confirmare suplimentară a valorii creatoare a concepției marxist-leniniste despre istorie.

Volumul al patrulea al bibliografiei istorice a României pentru secolul al XIX-lea a fost alcătuit sub responsabilitatea Marinei Vlasiu și tratează amplul fenomen cultural al secolului trecut, sub aspectul dezvoltării curentelor de idei, al învățămîntului, științei, presei, literaturii, artei, societăților și instituțiilor de cultură, inoluzînd și problemele cărții, ale tiparului, ale bibliotecilor etc. precum și contribuția numeroaselor personalități de frunte care au ilustrat diferitele ramuri ale culturii românești din secolul trecut. Un accent deosebit cade, cum e și firesc, pe capitolul de istoriografie a secolului al XIX-lea, ca domeniu de seamă al culturii. Prin însuși domeniul pe care îl abordează, acest volum este destinat a atrage în mod deosebit interesul unui cerc de numeroși specialiști, din numeroase discipline înrudite, precum și al unui public larg, îndreptînd speranța că el va corespunde așteptărilor exigente ale acestuia, că le va fi util și va slui astfel nobilei misiuni cărora i s-au devotat, aceea de a studia patrimoniul bogatului și originalului tezaur cultural al poporului român. Există de asemenea cules și orînduit în ordine alfabetică un material biografic general, din secolul trecut, destul de divers, care poate forma un tom la finele întregii *Bibliografii a secolului al XIX-lea* și a cărui orînduire alfabetică aparține lui V. Diculescu.

Lucrarea va contribui în mod cert la stimularea considerabilă a cercetărilor, la descoperirea sau redescoperirea unor date, la formularea unor concluzii noi, care vor schimba multe componente ale imaginii noastre asupra secolului trecut, promovînd astfel progresul științei istorice românești.

Alexandru PORȚEANU
cercetător principal la Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei R.S.R.

ÎNCERCĂRI DE DEFINIRE A BIBLIOTECARULUI CA SPECIALIST

În diverse etape, caracteristicile profesiei de bibliotecar, ca și trăsăturile specifice ale muncii bibliotecarului au fost determinate de funcțiile pe care bibliotecile le-au cîștigat și perfecționat în dezvoltarea lor istorică.

Evident, profesia de bibliotecar avea alt conținut în condițiile în care biblioteca era considerată „o simplă colecție de cărți destinată a fi conservată și folosită” (I. Petzholdt).

Prezența bibliotecarului ca profesionist a devenit imperios necesară în condițiile în care biblioteca s-a transformat dintr-o instituție pasivă, statică, într-o „forță activă în slujba societății”, după cum spunea Paul Otlet, devenind „o energie descătusată... în primul rînd un organism social”.

Cu trei decenii în urmă, bibliotecarul era considerat „ca un centru de documentație universală, un director de studii și — pentru tineri — un promotor al vocațiilor lor”¹⁾.

Dar rivalitatea care a apărut în ultimii ani între bibliotecile enciclopedice, bibliotecile specializate și instituțiile de documentare, ca urmare a unei rapide ascensiuni a științei informării, ca și a înmulțirii mijloacelor de comunicare în masă, au diluat rolul bibliotecarului, concomitent cu limitarea sferei de acțiune a bibliotecilor.

Accentuându-și unele funcții culturale și educative, bibliotecile nu s-au organizat rapid — dintr-o lipsă de previziune — în direcțiile slujirii științei, devenită în epoca contemporană, o reală forță de producție.

Din această pricină, rolul bibliotecarului, ca și personalitatea lui ca specialist, s-au estompat, profesiunea lui trecînd pe planuri inferioare celor pe care se situase la un moment dat.

În 1966, un bibliotecar făcea dezarmanta remarcă: „Aproape nimeni în această lume

nu știe, așa cum trebuie, ce este bibliotecarul”²⁾.

Într-adevăr, multe lucrări, recent apărute, definesc bibliotecarul fie de pe poziția funcției și profilului bibliotecilor, fie fiind în considerație atributele tehnicii de bibliotecă, fie doar din punct de vedere al relației care se stabilește între carte și cititor. Pare a fi mai interesantă, fără a fi edificatoare, definirea caracteristicii esențiale a unui bibliotecar în funcție de nivelul la care pot fi satisfăcute cerințele beneficiarului și, implicit, ale comunității și societății. Indiferent însă de unghiul de vedere sub care este privit conceptul, devine cert faptul că bibliotecarul, în aceste lucrări, este privit ca un tehnician care trebuie să satisfacă cerințele speciale sau specializate ale beneficiarului, prin strîngerea, organizarea și folosirea documentelor înregistrate³⁾.

Evident, asemenea încercări de interpretare a rolului bibliotecarului nu sînt în măsură să ne satisfacă, deoarece ele nu concură la afirmarea sau infirmarea lui ca specialist într-o profesiune. Jesse A. Sherra, decanul Școlii de biblioteconomie „Western Reserve University” din Cleveland (Ohio), remarcă faptul că „bibliotecarul, în ciuda imaginii obișnuite, nu este, sau cel puțin nu ar trebui să fie, un salahor al cărui singur țel este să trebăluiască și să care într-un șantier bibliografic”⁴⁾.

După părerea acestui cunoscut bibliotecar, specialistul profesiei noastre poate fi definit ca atare numai dacă se acceptă teza potrivit căreia *biblioteconomia este știința socială interdisciplinară care are la bază*

2) Arnold, Hans. *Fragen und Gedanken zum Berufsbild*. In: *Der Bibliothekar*, 20, nr. 3, mar 1966, p. 265.

3) Landau, Thomas *Encyclopaedia of Librarianship*. London. Bowes and Bowes, 1966, 485 p.

4) Sherra, Jesse A. *Libraries and Organization of Knowledge*. London, Crosby, Lockwood and Son, 1965. p. [25].

1) Crozet, Léo. *Manuel pratique du bibliothécaire*. Paris, Librairie Thiebaud, 1937, p. 200.

teoria cunoașterii. În lumina acestei concepții, Sherra susține că „profesiunea de bibliotecar se situează chiar în centrul unei astfel de discipline, deoarece biblioteconomia este probabil cel mai vechi și poate cel mai eficace mecanism de înlesnire a interacțiunii dintre însemnările individuale și cele grafice”⁵⁾.

În acest context, Sherra, demonstrează că „*biblioteconomia este organizarea cunoașterii*” iar „*obiectivul acesteia, la orice nivel intelectual va fi efectuată, este de a da maximum de randament utilității sociale a însemnărilor grafice*”.

Tratatul astfel, biblioteconomiei îi revine sarcina de a servi societatea în scopul unei extinderi cât mai depline a potențialului ei, ea trebuind să fie mult mai mult decât „*un ansamblu de reguli folosite pentru a găsi o carte anume, pe un raft anume, pentru o cerință anume*”.

Sarcina fundamentală a bibliotecarului, în aceste condiții, este aceea de a înțelege rolul cunoașterii în societatea pe care o slujește; bibliotecarul este „reductorul de timp” (time binder) suprem și disciplina sa este cea mai interdisciplinară dintre toate disciplinele, „*dată fiind ordinii, raportului și structurii cunoașterii și conceptelor*”⁶⁾.

Din cele relatate mai sus, rezultă că definirea bibliotecarului este determinată nu de conținutul relației bibliotecă-bibliotecar, ci de conceptul care demonstrează că „*știința biblioteconomice este o știință socială, interdisciplinară, care cere o cultură de specialitate pentru afirmarea unei profesii*”. Intenția autorului și toată demonstrația sînt perfect justificate, baza teoretică a acestei discipline nefiind recunoscută, din care cauză biblioteconomia a manifestat tendința degenerării dintr-o profesiune în ceva mai mult decât o îndeletnicire respectabilă. Dar atîta timp cît cultura de specialitate a bibliotecarului depinde de însușirea științei bibliologiei — biblioteconomia nefiind decît o disciplină a acesteia —, ar fi mai util să considerăm conceptul de bibliologie în lumina dezvoltării actuale a științelor, trecîndu-se astfel și în acest domeniu (al bibliologiei) de la simpla enunțare a problemelor la demonstrarea lor pe baze științifice, de la o metodologie împrumutată la o metodologie proprie și integrală, de la un grup restrîns de probleme practice, care nu relevă perspective, la o gamă întinsă de teme teoretice specifice, pe baza unor cercetări coordonate și sistematice. Asemenea preocupări ar contribui în primul rînd la afirmarea bibliologiei ca știință și obiect de studiu în cadrul unor programe adecvate — și nu adiacentă altor discipline (limbă și literatură, ziaristică, istorie etc.), cum de fapt se

întîmplă în multe locuri, inclusiv la noi — dacă intențiile sînt acelea de a forma *specialiști*, și nu tehnicieni, pentru unele servicii de bibliotecă. Contribuțiile ar fi utile deopotrivă pentru stabilirea asemănărilor și deosebirilor între bibliologie și noua știință care a apărut — știința informării —, precum și pentru interferențele cu alte științe bibliologie-istorie; bibliologie-sociologie-psihologie; bibliologie-pedagogie etc.) pe latura domeniului cercetat și a metodelor folosite.

Neclaritățile existente în aceste concepții au determinat în practică luarea unor măsuri diferite, atît în domeniul recrutării cadrelor necesare activității științifice, cît și în domeniul organizării învățămîntului de profil.

Astfel, în prezent, mai în toate țările se manifestă tendința de reorganizare a învățămîntului biblioteconomic. De pildă, pentru S.U.A., J. A. Shorna, în lucrarea pe care am citat-o anterior, socotește necesară reprofesionalizarea învățămîntului bibliotecar, în sensul cuprinderii în programele de studii, în afara disciplinelor biblioteconomice, a unor serioase cunoștințe din diferite domenii de specialitate, a unor noi discipline — cum ar fi teoria și practica organizării informațiilor, teoria și practica bibliografică, comunicarea și folosirea cunoștințelor înregistrate. În Suedia, penuria de cadre și urgența specializării lor vor determina, pînă în 1970, reorganizarea învățămîntului biblioteconomic, în scopul formării de cadre diferențiate pe diferite tipuri de biblioteci — publice, științifice, școlare —, pentru centre de documentare și arhive. În Belgia, propuneri similare vizează: a) organizarea unui învățămînt profesional pe nivele corespunzătoare diverselor categorii de biblioteci; b) reorganizarea învățămîntului universitar de bibliotecă, prin înființarea de cursuri complementare, de inițiere a studenților în domeniul biblioteconomiei; c) admiterea licențiatilor oricărei facultăți la cursurile inițiate de către un centru de formare post-universitară.

Preocupările în această direcție sînt din cele mai diverse, de la țară la țară, după cum și rezultatele sînt deosebite, propunerile fiind generate de tipurile de biblioteci care reclamă nu numai sisteme diferite de formare a cadrelor, dar și modalități deosebite de recrutare a personalului de specialitate. Trebuie însă subliniat faptul că, în prezent, se manifestă o căutare de soluții pentru pregătirea bibliotecarului mai aproape de domeniul științei informării.

În afara acestor tendințe, și-a făcut apariția și un nou fenomen: marile biblioteci recrutează cadre de specialiști pentru serviciile științifice cu preponderență din rîndurile absolvenților cu o altă pregătire universitară decît cea biblioteconomică. De pildă, Biblioteca de Stat a U.R.S.S. „V. I. Le-

5) *Idem*, p. 13.

6) *Ibidem*, p. 26.

nin" avea, în 1965, 1.830 de cadre de specialitate, din totalul de 2.265 de salariați; dintre aceștia, 62 erau candidați în științe. 1.180 aveau diverse studii superioare și doar 412 studii superioare de biblioteconomie.

Multe țări, oa de altfel și țara noastră, prezintă situații similare în ceea ce privește recrutarea viitorilor specialiști din marile biblioteci. Faptul nu a rămas fără repercusiuni în ceea ce privește organizarea învățământului superior în multe țări, învățământ care s-a acomodat ușor cu sistemul predării disciplinelor bibliologice în 1—2 ani de studii post-universitare.

În esență, experiența demonstrează că este mai avantajos ca specialiștii bibliotecilor să fie recrutați din diferite domenii de pregătire, având la bază culturi de specialitate bine precizate, și ulterior formați — s-ar putea spune specializați — în diversele discipline bibliologice. Este evident, de exemplu, că un specialist în istorie — profilat ulterior pe probleme de istoria cărții — va face mai ușor muncă de cercetare în acest domeniu, că un specialist în literatură — profilat pe bibliografie — va ști să prevadă și să alcătuiască cu mai mult succes temele pentru diverse tipuri de bibliografii din domeniul literaturii (istorie, critică literară, literatură comparată etc.).

Tendințele, dacă sînt analizate serios, demonstrează nu o minimalizare a științei bibliologice ca atare, ci căutările bibliotecii de a face față unor cerințe sociale calitativ noi, care nu mai pot fi satisfăcute de cadre medii, numai cu o pregătire tehnică de bibliotecă, oricît de perfectă ar fi însușirea ei, cu atît mai puțin prin rutină și empirism. În mod firesc, aceste cerințe au conferit bibliotecii noi funcții, au influențat relația bibliotecă-societate și au obligat la o nouă organizare a tezaurului, pentru realizarea unei manevrări a fondurilor și o regăsire a informațiilor rapide, economice, de maximă eficiență. Ar fi de prisos a mai aminti nonumăratele indicii care reflectă pătrunderea bibliotecii în această nouă etapă de dezvoltare (răspîndirea organizării colecțiilor prin acces liber, proliferarea sistemelor de clasificare a fondurilor de publicații, dezvoltarea diverselor tipuri de bibliografii, crearea unor noi instrumente de informare, introducerea mecanizării în regăsirea informațiilor etc.

În aceste cazuri, bibliotecarul — ca specialist și nu ca tehnician — este chemat să-și reprofileze activitatea în conformitate cu noile cerințe ale societății contemporane, chiar dacă numele său este același cu cel purtat cu sute de ani în urmă. Dar, pentru a da randamentul intelectual scontat, el însuși trebuie să fie posesorul unei discipline științifice, alta decît biblioteconomia; numai astfel va fi capabil să înțeleagă și să

facă ordine în multitudinea documentelor specializate, supuse organizării bibliotecare.

Evident, aceasta nu reprezintă o pledoarie pentru identitatea dintre specialistul bibliotecii și documentarist, deoarece singurul element comun dintre aceștia este cultura de specialitate; ulterior, în procesul profilării fiecăruia pe meseria aleasă (bibliotecar sau documentarist), apar necondiționat deosebirile, oa o consecință firească a acumulării și adîncirii unor cunoștințe aparte, necesare realizării unor activități specifice.

Se poate afirma însă — fără a fi bănuți de infatuare profesională — că mecanismul formării cadrelor, specializate deja într-o disciplină oarecare, ca bibliotecari și apoi specializarea lor în biblioteconomie sînt procese ceva mai complicate decît în alte domenii de activitate.

Inginerul, filozoful, profesorul sînt tot ația specialiști care acționează mereu în sensul activității specifice. Inițiale, în virtutea culturii de specialitate, însușită și permanent perfecționată prin practică.

Formarea specialistului-bibliotecar reodamă, pe lîngă stăpînirea și adîncirea în continuare a culturii de specialitate, însușită într-o primă opțiune, cunoașterea necondiționată și sistematică a bibliologiei, oa disciplină strict profesională, necesară rezolvării activităților specifice bibliotecii. În privința aceasta, țara noastră are o binemeritată tradiție, care poate astăzi ar trebui să fie reluată, pentru a constitui un nou punct de plecare, bineînțeles cu corectivole pe care le impun imperativole zilelor noastre. În noiembrie 1942, la lecția de deschidere a Cursului de bibliologie, biblioteconomie și bibliografie de la Școala de arhivistică, Alexandru Iordan spunea că bibliotecarilor aflați în bibliotecile enciclopedice — acestea reprezentînd, la rîndul lor, o asociere de biblioteci speciale —, li se pretinde ca „pe lîngă orientarea generală în probleme bibliologice, bibliografice și biblioteconomice, să se fi specializat într-o anumită latură, căci numai prin specializarea conducătorilor de secțiuni [de biblioteci speciale adică, n. aut.] se poate asigura normala funcționare a întregii biblioteci”⁷⁾.

Exigențele sînt și mai mari pentru specialiștii serviciilor de clasificare și pentru bibliografi. De pildă, în serviciile de clasificare „se cere să existe specialiști cel puțin pentru principalele grupe de discipline, căci a socoti pe un istoric ori istoric literar că este deopotrivă de competent pentru clasificarea exactă a unei cărți de pură specialitate tehnică ori medicală, este o profundă eroare”. De asemenea, bibliograful nu poate

7) Iordan, Alexandru. *Importanța bibliologiei. Formarea bibliografului și a bibliotecarului. În: Lucrările școlii de arhivistică. Lecții de deschidere. Noiembrie 1942. Buc., 1943, p. 64.*

fi conceput numai ca un bun bibliolog, impozitat în disciplina în care lucrează, ci ca „un adevărat cunoscător al ei, pentru a face selecția materialului”⁸⁾. Iată deci că specializarea bibliografului se impune ca o concluzie indiscutabilă în condițiile în care se urmărește eficiența bibliografiei în domeniul documentării: „Bibliograful trebuie să se mărginească la cadrul specialității sale științifice ori, cel mult, pentru anumite discipline poate trece și la domenii învecinate. Bibliograful enciclopedic va trebui să dispară, dacă vroom ca bibliografiile să constituie realmente un izvor sigur de documentare”⁹⁾.

De fapt, toată argumentația, în parte citată aci, pledează pentru specializare. Este însă posibilă astăzi o specializare a bibliotecarului științific în marile biblioteci?

Răspunsul poate fi afirmativ numai în cazul în care cultura teoretică inițială de specialitate va fi valorificată în practică, specializarea în biblioteconomie realizându-se și desăvârșindu-se în deplină concordanță cu opțiunea inițială. În caz contrar — și acesta este aspectul predominant și la noi în momentul de față —, cultura de specialitate devine cu timpul doar o componentă a culturii generale, deprinderea tehnicii bibliotecare înlăturând treptat, până la anulare, perspectiva fructificării specialității inițiale. Această ultimă ipostază determină apariția contradicțiilor între interesul individual — format prin cultura de specialitate, care își are corespondent în planul profesiilor — și interesul specific instituțional, care pune pe prim plan doar însușirea unei tehnici de muncă proprii. Consecințele sînt cunoscute: marea fluctuație a cadrelor de bibliotecari — deseori pusă numai pe seama salarizării —, caracterul general-informativ sau minimă eficiență a multora dintre aceste lucrări, risipă de timp și de forțe, într-un cuvînt o nerațională utilizare a potențialului intelectual existent în biblioteci.

* * *

În țara noastră, în momentul de față, avem un sistem bun de recrutare a cadrelor de viitori bibliotecari specialiști. Nu putem face însă aceeași afirmație în ceea ce privește specializarea biblioteconomice. Concepție clară în această privință nefiind conturată încă. Este necesar oa, în viitor, specializarea în biblioteconomie să constituie nu numai o preocupare a conducătorilor de biblioteci, dar să se bazeze și pe un sistem, în măsură să ateste o asemenea calitate. Aceasta, deoarece astăzi a început să se simtă nevoia unor acumulări teoretice sistematice, care să completeze cunoștințele ciștigate în timpul practicii. În prezent, ni

pare greu a demonstra că bibliotecarii sau grupurile de bibliotecari din diverse tipuri de biblioteci se diferențiază ca niște cadre specializate, dincolo de aspectele tehnice ale activității lor. Afirmația este întărită nu numai de absența unor lucrări fundamentale teoretice — manuale de practică biblioteconomică, ghiduri ș.a., în general lucrări care să dopăscască valoarea și cadrul unui articol de periodic — dar și de anonimatul în care trăiesc acești specialiști, de lipsa lor de autoritate profesională, de absența oricărui mijloc de afirmare a lor ca atare. Ceea ce s-a publicat valoros și cu forță de generalizare și aplicativitate, mi-aș permite a aprecia a fi foarte puțin, mai ales dacă raportăm această stare la impresionantă număr de bibliotecari cu vechime în profesie și cu pregătire superioară.

Consecințele sînt lesne de înțeles, deoarece o asemenea stare de fapte se repercutază atît pe latură administrativă, cît și pe cea a calificării profesionale, ca să nu mai vorbim de lipsa de pătrundere a ideilor și realizărilor biblioteconomiei românești în aria internațională sau ale celor străine în practica noastră. Dacă țara noastră se bucură de o apreciere unanimă datorită ideilor și inițiativelor pe diverse planuri de activitate, în diferite organisme internaționale, oare noi, bibliotecarii nu putem să ne încadrăm în această tendință, ca și pe această cale să dovedim prezența României? Dar, pentru remedierea acestei situații, este necesar un început — nu unul oarecare, ci unul bun, eficient, de perspectivă, fără coeficienți de experiment, avînd în vedere antecedentele mai sus-menționate.

Din documentele de partid și de stat — Directivele C.C. al P.C.R. privind dezvoltarea școlii de toate gradele și Legea învățămîntului — apar clare obligații care revin forurilor în drept pentru realizarea politicii partidului în domeniul formării cadrelor necesare domeniului nostru de activitate. Aceste documente, care constituie cadrul legal pentru întreg procesul larg de dezvoltare și perfecționare, obligă, în cazul în speță, la precizarea concepției de formare a cadrelor, la definitivarea tipurilor de școli prin care ar trebui să se facă pregătirea de profil, corespunzător necesităților diverselor categorii de biblioteci.

În acest sens, ni se pare potrivit organizarea formării de specialiști, pentru marile biblioteci sau pentru bibliotecile cu profiluri specifice, încadrate în rețele distincte, în cadrul unui sistem de învățămînt post-universitar (cursuri de 2 ani), care să reunească atît bibliotecari cu pregătire universitară, cît și documentariști.

Necesitățile de formare a cadrelor pentru celelalte tipuri de biblioteci — în afara celor științifice și publice mari — impun însă crearea unei facultăți de bibliotecono-

8) *Idem*, p. 60—61.

9) *Ibidem*, p. 65.

mie — nu a unei secții — în cadrul Institutului pedagogic de 3 ani. Ar fi de dorit ca o asemenea facultate să aibă o programă de învățământ independentă, nu subordonată unei alte facultăți cum a fost până nu de mult, care să cuprindă discipline adecvate și utile prestării activităților ulterioare. O dezbatere largă a oportunității includerii în programă a fiecărei discipline de studiu în parte ar fi oportună și mai ales eficientă acum, în preajma reorganizării învățământului bibliotecar. De fapt, situația reclamă cel mai înalt grad de urgență în rezolvare. Nu ar fi lipsită de importanță de aceea și intervenția Asociației bibliotecarilor în crearea acestui început, prin elaborarea unor proiecte de programă, care, ulterior, să fie supuse unei largi dezbateri.

Socotim că, prin realizarea acestor două forme de învățământ, s-ar crea, de fapt, sistemul de formare a cadrelor de specialiști pentru toate tipurile de biblioteci.

Concomitent cu aceasta, ar trebui întreprinse o serie de diligențe care să ducă la atestarea juridică a profesiei de bibliotecar printr-un statut propriu. Aceasta cu atât mai mult cu cât viața ne pune în fața unei incontestabile realități, care a impus reconsiderarea „din mers” a profesiei de bibliotecar, potrivit unor noi corințe sociale. Biblioteca, ca instituție culturală modernă prin atribuțiile și funcțiile ei, a impus, în vederea efectuării unei activități științifice, acreditarea bibliotecarului ca un cadru specializat.

Ioana CRETEANU

Biblioteca Centrală de Stat

Bibliografie consultată

Die Bibliothekarische Ausbildung in den europäischen sozialistischen Ländern. In: *Zentralblatt für Bibliothekswesen*, Leipzig, 79, nr. 4, apr 1965, p. 193—224.

Bistrișeanu, Al. *Calificarea superioară pentru bibliotecari.* In: *Căluza bibliotecarului*, nr. 1, 1964, p. 27—28.

Gosudarstvennaia ordena Lentna biblioteka SSSR imeni V. I. Lenin v. 1964 godu. Moskva, „Kniga”, 1965, 120 p.

Mătușoiu, C. *Învățământul bibliotecar.* In: *Revista bibliotecilor*, nr. 9, 1967, p. 532—534.

Sanz, Maria Teresa. *La formation des bibliothécaires et des documentalistes en Amérique Latine.* In: *Bulletin de l'Unesco a l'intention des bibliothèques*, 21, nr. 6, nov—dec 1967, p. 348—357, 372.

Scherrer-Bylund, Barbro. *Zum Stand des Bibliothekswesens in Schweden.* In: *Nachrichten — Nouvelles — Notizie*, 43, nr. 4, 1967, p. 39—94.

Van Hove, Julien și Van Bellaiengh, Georges. *La formation professionnelle.* In: *Bulletin des bibliothèques de France*, nr. 1, Ian. 1966, p. 29—35.

COLECTURA

sau

LIBRĂRIA

din

localitate

OPINII

Publicăm, în continuare, păreri privind modul actual de aprovizionare a unor biblioteci și propuneri de îmbunătățire sau de schimbare a sistemului practicat în prezent.

Înainte de înființarea județelor, fosta regiune Cluj, bibliotecile comunale erau aprovizionate prin depozitele raionale I.C.R. Aprovizionarea se desfășura extrem de defectuos. De cînd aprovizionarea a fost preluată de către colecturi — cel puțin în județul Sălaj, bibliotecile nu mai întâmpină greutățile existente înainte în aprovizionarea fostelor raioane Huedin și Zalău. Există și acum, firește, unele greutăți dar nu sînt de natură generală, ele avîndu-și explicația de la caz la caz — mă refer la greutățile proprii fiecărei colecturi în parte. În momentul de față au fost bibliotecile comunale cit și cele orașenești din județul Sălaj sînt aprovizionate prin C.L.D.C. — Cluj. Cunoșc bine condițiile de lucru de la această instituție: personal redus numeric, spațiu de depozitare mai mult decît insuficient. Și totuși, deși colectura aprovizionează toate categoriile de biblioteci din județele Cluj, Bistrița-Năsăud și Sălaj, nimeni nu s-a plîns pînă acum de lipsa de ritmicitate în aprovizionare sau de nerespectarea comenzilor de carte. Unii optează pentru librării, considerîndu-le ca cel mai bun mijloc de aprovizionare a bibliotecilor. E posibil ca librăria să poată aproviziona bibliotecile ritmic și prin aceasta înțeleg cel puțin o dată pe lună, dacă cineva ar avea o asemenea pretenție, dar nu vîd rațiunea. S-ar mări inutil sarcinile librăriilor care și așa au personal puțin și nespecializat. Nu se poate accepta ca o librărie să dispună de lucrări mai variate decît o colectură, iar întîrzierile în expediere sînt motivate tocmai din dorința lucrătorilor din colecturi de a nu lua prea mulți bani pentru expediere din sumele alocate cumpărării cărților. Întîrzierile în aprovizionare la colecturi se manifestă acolo unde sistemul de lucru este defectuos organizat. A fi la zi cu achizițiile într-o bibliotecă care dispune de sume mici, este un

lucru foarte greu de realizat. Faptul că nu se pot respecta precizenile decurge tocmai din sistemul defectuos de informare despre apariții care trebuie verificat și pus la punct nu la nivel de colecturi ci la nivel de edituri. Dar problema trebuie privită și sub alt aspect. Precizenile alcătuite de exemplu în 1968 pentru 1969, pe baza proiectelor de plan editorial, s-au dovedit de acum a fi inutile, pentru că ulterior au apărut acele „anchetă” referitoare la titlurile neincluse în plan. Cred că vina cea mai mare o poartă numai și numai editurile care la sfârșitul unui an încă nu știu precis ce vor tipări în anul viitor, planul editorial rămânând în permanență deschis. Pe parcursul anului apar titluri de care nu s-a pomenit în proiectele de plan editorial, sau în anchetele editoriale. În cazul acesta aprovizionarea se desfășoară oarecum la voia întâmplării pentru că, neștiind din timp ce va apare, nu poți prevedea pentru achiziționare o seamă de titluri. Unele din titlurile comandate pe baza proiectelor de plan, a proiectelor de plan sau a anchetelor nu mai apar niciodată. Așa, de exemplu, s-a întâmplat cu *Istoria literaturii* — de George Călinescu. Exemple de acest fel se pot da multe.

Acceptând aprovizionarea prin librării înseamnă a te hazarda. Că tovarășa Brigide Arieșanu optează pentru o astfel de aprovizionare o face, cred, din motive de altă natură, care nu vizează bibliotecile publice. Biblioteca uzinei „Oțelul Roșu” este în exclusivitate o bibliotecă tehnică și nu una cu caracter enciclopedic ca și bibliotecile noastre publice. Dacă comparăm vânzarea de carte tehnico-științifică din librării cu vânzarea cărților din alte categorii, mi se pare că diferența este de necontestat. A realiza aprovizionarea prin librării înseamnă a frustra numărul din ce în ce mai mare de cumpărători de anumite cărți de valoare, precum și a forma și completa fondul de cărți al bibliotecilor în strictă dependență de stocul pe care-l posedă librăria și nu de cerințele de lectură ale cititorilor sau de rațiunea științifică a formării unor colecții valoroase și complete în bibliotecile publice. Este adevărat că librăriile sînt aprovizionate săptămînal, dar nu cu tot ce se tipărește. Chiar dacă am rămîne la aprovizionarea prin librării, ar fi imposibil ca publicațiile să ajungă la cititori prin bibliotecă în același ritm în care ele sînt oferite cumpărătorilor spre vânzare.

Optez pentru păstrarea unor sume din care să se cumpere cărți prin virament numai pentru cazurile în care bibliotecarul consideră că este necesară achiziționarea unor cărți din ediții mai vechi sau neincluse în precomandă curentă, dar furnizorul de

bază pentru bibliotecile publice cred că trebuie să rămînă numai colectura — instituție specializată în acest sens. Se impune cu necesitate ca editurile să stabilească din timp și sigur aparițiile viitoare. Se pare că tipărirea cărților special destinate bibliotecilor — cărți gata prelucrate — ar pune capăt acestei probleme care ne face să fim nomulțumiți, uneori și de colecturi, și totodată ar ușura mult munca bibliotecarului. În concluzie optez numai pentru aprovizionarea prin colecturi, iar carențele înlănite în aprovizionare nu trebuie puse toate pe seama colecturilor ci căutate acolo unde ele există de fapt.

Nicolae POPA
inspector la Comitetul
pentru cultură și artă
al județului Sălaj

Din studiile făcute pe bază de chestionare în rîndul cititorilor și al populației din orașul Băilești, a reieșit că biblioteca orășenească nu este aprovizionată cu cele mai bune titluri, cu cele mai mult solicitate sau că, deși unele există, fiind în puține exemplare, cerințele depășesc posibilitățile de satisfacere ale bibliotecii.

Considerăm că toate aceste noajunsuri nu sînt altceva decît perpetuarea unui sistem defectuos de aprovizionare cu cărți din partea colecturii, pentru că aceasta ne trimite la îndeplinire cărțile, neîntînd seama de cerințele noastre formulate în completarea planurilor editoriale anuale.

Există în bibliotecă sute de volume care nici nu au fost cel puțin deschise, deoarece au fost trimise la îndeplinire, fără a se ține seama de comenzile noastre. În loc să fim aprovizionați lunar cu titlurile ce apar și pe care noi le-am solicitat, cota noastră de cărți ne parvine cu mare întârziere, de-abia o dată la trimestru. Sistemul de aprovizionare a fost și este defectuos, în consecință, nu bibliotecara prezintă cititorilor ultimele noutăți, ci aceștia i le prezintă, procurate, bineînțeles, de la librărie.

Se pune de asemenea problema cheltuielilor cu transportul cărților de la colectură la bibliotecă, care este oricum costisitor. Banii respectivi i-am putea folosi în achiziționarea altor titluri de cărți.

Sîntem adepții propunerilor privind aprovizionarea bibliotecilor prin librăriile din localitate, librăriile avînd obligația să aprovizioneze mai întîi bibliotecile pe baza comenzii făcute de acestea.

Ion COTORA
Biblioteca orășenească
Băilești
județul Dolj

STATUTUL BIBLIOTECARILOR — O NECESITATE

Schimb de opinii

Apropierea celei de-a 25-a aniversări a Eliborării constituie și pentru bibliotecari, asemeni lucrătorilor din celelalte domenii de activitate, un bun prilej de a face bilanțul muncii în toată această perioadă.

În comparație cu trecutul, profesia noastră a cunoscut în anii socialismului, realizări deosebite, în perfect acord cu dezvoltarea învățământului, științei și culturii din țara noastră. Revista noastră își face o datorie de onoare în a reflecta din plin, cu acest prilej, tabloul cuprinzător al succesorilor obținute de bibliotecile din România în acești ani și de aceea nu este cazul să insistăm aici asupra acestui aspect.

Realizările din acest domeniu au fost însoțite de o creștere și o afirmare corespunzătoare a profesiei noastre. Dintr-un grup restrins de specialiști — ilustrat de personalități eminente, e drept, dar totuși puțin numeros — cum se înfățișa breșla bibliotecărească în trecut, astăzi s-a dezvoltat un corp numeros de bibliotecari profesioniști, reprezentând o categorie importantă a intelectualității. În acest sens, vom reaminti că doar în sistemul bibliotecilor publice lucrează astăzi peste 4000 de bibliotecari profesioniști, la care se adaugă numărul mare de bibliotecari salariați existenți în instituții de învățământ, institute de cercetare, cabinete tehnice, biblioteci sindicale etc.

Această creștere numerică deosebită, ca și evoluția, în timp, a însuși conținutului profesiei — în concordanță cu exigențele impuse bibliotecilor de societatea modernă — impun cu necesitate o recunoaștere de drept a profesiei de bibliotecar.

Se simte nevoia imperioasă a unei delimitări precise a contururilor profesiei noastre, asimilabilă — în ceea ce privește rolul social pe care-l joacă — cu munca la ocazională.

De aceea, credem că a sosit momentul precizării, printr-un STATUT AL BIBLIOTECARILOR, a profilului profesiei noastre, a drepturilor și îndatoririlor membrilor ei.

În consecință, revista noastră își propune să adăpostască în coloanele ei, începând cu numărul viitor, opiniile cititorilor noștri — bibliotecari și nobibliotecari — cu privire la oportunitatea și conținutul unui STATUT AL BIBLIOTECARILOR, viniși fiind că, prin publicarea acestor materiale, vom contribui la grăbirea și îmbunătățirea elaborării lui.

Pentru ca discuțiile să ia un caracter constructiv, publicăm mai jos textul unor întrebări, care să ofere cititorilor noștri unele puncte de reper.

1. Ce este profesia de bibliotecar? Ce loc ocupă ea în ansamblul îndeletnicirilor intelectuale?

2. Cum a evoluat viziunea societății asupra profesiei de bibliotecar și cum s-au modificat cerințele sociale față de această profesie în ultimele decenii?

3. Care sînt funcțiile (domeniile de activitate) din cadrul bibliotecii care necesită o pregătire de specialitate teoretică și practică și care sînt funcțiile ce pot fi îndeplinite de lucrători cu calificare medie și cu practică profesională mai mult sau mai puțin sumară?

4. Cum ar trebui concepută ierarhia profesională a bibliotecarilor, ținînd seama de diversitatea atribuțiilor și a categoriilor de biblioteci?

5. Ce pregătire de cultură generală și de specialitate ar fi necesară pentru diferitele funcții și categorii de biblioteci?

6. Care ar fi structura și programul învățământului bibliotecar?

7. Care ar trebui să fie, în consecință, sistemul de recrutare, de perfecționare și de promovare a lucrătorilor în acest domeniu?

Cititorii sînt rugați să răspundă la întrebările la care cred că sînt mai bine documentați sau asupra cărora au o opinie bine formată. În răspunsurile trimise, se poate menționa orice altă problemă care se înscrie în sfera definirii profesiei de bibliotecar.

R. B.

FILMUL ȘI LECTURA

Indicații metodice

Sărbătorirea celei de-a 25-a aniversări a Eliberării prilejuiește Direcției difuzării filmelor prezentarea în întreaga țară, în premieră sau în reluare, a unora din cele mai de seamă realizări ale cinematografilor naționale, atât filme artistice, cât și documentare.

Este un bun prilej pentru bibliotecari, cunoscută fiind deosebita atracție exercitată de cea de-a 7-a artă asupra unui public foarte larg, de a organiza acțiuni de propagandă combinate, carte-film.

Nu recomandăm de loc — ba, dimpotrivă! — o practică mai veche și cu efecte foarte incerte, aceea de a face pe spectatorii de film să „înghită” volens-nolens câteva prezentări de cărți sau recenzii înainte de începerea proiecției.

Bibliotecarii pot însă organiza, de preferință în afara bibliotecii (în incinta căminului cultural, în holul cinematografului etc.), expoziții de cărți legate de tematica filmelor prezentate.

Spectatorilor din sală li se pot difuza scurte liste de recomandare. Liste asemănătoare pot fi așezate din vreme la bibliotecă și pe panoul de afișaj al cinematografului sau chiar la locurile de muncă. În acest scop, ar fi bine ca bibliotecile municipale și orașenești din centrele de județ să multiplice sau să tipărească astfel de liste, pe baza planificării centrului local de difuzare a filmelor.

Pe marginea filmelor vizionate și a cărților citite, bibliotecarii pot organiza interesante discuții cu cititorii: *DE LA CARTE LA FILM*, dacă e vorba de o ecranizare; *SCRIITORUL „X”, ROMANCIER ȘI SCENARIST, FILE DIN ISTORIA PATRIEI: 23 AUGUST ÎN FILM ȘI LITERATURĂ* etc.

În afara citorva filme în premieră (*Singur, Măriucă, Vrstele omului, Simbăta neagră*), despre care e mai bine să lăsăm deocamdată să-și spună cuvântul critica de specialitate, în numeroase orașe și în peste 1000 de localități rurale se vor prezenta cicluri de filme românești închinat zilei de 23 August, filme care evocă sumbra perioadă de fascizare a țării, aspecte din timpul celui de-al doilea război mondial, acțiunile comuniștilor și ale forțelor patriotice care au pregătit și înfăptuit insurecția armată și actul Eliberării.

Prezentăm în continuare lista acestor filme, precum și câteva din lucrările beletristice care pot fi folosite de bibliotecari în organizarea unor acțiuni de genul celor amintite.

FILMOGRAFIE

— *Cartierul veseliei* (prod. 1964). Scenariul, Ioan Grigorescu și Manole Marcus; regia, Manole Marcus.

— *Duminică la ora 6* (prod. 1965). Scenariul, Ion Mihăileanu în colaborare cu Lucian Pintilie; regia, Lucian Pintilie.

— *Străzile au amintiri* (prod. 1961). Scenariul, Dimos Rendis și Ioan Grigorescu; regia, Manole Marcus.

— *Valurile Dunării*, (prod. 1959). Scenariul, Francisc Munteanu și Titus Popovici; regia, I. viu Ciulei.

— *Protesul alb* (prod. 1965). Scenariul, Eugen Barbu; regia, Iulian Mișu. (După romanul lui Eugen Barbu, *Șoseaua Nordului*.)

— *Cerul începe la etajul III* (prod. 1966). Scenariul și regia, Francisc Munteanu. (După nuvela cu același nume de Francisc Munteanu.)

— *Secretul cifrului* (prod. 1959). Scenariul, Dumitru Carabăț și Theodor Constantin; regia, Lucian Bratu. (După romanul *La miezul nopții va cădea o stea* de Theodor Constantin.)

— *Tunelul* (prod. 1965). Scenariul, Gheorghii Vladimov și Francisc Munteanu; regia, Francisc Munteanu. Coproducție româno-sovietică.

— *Străinul* (prod. 1963). Scenariul, Titus Popovici; regia, Mihai Iacob. (După romanul cu același titlu de Titus Popovici.)

— *La patru pași de înfinit* (prod. 1964).
Scenariul și regia Francisc Munteanu.

BIBLIOGRAFIE

Armata română în războiul antihitlerist.
Culegere de articole. Buc., Editura politică,
1965. 558 p.

*Contribuția României la victoria asupra
fascismului.* Buc., Editura politică, 1955.
296 p.

★

Baranga, Aurel. *Arcul de triumf.* Piesă în
patru acte. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 112 p.

Baranga, Aurel și Moraru, Nicolae. *Anii
negri.* Piesă în trei acte. În: Aurel Baranga,
Teatru. Vol. I. Buc., E.S.P.L.A., 1959,
p. 161—247.

Barbu, Eugen. *Prinzul de duminică.* [Po-
vestiri]. Buc., Editura pentru literatură, 1962.
368 p.

Barbu, Eugen. *Șoseaua Nordului.* Roman.
Vol. 1—2. Buc., Editura pentru literatură,
1967. Vol. 1. 376 p.; Vol. 2. 304 p.

Barbu, Eugen. *Tereza. Nuvele.* Buc., Edi-
tura pentru literatură, 1961. VIII+350 p.

Beniuc, Mihai. *Disparația unui om de rând.*
Buc., Editura tineretului, 1963. 518 p.

Beniuc, Mihai. *În frunte comunistă.* Poem
Buc., E.S.P.L.A., 1954. 80 p.

Beniuc, Mihai. *Întoarcerea.* Piesă în șapte
tablouri. [Buc.], Editura pentru literatură,
1962. 88 p.

Beniuc, Mihai. *Pe muchie de cuțit.* Ro-
man. Vol. 1. Buc., E.S.P.L.A., 1959. 508 p.

Botea, Ion și Pană, Ion. *Din august până
în mai.* [Amintiri din războiul antihitlerist].
Buc., Editura militară, 1965. 448 p.

Camilar, Eusebiu. *Negura.* Ediție revă-
zută. Buc., E.S.P.L.A., 1961. 469 p.

Constantin, Theodor. *La miezul nopții vă
cădea o stea.* Roman. Buc., Editura tiner-
retului, 1957. 491 p.

Crișan, Nicolae. *Caietele cunoscuților mei.*
Roman. Buc., Editura pentru literatură,
1964. 303 p.

Crișan, Nicolae. *Noaptea așteptărilor.*
Buc., Editura pentru literatură, 1966. 560 p.

Davidoglu, Mihail. *Orașul în slăcări.*
Dramă în trei acte. Buc., E.S.P.L.A., 1955.
72 p.

Dragomir, Mihi. *Întoarcerea armelor.* Ver-
suri. Buc., Editura tineretului, 1959. 64 p.

Filip, Trajan. *Amar.* Buc., Editura pen-
tru literatură, 1963. 352 p.

Fulga, Laurențiu. *Alexandra și infernul.*
Ed. a 2-a. Buc., Editura pentru litera-
tură, 1968. 416 p.

Fulga, Laurențiu. *Eroica.* Buc., Editura
tineretului, 1956. 752 p.

Fulga, Laurențiu. *Steaua bunei speranțe.*
Buc., Editura tineretului, 1963. 728 p.

Grecea, Ioan. *La porțile Severinului.* Buc.,
Editura militară, 1964. 512 p.

Ivan-Ghilia, Alecu. *Înșirarea din Apocalips.*
Drumul așteptării. (Ediție revăzută). [Buc.],
Editura tineretului, 1962. 223 p.

Ivasiuc, Alexandru. *Vestibul.* Buc., Edi-
tura pentru literatură, 1967. 280 p.

Jebelcanu, Eugen. *Oratoriul eliberării.*
Buc., E.S.P.L.A., 1959. 56 p.

Lovinescu, Horia. *Surorile Boga.* În: Tea-
tru. [Buc.], Editura pentru literatură, 1967,
p. 169—242.

Leu, Corneliu. *Puterea.* Roman. [Buc.],
Editura pentru literatură, 1964. 400 p.

Lupan, Radu. *Războiul ascuns.* [Roman].
[Buc.], Editura tineretului, 1961. 172 p.

Mihale, Aurel. *Cronică de război.* Părțile
1—3. Buc., Editura militară, 1966. Partea
1. 420 p., Partea a 2-a. 400 p., Partea a
3-a. 415 p.

Mihale, Aurel. *Fuga.* Roman. Ed. a 2-a
revăzută. [Buc.], Editura pentru literatură,
1968. 407 p.

Mihale, Aurel. *Nopti înfrigate.* Poves-
tiri. [Buc.], Editura pentru literatură, 1964.
448 p.

Munteanu, Francisc. *Cerul începe la eta-
jul 3.* [Buc.], Editura tineretului, 1958. 157 p.

Popescu, Dumitru Radu. *Somnul pămîn-
tului.* [Nuvele]. Buc., Editura tineretului,
1965. 336 p.

Popovici, Titus. *Străinul.* Roman. Ed. a
3-a. Buc., Editura tineretului, 1959. 592 p.

Sipercu, Alexandru. *N-a fost în zadar.*
[Roman]. [Buc.], Editura tineretului, 1962.
511 p.

Stancu, Zaharia. *Rădăcinile sînt amare.*
Vol. 1—V. Buc., Editura pentru literatură,
1958—1959. Vol. 1. 376 p.; Vol. 2. 431 p.;
Vol. 3. 399 p.; Vol. 4. 496 p.; Vol. 5.
432 p.

Stefănescu, Al. I. *Al cincilea anotimp.*
Buc., Editura pentru literatură, 1963. 672 p.

Vintilă, Potru. *Orașul încercuit.* Roman.
Buc., Editura militară, 1964. 285 p.

Voitin, Alexandru. *Oamenii în luptă.* Tri-
logie dramatică. *Oamenii care tac.* Piesă în
trei acte. — *Oamenii înving.* Piesă în trei
acte. — *Oamenii sînt oameni (Ancheta).*
Piesă în trei acte. [Buc.], Editura pentru
literatură, 1964. 287 p.

Zincă, Haralamb. *Dintre sute de catarge.*
Roman. Buc., Editura pentru literatură,
1961. 320 p.

Zincă, Haralamb. *Jurnal de front.* Ed. a
2-a. Buc., E.S.P.L.A., 1959. 162 p.

★

Din colecția *Memorii de război:*
Alecu, Nicolae. *Dorobanții regimentului
„3 Ott”.* [Buc.], Editura militară, 1968.
207 p.

Antonescu, Ilie. *Șarjele de foc ale cava-
leriei.* [Buc.], Editura militară, 1968. 239 p.

Antoniu, Alexandru. *15 țigări.* [Buc.], Edi-
tura militară, 1966. 144 p.

Crețulescu, Ilie. *Peste crestele Carpaților.*
[Buc.], Editura militară, 1968. 150 p.

Dobricescu, Alexandru. *Dansul de foc al
traietoriilor.* [Buc.], Editura militară, 1967.
128 p.

Dulămiță, Ion. *Batalionul de moși „Avram Iancu”*. [Buc.], Editura militară, 1968. 280 p.

Măndru, Costachi. [Amintiri de pe front]. [Buc.], Editura militară, 1967. 343 p.

Mociulșchi, Leonard. *Asaltul vânătorilor de munte*. [Buc.], Editura militară, 1967. 256 p.

Teodorescu, Nistor. *La Mătini, în august 1944*. [Buc.], Editura militară, 1966. 112 p.

Zotter, Toma. *Fragmente de epopoe*. [Buc.], Editura militară, 1966. 216 p.

★

Despre viața nouă a Patriei noastre, despre orizonturile deschise de actul de la 23 August, vom besic cu pregnanță filmele noastre documentare, ilustrare vie a realizărilor obținute de-a lungul sferului de veac care s-a scurs de la Eliberare. Tematica lor majoră o constituie munca, construcția socialistă în toate ipostazele sale: în fabrici, în mine, pe șantierele de construcții, pe ogoare, în laboratoarele de cercetare, în atelierole de creație etc.

Cele mai noi documentare (*România, nivel 25, România inedită, De la străbuni la nepoți*), care vor fi prezentate pe multe ecrane în primele zile ale lui august, fac, într-un fel, bilanțul anilor de construcție a socialismului, sub conducerea Partidului Comunist Român.

În afară de acestea, vor mai fi difuzate, pe cicluri tematice, o serie de alte filme documentare, de dată mai veche sau mai recentă, oglindind realizările regimului nostru în domeniul economic și social-cultural, tradițiile istorice și culturale ale țării, frumusețile patriei.

Construcția socialismului în țara noastră

— *Slatina 600* (prod. 1969). Scenariul și regia, Pompiliu Gălbăneanu și Radu Hangu. [600 de ani de existență documentară a orașului Slatina.]

— *Țimpul Brăilei* (prod. 1968). Scenariul și regia, Virgil Calotescu.

— *Aluniriul* (prod. 1967). Scenariul și regia, Alexandru Gaspar.

— *Petrol* (prod. 1967). Scenariul și regia, Titus Mesaros.

— *Pe urmele unui reportaj* (prod. 1966). Scenariul și regia, Alexandru Sirbu.

— *Dacă treci Podul Ponoarelor* (Valea Motrului). (prod. 1967). Scenariul și regia, Gheorghe Horvath.

— *Cimentul* (prod. 1969). Scenariul, Dumitru Done și Zoltan Terner; regia, Dumitru Done.

— *Începutul* (prod. 1966). Scenariul și regia, Mirel Ilișu.

— *Scoica* (prod. 1966). Scenariul și regia, Jean Petrovici.

— *Porțile de Fier* (I) *Devicerea apelor*. (prod. 1967). (II) *Organizarea șantierului*. (prod. 1967). (III). *Studii, proiecte, cercetare*. (prod. 1968). Scenariul și regia, Mircea Popescu.

Înflorirea artei și culturii

— *Pași spre Brincoși* (prod. 1967). Scenariul și regia, Andrei Petrișonaru.

— *Lucian Grigorescu* (prod. 1968). Scenariul și regia, Nina Behar.

— *Casa lui Călinescu* (prod. 1968). Scenariul și regia, Erich Nussbaum.

— *Tradiții și meșteșuguri din Țara Motilor* (prod. 1968). Scenariul și regia, Dumitru Dădărlat.

— *Cîntecul Renașterii* (prod. 1968). Scenariul și regia, Mirel Ilișu. [Film despre formația corală a capela „Madrigal”.]

— *Cîntece românești de altădată* (prod. 1968). Scenariul și regia, Mirel Ilișu. [Film despre corul „Madrigal”].

— *Io, Mircea Voievod* (prod. 1968). Scenariul și regia, Dumitru Done. Film realizat după piesa cu același titlu de Dan Tărșchilă, în interpretarea Teatrului de Stat din Pitești.

— *Mimile pictorului* (prod. 1967). Scenariul și regia, Nina Behar.

— *Soarele negru*. (Broderii medievale) (prod. 1968). Scenariul, Gabriel Ionescu și Slavomir Popovici; regia, Slavomir Popovici.

— *În taințele muzeului* (prod. 1968). Scenariul și regia, Silvia Armașu.

— *Io, Ștefan Voievod* (prod. 1967). Scenariul, Slavomir Popovici și Gabriela Ionescu; regia, Slavomir Popovici.

Succese ale sportului nostru

— *Drumul spre succes*. Campionul undelor albastre (prod. 1966). Scenariul, Marion Constantinescu; regia, Erwin Szekler.

— *Micii înotători* (prod. 1967). Scenariul, Marion Constantinescu; regia, Erwin Szekler.

— *Nota 10 la sport* (prod. 1966). Scenariul, Marion Constantinescu și Gina Guțu; regia, Gina Guțu.

— *Atletism* (prod. 1968). Scenariul, Marion Constantinescu și Erwin Szekler; regia, Erwin Szekler.

— *Pledoarie pentru volei* (prod. 1968). Scenariul, Marion Constantinescu, Erwin Szekler, regia, Erwin Szekler.

— *Performanțele mișcării* (prod. 1968). Scenariul și regia, Constantin Budișteanu.

Bogăția folclorului nostru

— *Călușarii* (prod. 1968). Scenariul și regia, Paula Popescu-Doreanu. [Călușarii din Mirghia. Vioara lui Ștefan Dură. Dans străvechi.]

— *Dansul codrului* (prod. 1968). Scenariul, Virgil Calotescu; regia, Virgil Calotescu și Paul Orza. [Un dans cules în Munții Codrului, în interpretarea ansamblului „Ciocîrlia”.]

— *Triptic de artă populară* (prod. 1967). Scenariul și regia, Gheorghe Horvath.

— *Tradiții* (prod. 1967). Scenariul și regia, Jean Petrovici și Vasile Mînaștirea.

— *Tinjeana* (prod. 1967). Scenariul și regia, Maria Săpătoru.

— *Roata feciorilor* (prod. 1968). Scenariul și regia, Maria Săpătoru. [Dans străvechi din Oaș.]

— *C-așa-i jocu-n Făgăraș* (prod. 1964). Scenariul, Paul Anghel și Radu Hangu; regia, Radu Hangu.

— *Cîntece în lemn* (prod. 1968). Scenariul și regia, Pavel Constantinescu. [Arta meșterilor constructori de biserici de lemn.]

— *Muzeul Satului* (prod. 1963). Scenariul și regia, Nina Behar.

FRUMUSEȚILE PEISAJULUI PATRIEI

— *Histria, Heracleea și lebedele* (prod. 1968). Scenariul și regia, Ion Bostan.

— *Acolo unde Carpații întîlnesc Dunărea* (prod. 1964). Scenariul, Martian Breahu și Erwin Szekler; regia, Erwin Szekler.

— *Apuseni* (prod. 1963). Scenariul, Martian Breahu, regia, Erwin Szekler.

— *Mlastina tăcută* (prod. 1967). Scenariul și regia, Dona Barta.

— *Rășinari* (prod. 1965). Scenariul și regia, Florica Holban.

— *Reportaj din Tara Birsei* (prod. 1968). Scenariul și regia, Erwin Szekler.

— *Tara Hațegului* (prod. 1964). Scenariul, Petre Tarău și Costea Ionescu-Tonciu, imaginea și regia Costea Ionescu-Tonciu.

— *Legenda Ceahlăului* (prod. 1968). Scenariul și regia, Petre Sirin.

— *Comori de artă românească* (prod. 1964). Scenariul și regia, Pavel Constantinescu.

— *Mircești în pastel* (prod. 1964). Scenariul și regia, Radu Hangu.

★

Pornind de la aceleași teme în care au fost grupate documentarele amintite, bibliotecarii pot face recomandări bibliografice foarte interesante și atrăgătoare.

Astfel, pentru temele *Construcția socialismului în țara noastră*, *Frumusețea peisajului Patriei* există o bogată literatură repertoriească, impresii de călătorie, albume fotografice, ghiduri turistice.

În cadrul temei *Bogăția solcilor nostri* se pot recomanda culegeri de folclor literar, albume cu reproduceri, lucrări etnografice etc.

Proiecția filmelor încadrate în tema *Înflorirea artei și culturii* poate prilejui prezentarea unor lucrări de factură foarte diferită. Proiecția filmului *Casa lui Călinescu* va fi însoțită de prezentarea operei sale literare și artistice. Filmului *Tradiții și meșteșuguri din Tara Moșilor* îi pot fi asociate frumoasele reportaje ale lui Geo Bogza din ciclul *Tara de piatră*. Un film ca *Pași spre Brincuși* poate ocaziona prezentarea unor albume de reproduceri, ca și a unor lucrări critice și memorialistice dedicate personalității marelui sculptor român ș.a.

★

Am schițat doar cîteva sugestii. În organizarea acțiunilor de propagandă carte/film fantezia bibliotecarilor găsește un vast câmp de desfășurare. Vom fi bucuroși să le semnăm inițativele.

Filmografie: Isabela CIONIS
Bibliografie și indicații metodice:
Liliana OBROCEA

Biblioteca pentru copii „Ion Creangă” la început de activitate

Răspunzând unor stringente cerințe sociale, știut fiind că deprinderile de lectură și de informare se formează încă de la vârsta copilăriei, s-a organizat și deschis, în București, la 23 aprilie a.c., Biblioteca pentru copii „Ion Creangă”. Biblioteca funcționează într-un local spațios și confortabil (localul fostei Biblioteci raionale Al. Ulahuță), beneficiind, prin grija Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și a Consiliului popular municipal, de condiții excepționale de funcționare, mobilier modern, decorație atractivă etc.

Concepută ca secție a Bibliotecii municipale „M. Sadoveanu”, noua instituție, înzestrată cu peste 20 000 de publicații, se adresează tuturor copiilor din Capitală, preșcolari și elevi până la 14 ani, și îndeplinește totodată funcția de centru metodic pentru secțiile de copii de pe lângă bibliotecile publice din București, cărora le acordă asistență tehnică și metodică, organizând periodic și instruirea ale bibliotecarilor care lucrează în aceste unități.

Achiziționarea noilor publicații se face de către Biblioteca municipală care le inventariază, le prelucrează, le întocmește fișele de catalog și le predă bibliotecii pentru copii. Eliberați de sarcina executării operațiunilor tehnice, bibliotecarii care lucrează cu cititorii-copii au astfel mai mult timp la dispoziție pentru îndrumarea lecturii acestora.

Caracterul enciclopedic al colecțiilor pe care biblioteca le pune la îndemina cititorilor la raft liber, le permite acestora să-și completeze lectura extrascolară, îi ajută la formarea și dezvoltarea gustului pentru frumos, la educarea sentimentului patriotic, le satisface curiozitățile de ordin științific, le stârnește pasiuni pentru o anumită ramură științifică sau tehnică și îi obișnuiește, de la o vârstă fragedă, să folosească diversele instrumente de informare.

Cărțile sînt grupate în patru săli, după cum urmează :

— Sala I (destinată copiilor preșcolari și școlari mici, între 5 și 8 ani) cuprinde cărți cu poezie, basme, poezii, ghicitori, snoave.

— Sala a II-a (pentru elevii între 9 și 11 ani) deține lucrări de literatură beletristică, istoric, geografic, știință, tehnică, artă, jocuri, sport, la nivelul de înțelegere al acestei vârste și în ediții adecvate.

— Sala a III-a (destinată elevilor de la 12 la 14 ani) cuprinde științe sociale, literatură beletristică, tehnică, monografii, critică literară, ateism, istoric, geografic, știință (fizică, chimie, matematică, geografic, științe naturale), tehnică, agricultură, gospodărie, artă, sport, enciclopedii, dicționare, ziare, reviste.

În fiecare sală fondul de publicații este aranjat sistematic-alfabetic.

Trebuie subliniat faptul că deși concepute astfel, cele trei săli nu au granițe de vîrstă riguroase, cititorii putînd să circule liber de la o sală la alta și să-și aleagă cărți potrivit nivelului lor de înțelegere.

O sală aparte, a IV-a, este rezervată literaturii în limbi străine (engleză, franceză, germană, rusă și maghiară), unde aranjarea cărților este de asemenea făcută pe criterii de vîrstă.

Fiecare sală este dotată cu instrumente de informare: albume, cataloage alfabetice, tematiche și sistematice, bibliografii, enciclopedii etc., bibliotecarii avînd sarcina să-i obișnuiască pe cititori cu folosirea lor corectă.

Biblioteca „Ion Creangă” acordă o importanță deosebită muncii de îndrumare a lecturii, în scopul informării, cultivării și educării cititorilor. Lucrătorii din această unitate au în vedere, ori de cîte ori pun o carte în mîna cititorului, cui i se adresează această carte, ce caracter formează, ce aptitudini dezvoltă la cititor.

Cele două principii de care sînt călăuziți bibliotecarii sînt :

— să vorbească cu copilul ca și cînd ar discuta cu un om matur ;

— să nu-i impună să împrumute o anumită carte — orice „dădăcală” îndepărtînd copilul de bibliotecă —, ci doar să-l ajute în alegerea cărților.

În sprijinul îmbunătățirii lecturii individuale, biblioteca și-a propus, încă din primele zile de funcționare, să studieze interesele și aptitudinile copiilor, să descopere ce-i determină să citească un anumit gen de literatură etc. Bibliotecarii secției se preocupă cu seriozitate de propria lor pregătire în această direcție. Pentru documentare urmărim materialele publicate despre diverse studii întreprinse cu privire la lectura copiilor, formarea intereselor de lectură etc. Conștienți că nu avem forța să întreprindem singuri cercetări de mare amploare, intenționăm să obținem concursul unor psihologi și pedagogi de prestigiu din București și să închegăm o colaborare fructuoasă cu Consiliul Național al Pionierilor.

Pentru popularizarea bibliotecii, atragerea unui număr cît mai mare de cititori, trezirea intereselor de lectură etc. se preconizează organizarea unor activități de masă cu copiii, diferențiate pe vârste și preocupări.

Preluând experiența unor biblioteci pentru copii de peste hotare și folosind unele sugestii expuse în *Revista bibliotecilor*, intenționăm să folosim ca mijloc de propagandă a cărții teatrul de păpuși. Păpușa-bibliotecii, soră mai mică a lui Tândărică și Așchiuță — realizată cu sprijinul Teatrului de păpuși „Tândărică” din București — va sta de vorbă cu copiii despre cărțile citite, le va prezenta săptămânal noutățile intrate în bibliotecă, le va educa dragostea și respectul față de carte.

Biblioteca dispune de un epidiascop folosit pentru proiecții de basme, povestiri, fotografii ale marilor noștri scriitori etc.

Pentru cititorii cei mai mici se intenționează achiziționarea unor jocuri literare — de la cuburi și domino-uri cu povești pînă la jocuri mai complexe. De pe acum se organizează ore de povești cu prilejul cărora cititorii ascultă pe mării noștri scriitori povestind pentru ei, prin intermediul benzilor magnetice și al discurilor.

Discoteca oferă cititorilor mai mari posibilitatea audierii unor piese muzicale clasice și contemporane. Discurile pentru învățarea limbilor străine adună de pe acum în jurul picupului un număr mare de copii de diferite vârste.

În sprijinul educației estetice se organizează discuții însoțite de comentarii în fața albumelor de reproducere ale picturilor române și străine sau pe marginea proiecțiilor unor diafilme.

O metodă foarte eficientă, folosită de multe biblioteci din străinătate și pe care ne-am însușit-o, urmînd a o pune în aplicare cit mai curînd, este aceea ca pe baza programelor de radio și televiziune obținute din vreme, să se întocmească expoziții cu cartea tehnică, științifică, de călătorii etc., logate de temele anumitor emisiuni, să se difuzeze bibliografii de recomandare, să se organizeze discuții. Tot pentru cititorii mai mari avem în plan organizarea unor concursuri de tipul „Cine știe folosește?“, „Cunoașteți opera scriitorului“?... etc.

Fără ca biblioteca să capete un caracter didacticist sau să se transforme într-un apendice al școlii, am inițiat și vom întreține în continuare o colaborare permanentă cu școlile generale, ceea ce ne va permite să orientăm lectura elevilor, pe baza programelor de învățămînt, în direcția completării cunoștințelor lor de cultură generală. De altmîntori însuși momentul inaugurării al bibliotecii a fost marcat de vizitele în grup organizate de unele școli bucureștene, ca un început al acestei colaborări.

Am încercat să schițez, în rîndurile de față, modul în care este concepută activitatea Bibliotecii „Ion Creangă”, să menționez cîteva realizări de început și mai multe de ziderate de viitor.

Pe măsură ce acestea se vor împlini în fapte, vom reveni și cu alte articole, pentru a împărtăși colegilor noștri care lucrează în alte biblioteci și secții pentru copii cele mai semnificative rezultate, din activitatea noastră.

I. IONIȚA

director
Biblioteca pentru copii
„Ion Creangă”

N.R. La data apariției articolului, multe din acțiunile menționate ca de ziderate au devenit deja realități.

150 de ani de la nașterea lui DIMITRIE BOLINTINEANU

Sub egida Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Comisia Națională a Republicii Socialiste România pentru UNESCO, în sala cinematografului „Luceafărul”, a avut loc un simpozion la care au luat cuvîntul Gheorghe Necula, membru al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului județean Ilfov al P.C.R., președintele consiliului popular județean, Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, prof. univ. dr. Dimitrie Păcurariu, decanul Facultății de limbă și literatură română, și Ion Roman, istoric și critic literar. Vorbitorii, în cuvînte de căldă prețuire, au evocat personalitatea scriitorului patriot Dimitrie Bolintineanu, participant activ la marile evenimente politice de la mijlocul secolului al XIX-lea. Simpozionul a fost prezidat de D. Boriga, președintele Comitetului de cultură și artă județean Ilfov. Un grup de actori bucureșteni au citit din opera poetului.

În continuare, într-un cadru festiv, s-a inaugurat expoziția celor mai semnificative lucrări ale scriitorului sărbătorit, organizată de Biblioteca Academiei. Despre semnificația și importanța acesteia a vorbit Șerban Cioculescu, membru corespondent al Academiei, directorul Bibliotecii Academiei R.S.R., după care un numeros public a urmărit cu viu interes explicațiile date asupra lucrărilor expuse, judicious selectate și repartizate pe următoarele tematici: Ediții princeps; Colaborator apropiat al domnitorului Al. I. Cuza; Legende istorice; Ediții comentate, Studii.

Pe fațada liceului „Dimitrie Bolintineanu” din localitate a fost fixată o placă comemorativă, după care a urmat pelerinajul la mormîntul scriitorului.

Manifestările s-au încheiat printr-un reușit festival artistic susținut de membrii cenaclului literar „D. Bolintineanu” și de elevii liceului.

G. M.

Anul acesta, cînd poporul nostru sărbătorește cu entuziasm cea de-a 25-a aniversare a eliberării patriei, bibliotecile sînt chemate ca, alături de celelalte instituții, să întîmpine această sărbătoare cu noi realizări în domeniul științei și culturii, cu noi succese în muncă.

În acest sens, Biblioteca comunală Peștișani, județul Gorj, a întreprins, încă de pe acum, unele acțiuni menite să popularizeze cărțile din bibliotecă, acest tezaur nesecat de cunoștințe. Dorim ca prin intermediul publicațiilor de care dispunom să facem cunoscute cititorilor, cetățenilor din comună evenimentele ce au avut loc în decursul anilor pe teritoriul patriei noastre.

În luna martie s-a organizat călătoria pe hartă *Itinerar eroic — scurte întîlniri cu șapte din trecut*. Manifestarea — care s-a bucurat de un mare succes — va fi prezentată și în bibliotecile filiale.

Tot în vederea întîmpinării festive a zilei de 23 August, în luna aprilie s-a amenajat expoziția *Momente din istoria patriei*, care va rămîne deschisă pînă la data de 30 august. Materialele expuse au fost grupate pe mai multe secțiuni *: Formarea limbii și poporului român. Apariția primelor state feudale pe teritoriul țării noastre; Lupta poporului român împotriva asuprii sociale și naționale, pentru independență; Anul revoluționar 1848 în Țările Române; Formarea statului național român. Lupta poporului român pentru independență națională și pentru progres social.

În cadrul acestei secțiuni au fost marcate 4 momente istorice:

— Formarea statului național român. Războiul pentru independență;

— Lupta maselor populare în frunte cu P.C.R. pentru apărarea intereselor vitale ale poporului român, pentru independență națională și progres social;

— Insurecția armată din august 1944. Participarea Românilor la războiul antihitlerist. Eliberarea României de sub jugul fascist;

— Desfășurarea revoluției populare. Construcția socialismului în țara noastră.

O expoziție similară va fi amenajată și la biblioteca filială Brădiceni — fostă comunală.

O altă acțiune, începută încă din primul trimestru al anului, constă în strîngerea unor materiale (taioturi din ziare, reviste) pentru alcătuirea unui album cu titlul *România în 25 de ani*, ca o completare la ciclul de conferințe cu aceeași temă, organizat de căminul cultural local, avînd drept scop popularizarea succesei obținute de poporul nostru sub conducerea P.C.R. în anii construcției socialiste.

Acestea sînt acțiunile organizate pînă acum în vederea întîmpinării mărețului eveniment.

Pe măsură ce în activitatea bibliotecii noastre se vor ivi și alte probleme de interes mai larg sau vom întreprinde acțiuni mai deosebite le vom împărtăși colegilor noștri prin intermediul *Revistei bibliotecilor*.

Florența BLENDEA
Biblioteca comunală Peștișani
Județul Gorj

* Regretăm că lipsa de spațiu ne împiedică să reproducem întreaga schemă a expoziției, trimisă în anexă, care cuprinde lista cărților expuse pe secțiuni și citatele care subliniază importanța diferitelor momente istorice. (N. R.)

Vineri 25 aprilie a.c. a avut loc în Aula B.C.U. București cea de-a patra ședință din acest an a Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor din Capitală. Funcționînd ca o adevărată sesiune permanentă de bibliologic, cercul a programat și de această dată trei comunicări din trei domenii ale bibliologiei, oferind participanților teme diverse și interesante. Prima comunicare, susținută de M. Vidrighin de la B.C.S., s-a ocupat de *Organizarea documentării și informării în domeniul bibliologiei*, prezentînd de fapt experiența cabinetului bibliologic al Bibliotecii Centrale de Stat obținută în activitatea de procurare a publicațiilor bibliologice și de editare a celor două instrumente de informare: *Buletin de informare în bibliologie* și *Revista de referate în bibliologie*. Autorul comunicării *Principii de organizare a catalogului alfabetic de muzică*, Radu Stan de la B.C.S., pornind de la o bună cunoaștere a literaturii de specialitate și în același timp a necesităților domeniului, a demonstrat utilitatea adoptării unor reguli unificatoare în organizarea catalogului alfabetic de muzică.

Cea de-a treia comunicare, susținută de A. M. Rudeanu (B.C.U. Buc.), a prezentat fragmentul dintr-o lucrare mai amplă, intitulată *Pretuirea cărții și a tiparului pe vremea lui Matei Basarab și Vasile Lușu*. Autoarea a cercetat un număr mare de documente încercînd să fixeze locul pe care l-a ocupat cartea și tiparul în conștiința epocii.

La discuții au luat parte: P. Caravia (necesitatea unificării informării în biblio-

logic și documentare), prof. D. Simonescu (utilitatea abordării problemelor instrumentelor de informare pentru colecțiile speciale), I. Stoica (necesitatea creșterii numărului de reviste prelucrate pentru cele două instrumente de informare în bibliologie, prin adăugarea unor periodice de specialitate necuprinse cit și a altora din domeniul adiacente), I. Rădoi (problemele catalogării muzicii psaltice și de film), M. Curcăneanu (reanimarea clasificării zecimale care continuă să fie un sistem cu mari posibilități), Șt. Gruia (progresele cercului de referate și comunicări).

Lucrările cercului au fost conduse de Șt. Gruia, redactor șef al „Revista bibliotecilor”, și de M. Curcăneanu, directorul Bibliotecii Conservatorului „Ciprian Porumbescu”.

I. S.

În cadrul planului de perfecționare profesională a bibliotecarilor din învățământ, de inițiere a lor în problemele noi de biblioteconomie și bibliografie, Ministerul Învățământului a organizat la București, în perioada 24 martie — 4 aprilie a.c., un instructaj pe tema: *Informarea și documentarea în bibliotecile de învățământ superior*.

În prima săptămână, cursanții (lucrători din sectoarele de informare și documentare ale celor 43 de biblioteci din învățământ superior din țară) au ascultat expuneri pe teme ca: *Sarcinile activității de informare și documentare în bibliotecile de învățământ superior; Realizări și tendințe actuale în activitatea de do-*

cumentare; Tehnica cercetării bibliografice; Organizarea sectoarelor de informare și documentare; Organismele internaționale de informare și documentare etc.

Expunerile audiate cu mult interes au fost prezentate de directori ai unor unități de documentare și ai unor biblioteci de învățământ superior, specialiști în documentare și informare, de bibliografi reputeți.

A doua săptămână a instructajului a cuprins vizite de lucru la Institutul central de documentare tehnică, la Centrul de documentare medicală, la Centrul de documentare agricolă, la Biblioteca centrală universitară București, Biblioteca Centrală de Stat, la Biblioteca Academiei, vizite care au înlesnit participanților o apreciere a stadiului de realizare a documentării și informării în aceste instituții.

C. O.

Comitetul pentru cultură și artă al județului Vâlcea, cu sprijinul Bibliotecii municipale Rm. Vâlcea, a organizat în perioada 25 martie —

5 aprilie 1969 un curs de inițiere cu un număr de 34 de bibliotecari. În prima zi a fost expusă de către activiștii ai Comitetului județean de partid tema: Rolul și locul bibliotecii comunale în munca politică și cultural-educativă care se desfășoară la sate — forme și metode ale acestei munci. În următoarele zile s-au dezbătut teme și probleme de specialitate din care amintim: principiile de organizare a bibliotecilor comunale, a bibliotecilor filiale și a punctelor de împrumut; promovarea formelor moderne și atractive în activitatea de masă cu cartea — metodologia organizării lor. Orientarea lecturii țăranilor cooperatori spre publicațiile de specialitate, în funcție de preocupările economice ale comunei etc. În timpul cursului, bibliotecarii, împărțiți pe grupe, au fost îndrumați și ajutați de specialiștii bibliotecii municipale să întocmească și să susțină diferite materiale pentru manifestări de masă ca: montaje literare, seri de poezie, medaliaoane etc.

Ion POPA

Pătrunderea și difuzarea cărții în rândurile tineretului este tema dezbaterii organizate în ziua de 22 aprilie a.c. de către C.C. al U.T.C. — Secția propagandă și cultură, Consiliul Central al U.G.S.R. — Comisia pentru activitatea culturală și C.S.C.A. — Direcția bibliotecilor. Principalele probleme puse în discuție au fost: organizarea lecturii în școlile de toate gradele; pătrunderea cărții în rândurile tineretului rural și urban (biblioteci publice, de șantier, din întreprinderi), tineretul universitar și orizontul lecturii. La dezbateri au fost invitați specialiști în problemele lecturii și ale bibliotecilor, bibliotecari, editori, activiști culturali, reprezentanți ai presei și ai radioteleviziunii.

Legăturile bibliofile și științifice cu Muntenia ale lui Samuil Köleséri (1663-1732)

O privire de ansamblu asupra literaturii biblioteconomice internaționale din zilele noastre poate convinge pe oricine că istoria cărții și a bibliotecilor este prototipul în transformare. Ocupațiile secundare ale bibliotecarilor, activitatea vecină cu diletanțismul a însuflețit prietenii ai cărții devenind sub ochii noștri o ramură de cercetare metodic efectuată, care, pentru rezolvarea problemelor ce se ridică, solicită arsenalul complet și modern al științelor istorice. Dacă, odinioară, în probleme de istorie a bibliotecilor, considerate lipsite de importanță, se putea exprima o părere fără cercetarea tuturor surselor existente și fără respectarea criticii izvoarelor istorice, astăzi acest lucru nu se mai recomandă. A devenit generală corința ca micile amănunte ale istoriei culturii să fie abordate de cercetători la același nivel metodologic și de exigență ca și așa-numitele probleme mari ale istoriei politice. Valabilitatea acestei cerințe este și mai crescută în condițiile Europei răsăritene — și astfel și la noi —, unde din scriptica medievală au rezultat, aproape exclusiv, numai documente cu referiri juridice, încât, pentru reconstituirea dezvoltării culturii timpurii, doar micul număr de cărți manuscrise oferă unele posibilități. În asemenea împrejurări, orice problemă de amănunt a istoriei cărții, oricât ar părea de neînsemnată, trebuie tratată cu întreg aparatul și metodicitatea științifică, deoarece, datorită numărului mic al urmelor ce ne-au rămas, superficialitățile aparent inofensive, tolerate în prelucrarea unor amănunte, pot denatura și esența tabloului ce înfățișează întreaga dezvoltare.

În secolele feudalismului, ce se scurgeau într-o greoaie lipsă de variație, bibliotecile erau focare ale vieții culturale mult mai importante ca în prezentul nostru, cu organizare diferențiată. Ele erau aproape singurele centre prielnice primirii curentelor culturale noi, venite din afară, și răspîndirii acestora în societate. Rolul lor mijlocitor în ceea ce privește noile curente depășea,

poate, chiar pe cel al școlilor. Cantea, înainte de secolul al XVIII-lea, era instrumentul de lucru al intelectualității și servea numai în mod limitat ca mijloc de recreare în sensul de astăzi al cuvîntului. Pe atunci, cantea nu era încă un atribut de la sine înțeles al vieții civilizate, ci un obiect de valoare care trăda un interes intelectual superior celui general. O bibliotecă își constituia numai acela care trăia o viață spirituală vie, creatoare. Cunoașterea acestor creatori și a activității lor poate fi, așadar, de o mare importanță pentru măsurarea nivelului de cultură al unor țări întregi sau al unor provincii. Istoria cărții și a bibliotecilor, aparent lipsită de însemnătate, furnizează în felul acesta instrumentul cel mai sensibil pentru aprecierea istorică a culturii întregii societăți. După cum izotopul radioactiv face vizibil drumul unui aparat medical sau al unui medicament în corpul bolnavului, tot așa indică și cărțile, în condițiile veacurilor trecute, răspîndirea curentelor spirituale, legăturile, poate de mult uitate, dintre unele centre de cultură.

În sensul celor de mai sus, ca un semn de îmbucurătoare înnoire, trebuie să înregistrăm frumoasa monografie a lui C. Dima-Drăgan despre biblioteca lui Constantin Cantacuzino stolnicul (1640—1716)¹). Această bibliotecă și cea a Mavrocordatilor, crescută, în parte, din ruinele ei, pot fi considerate, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, drept cele mai importante centre de acumulare culturală din Muntenia. În această calitate, este de presupus că ele trebuie să fi avut legături atât cu alte biblioteci contemporane existente pe teritoriul țării, cât și cu savanții, colecționarii de cărți, din țările învecinate sau mai îndepărtate. După cum o lentilă convergentă unifică fasciculele de lumină venite din direcții diferite, așa a strâns și biblioteca de la Mărgineni, apoi cea de la Văcărești, curentele de cultură din diferite direcții, pătrunse în Muntenia pe la începutul secolului al XVIII-lea. Aici, în focarul vieții cultu-

rale, putem obține deci o imagine mai autentică și mai diferențiată decât oricare alta asupra culmilor culturale ale acestei provincii. Rândurile de mai jos încearcă să faciliteze acest lucru prin schițarea legăturilor bibliofile și științifice cu Muntenia ale unui colecționar de cărți ardeleni, medicul Samuil Koleseri.

Am presupus și pînă acum, dar în urma publicării catalogului bibliotecii lui Constantin Cantacuzino a devenit o certitudine, că, încă în cursul secolului al XVII-lea, trebuie să atribuim cărților apărute pe teritoriul cultural latin un rol mult mai mare în constituirea bibliotecilor din Muntenia decât am socotit mai înainte, întemeindu-ne pe cultura bizantină a principatului.

În mijlocirea trecerii cărților din Europa apuseană în sudul Carpaților, Transilvania — cel puțin de cînd această provincie a ajuns sub stăpînire a Habsburgilor — și-a avut partea ei hotărîtoare. Studiarea comerțului de carte, a colecționarilor și a bibliotecilor din Transilvania poate aduce multe informații și în ce privește cunoașterea dezvoltării culturale a Muntoniei.

În vremea cînd bibliotecile din Mărgineni și Văcărești erau în plină prosperitate, în Transilvania, biblioteca particulară cea mai mare și cea mai metodic constituită era în proprietatea lui Samuil Koleseri²⁾. În același timp, după cum reiese, fără echivoc, din corespondența sa, el era acela care, dintre transilvăneni, dispunea de cele mai largi legături cu străinătatea, atît în cercurile librarilor și ale editorilor, cît și în cele ale bibliofililor și ale savanților³⁾. Legătura cu el însemna deci și o angrenare în rețeaua culturală vie ce se întindea de la Londra la Saint-Petersburg și la Constantinopol. Acest fapt conferă o valoare deosebită informațiilor ce vor urma.

Deoarece despre activitatea bibliofilă și despre biblioteca lui Koleseri, vrem să vorbim cu alt prilej, aici ne vom mărgini să dăm doar cîteva date premergătoare bibliografiei lui. După studii universitare în Olanda și în Anglia, a fost inspectorul suprem al minelor din Transilvania, apoi protomedicul principatului și, în fine, secretar, respectiv consilier, gubernial. Cariera strălucită și căsătoriile lui i-au adus o avere considerabilă. Aceasta i-a dat posibilitatea să cheltuiască, în scopul cumpărării de cărți, o sumă neobișnuit de mare pentru acele timpuri. Aparținea puținilor ardeleni care, nici după întoarcerea lor din străinătate, nu au renunțat la ambițiile lor științifice și care voiau să țină pas cu evoluția domeniilor în care activau. Biblioteca lui de specialitate, alocată cu o mare grije, s-a risipit după moartea sa, dar, după măntuirea catalogului ce s-a păstrat, număra peste 3 500 de pu-

blicații, în majoritatea lor moderne⁴⁾. Nu este exagerat deci dacă se afirmă, pe de o parte, că medicul Samuil Koleseri a fost figura centrală a bibliofiliei transilvănene din primele trei decade ale secolului al XVIII-lea, iar pe de altă parte, că el era în același timp unul dintre cei mai importanți intermediari ai noilor curente culturale europene în această provincie.

Trăind la Sibiu, Koleseri avea legături multilaterale cu Muntenia, atît ca medic căutat, cît și ca cercetător pasionat al trecutului Daciei și al poporului român. Din cercul lui de cunoștințe apropiate făceau parte, printre membrii curții princiare cu rol conducător și în viața culturală a întregii țări, Ioan Avramic, preotul curții, aparținînd cercului lui Antim Ivireanul, cunoscut prin traduceri sale, și nepotul acestuia, Mihail Șendo, unul din medicii domnitorului, tot soritor, cu studii în Apus și mult călătorit, sau Theodorus Basilius, crescut în centrul pietist din Halle, preotînd în preajma familiei Brincoveanu, sau Nicolae de Porta, secretarul diplomat al lui Brîncoveanu, cel care mai tîrziu a sistematizat biblioteca din Mărgineni a Cantacuzinilor, sau Stepha Bergler, cunoscut elenist de origine brașoveană pe care Nicolae Mavrocordat l-a chemat în țară din Țările de Jos pentru a-i spori și îngrijii colecția de cărți de la Văcărești. În cadrul acestui articol, vom aminti numai acele relații științifice și bibliofile ale lui Koleseri care l-au pus în legătură cu membrii familiei domnitoare.

Cu toate că în inventarul arhivei personale a lui Koleseri, întocmit la moartea sa, figurează mai multe pachete de corespondență privind legăturile lui cu Muntenia, pînă în zilele noastre s-au păstrat doar cîteva scrisori. Din corespondența cu C. Brincoveanu sînt cunoscute tot numai piese dispersate, datate după 1709, dar se poate totuși presupune că doctorul Samuil Koleseri a ajuns în legătură încă de la începutul veacului, atît cu domnitorul, cît și cu Constantin Cantacuzino. Veriga care i-a unit n-a putut să fie, după toate datele, altcineva decît Luigi Ferdinando Marsigli, ofițer polihistor italian din armata imperială, ale cărui preocupări istorice, lingvistice și cartografice au avut un efect vădit asupra formării programului științific atît al lui C. Cantacuzino, cît și al lui Koleseri⁵⁾. Acesta din urmă și-a extins cercetările referitoare la Dacia și asupra teritoriului dintre Carpați și Dunăre, dar strîngerea materialului în această direcție a făcut-o cu ajutorul domnitorului muntean și al stolnicului. Amîndoi i-au atras atenția nu numai asupra inscripțiilor antice și descoperirilor arheologice, ci și asupra unor interesante fe-

nomene ale naturii. Astfel, C. Brincoveanu l-a informat despre ploaia de meteoriți, de mari proporții, observată în apropierea Buzăului, în ianuarie 1713, iar C. Cantacuzino i-a comunicat o inscripție grecească din Basarabia. Sint, așadar, pierderi simțitoare pentru întreaga istorie a științei românești atât dispariția corespondenței lui Koleséri cu Muntenia, cât și lipsa urmei acelor însemnări ale lui, amintite sub titlul *Curiosa Samuelis Koleséri Ualachiam visitantis*, făcute în lungile sale călătorii în Muntenia, ca oaspete al lui Constantin Brincoveanu, însemnări pe care, este evident, intenționa să le prelucereze într-o formă literară⁶⁾. Despre călătoriile lui Koleséri în Muntenia sînt cunoscute documente scrise din anii 1709, 1712, 1713 și 1714.

Întorcînd Koleséri a fost timp îndelungat informatorul ardelen al centrului pietist din Halle, Curtea din București a putut stabili ușor legătura, prin el, cu iluminismul german incipient, a putut lua cunoștință despre noutățile științifice din străinătate, a putut să se îngrijească de cărțile necesare și să-și asigure publicitate internațională pentru operele literare ale membrilor săi. Cînd, de exemplu, Constantin Brincoveanu a vrut să cunoască lucrările profesorului Samuel Puffendorf, care desfășura o înaltă activitate pe tărîmul dreptului internațional, precum și în interesul toleranței religioase, respectiv al unificării religiilor creștine, i s-a adresat lui Koleséri, care, în 1712, a comandat din Germania volumele dorite. La fel a procedat și în cazul dicționarului greco-latin al lui Cornelius Schrevelius și al noii biblii în limbile greacă și latină⁷⁾. Pentru procurarea cărților din străinătate, în acest timp, îi era de ajutor lui Koleséri profesorul Christian Voigt, delegatul pietistilor din Halle, care a activat scîntă vreme în Transilvania, înființînd la Sibiu prima librărie permanentă. Din corespondența lui Voigt reiese că, cu prilejul călătoriei la Brîncoveni, în vara anului 1712, Koleséri i-a atras personal atenția lui Brîncoveanu asupra ediției din Halle a biblii bilingve (greco-latină). Cînd, mai tîrziu, domnitorul ar fi vrut să cumpere și o traducere neogreacă a biblii, Koleséri s-a străduit să-i procure, prin intermediul lui Voigt, ediția din 1702 de la Londra sau cea din 1710 de la Halle⁸⁾. Tot pe Koleséri trebuie să-l considerăm mijlocul, cel puțin în cazul comenzilor la Sibiu, prin care Brîncoveanu a făcut pompoasele cumpărături în argint, în stil baroc, pentru cărțile bisericești dăruite unor mănăstiri. În 1712, de pildă, domnitorul a trimis la Sibiu 700 de ducați, ca din ei să facă o fecătură anticică pentru un nou testament în limba greacă. Extraordinara strălucire a execuției și nivelului ei artistic sînt

dovedite de faptul că Brîncoveanu a trimis separat, drept taxă de lucru pentru meșter, încă 100 de galbeni, ceea ce în acele vremuri constituia o sumă dincolo de orice închipuire, pentru legătura unei singure cărți⁹⁾. Trebuie amintit și faptul, de loc indiferent în privința procurării de cărți în Muntenia, că alături Koleséri, cit și Voigt foloseau de profierință, pentru transmiterea comenzilor lor și pentru aducerea cărților în țară, negustorii „greci”, adică macedo-români, care ajungeau pînă în Olanda.

Apariția lui Koleséri la curtea din București era însoțită întotdeauna de comunicarea unor noutăți literare și științifice și de transmiterea spre Europa apuseană a diferitelor cerințe de cărți. De pildă, cînd, în februarie 1714, Brîncoveanu l-a chemat la el pe Koleséri spre a o îngriji pe soția sa, care se îmbolnăvisc, Theodorus Basilius se folosește îndată de această ocazie pentru a da știri despre sine vechilor săi profesori din Halle și pentru a cere cărți noi, mai ales biblii în limba greacă veche și nouă¹⁰⁾.

Legăturile cu Muntenia ale lui Koleséri erau destul de puternice ca să supraviețuiască marilor zguduiri interne care au umnat tragicele morți a lui Constantin Brîncoveanu (1714) și celei a domnitorului Ștefan Cantacuzino și a tatălui său, Constantin Cantacuzino stolnicul (1716). Legăturile dintre noul domn, Nicolae Mavrocordat, și Koleséri s-au format între anii 1716 și 1719, cînd domnitorul a fost ținut de imperiaii internat la Sibiu. Domnitorul aștepta de la dinamicul medic sibian să atragă atenția, lumii savante străine asupra lucrărilor sale literare. Într-adevăr, se poate atribui legăturilor lui Koleséri faptul că asupra volumului ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΣ, elaborat la Sibiu și tipărit în 1719 la București, Stephan Bergler a scris o întinsă recenzie în cea mai prestigioasă revistă științifică de atunci din Europa: *Acta Eruditorum*. Cînd, apoi, lucrarea voievodului a apărut și în traducerea latină a lui Bergler, în 1722, la Thomas Fritsch, editorul din Lipsca al lui Koleséri, acesta l-a pus pe însuși redactorul revistei, pe Jakob Burkhard Menken, să scrie o dare de seamă asupra frumoasei publicații, acela fiindu-i și el un vechi cunoscut¹¹⁾.

Tot în această vreme și tot prin Koleséri, a intrat în legătură Nicolae Mavrocordat cu Matia Běl, profesorul de saimă europeană din Pojon [Bratislava]. Într-o scrisoare din 22 ianuarie 1722, Běl îl înștiințează pe Koleséri că, dacă pe voievod îl mai interesează lucrarea numismatică de bază privitoare la monedele turcești, i-o poate procura. Ca o măturic mai nouă a interesului manifestat de domnitor pentru numis-

matică, poate fi socotită și scrisoarea din 6 august 1725 a lui Köleséri, prin care trimite, pentru colecția lui Mavrocordat, medalia bătută din inițiativa sa, în amintirea hotărârii dietale prin care se enunța dreptul de succesiune în Transilvania și pentru ramura feminină a casei de Habsburg, așa-numita *pragmatica sancțiune*.

Legăturile polihistorului sibian cu N. Mavrocordat nu s-au întrerupt mici după ce Mihail Șendo, refugiat în Apus, a început un atac literar necruțător împotriva domnitorului, în care ar fi dorit să-l atragă și pe Köleséri de partea sa. Köleséri a rămas neutru în această dispută, purtată din Veneția pînă la Paris, și și-a continuat rolul de mijlocitor în direcția Munteniei. Sînt date care arată că Köleséri îndeplinea și sarcinile de comisionar în Transilvania pentru editorii din apusul Europei, cum era, de pildă, Girolamo Albrizzi din Veneția.

Pentru serviciile pe care i le făcea, Nicolae Mavrocordat îl recompensa pe Köleséri cu daruri și cu mici atenții. În 1724, de exemplu, i-a trimis un ceas de aur. Tot așa trebuie să fi ajuns printre poadoabele casei lui Köleséri portretul domnitorului și acea icoană de lemn a cărei frumusețe este menționată în mod special în inventarul întocmit după moartea sa¹²).

Correspondența lui Köleséri, cu tot caracterul ei fragmentar, dovedește îndejuns că biblioteca de la Văcărești a Mavrocordatilor s-a îmbogățit cu noutăți interesante prin intermediul medicului bibliofil din Sibiu. În anul 1724, de pildă, Köleséri îl informează pe domnitor că n-a reușit să-i procure la Lipsa noua ediție pariziană excepțională din *Naturalis historia* a lui Pliniu, comentată de Jean Harduin, de aceea a comandat-o de-a dreptul din Paris. În schimb, la 6 august 1725, trînite pe seama bibliotecii din Văcărești, dintre noutățile atunci sosite din Germania, opera filozofică de mare senzație a lui Bülfinger asupra doctrinelor morale și politice ale vechilor chinezi, intitulată *Specimen doctrinae veterum Sinarum moralis et politicae* (Frankfurt a.M., 1724).

Köleséri întreținea legături, în afară de domnitor, atât cu Bergler, cel care îngrijea biblioteca acestuia, cât și cu medicii curții. În 1724, Köleséri îl roagă pe Bergler să-l ajute la descifrarea și datarea unci inscripții grecești de pe o piatră din antichitate, descoperită atunci. Peste un an, dorește să afle, prin intermediul medicilor de la curtea din București, cum procedează turcii în administrarea vaccinului antivariolic.

Putem fi siguri de menținerea legăturilor în Muntenia ale lui Köleséri cel puțin pînă la moartea lui Nicolae Mavrocordat, chiar dacă, deocamdată, nu avem date directe

referitoare la cele de după 1725. Explicația acestui gol trebuie căutată numai în împrejurarea că fragmentele de corespondență a polihistorului sibian se întrerup în acea vreme, desigur pentru că materialele din anii anteriori morții lui Köleséri fie că s-au distrus, fie că există undeva nedescoperite încă.

Credem, totuși, că și cele câteva date comunicate mai sus pot dovedi în mod convingător cât de valoroase ar putea fi pentru istoria cărții românești informațiile rezultate din cercetarea trecutului bibliofiliei ardeleni și care este calea pe care cercetătorii noștri pot ajunge la aceste date inedite.

JAKÓ Sigismund

NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Dima-Drăgan, Corneliu. *Biblioteca unui umanist român: Constantin Cantacuzino stolnicul*. Cuvînt înainte de Virgil Cîndea. Buc., 1967. XV + 407 p.
2. Bertók, Lajos. *Iffabb Köleséri Sámuel könyvhagyatéka*. [Cărțile rămase de la Samuél Köleséri junior]. Debrecen, 1955. (Extras din Anuarul Bibliotecii universitare din Debrecin).
3. Jakó Zsigmond, *Köleséri Sámuel tudományos-irodalmi levelezése*. (Keziratban). [Correspondența științifică și literară a lui Samuél Köleséri]. (In manuscris). Izvorul principal al articolului de față este această lucrare a noastră, aflată în manuscris în toate cazurile în care nu facem altă trimitere, sursa informațiilor este această lucrare.
4. Bertók Lajos. *Op. cit.*, p. 308-311.
5. Camarin, A. *Traducerea greacă a „Teatrului politic”*. In: *Revista istorică română*, 11-12 (1941-2), p. 234-237; Dima-Drăgan, C. *Op. cit.*, p. 28-29; Marinescu-Himu, M. *Un egipt brașovean la începutul veacului al XVIII-lea*. In: *Studii clasice*, 2, Buc., 1966, p. 363-372.
6. *Arhiva națională maghiară*, Budapesta, *Arhiva gubernială*, Gub. pol. 31/1733, p. 145.
7. Iorga, N. *Scrisori de familie ale vechilor Brâncoveni*. In: *Analele Academiei Române. Memorii istorice*. Buc., 1934/1935. Seria III, tom. XVI, p. 201-202.
8. Winter, Eduard. *Die Pflege der west- und südslavischen Sprachen in Halle im 18. Jahrhundert*. Berlin, 1954, p. 151.
9. Winter, Eduard. *Op. cit.*, p. 151; Nicolescu C. *Die Rolle der siebenbürgischen Goldschmiede in der Entwicklung der Goldschmiedekunst der Rumänischen Länder im 16. und 17. Jahrhundert*. In: *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 6(1963), p. 53-54; Nicolescu, C. — Kildyev, Fr. *Der Kronstädter Goldschmied Georg, May II und sein Werk*. In: *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 9 (1966), p. 72-73.
10. Winter, Eduard. *Op. cit.*, p. 256.
11. *Acta Eruditorum*, 1720, p. 385-389 și 1722, p. 330-331.
12. Erdélyi főkörmányszék ([Arhiva gubernială], Gub. pol. 31/1733, p. 116).

Ex libris

Ex libris-urile

lui

Titu

Maiorescu

Fig. 1

Realizând pînă la sfîrșitul vieții una din cele mai bogate biblioteci personale, „o bibliotecă de specialist, care pînă la o anumită dată, este completă”, cum afirmă G. Călinescu¹, Titu Maiorescu a lăsat moștenire cîtorva mari biblioteci din țară o mare parte din această colecție, aproape zece mii de volume, cuprinzînd lucrări de neîgăduită valoare. Dovedind pasiune de colecționar, Maiorescu nu are însă una din trăsăturile fundamentale ale colecționarilor: dorința de a păstra cu orice preț unimata colecției sale. El este un permanent donator, înzestrînd biblioteci care abia se înfiripau ori colecții deja constituite, stabilind prin dăruirea unei cărți o legătură mai strînsă, mai apropiată cu unii dintre studenții săi. Cărțile sînt pentru el instrumente de perfecționare, punți de legătură între oameni, despre care e mai puțin important să se știe cui aparțin decît, mai ales, cum au fost receptate, ce reacții au trezit, care a fost folosul lor. Așa se face că marea majoritate a cărților lui Maiorescu nu poartă semne de proprietate, cum era la modă în epocă, ci o mulțime de însemnări care mărturisesc o lectură-studiu, susținută și sistematică.

Și totuși, pe o parte a cărților din biblioteca maioresciană cercetătorul poate găsi, adesea păstrată, alteori acoperită, din scrupul... intelectual, de unii bibliotecari, o pecete ovală imprimată cu tuș verzui (fig. 1).

1. Călinescu, G. *Cultura lui Eminescu*. In: *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, 5, nr. 1-2, 1956, p. 377.

Fig. 2

Fig. 3

O cercetare atentă atestă că pecetea a fost aplicată pe toate cărțile procurate în copilărie și în adolescență, însă nicideată după moartea tatălui său, Ioan Maioreșcu. Iată-o, de pildă, pe pagina de titlu a uneia din primele cărți din biblioteca lui Titu Maioreșcu, *Le jeune instituteur ou le prix de la persévérance*, de M-me Carroy, primită ca premiu din partea lui Ioan Bibescu, ministru al învățământului, între 1849 și 1853, și frate al domnitorului. De altfel, pe forțat se poate citi însemnarea: „Mare dogofăt și cavalier Ioan Bibescu, pentru studiu și bună punctare lui Titu Liviu Maior“ (fig. 2 și 3).

Pecetea fusese comandată de Ioan Maioreșcu atunci când fiul său abia mergea la școală. Textul ei, „Biblioteca Titu Liviu Maioreșcu“, latinizat deveni curînd neplăcut adolescentului studios, care, după moartea tatălui, părăsi definitiv pecetea ovală, așa cum părăsi și numele de mijloc la care ținuse atîta părintele său. Semnul de proprietate de pe cărțile din biblioteca lui Maioreșcu este astfel nu numai un element de biografie intelectuală, ci și o modalitate de încadrare în timp a evoluției acestei importante colecții.

Ion STOICA

NICOLAE BĂLCESCU revoluționarul și omul politic

150 de ani de la naștere

Personalitate distinsă în atîtea domenii, dar mai ales în reînvierea trecutului istoric, în elaborarea unei ideologii revoluționare și în participarea efectivă la lupta pentru schimbarea radicală a vechii societăți feudale, N. Bălcescu este unul dintre cei mai iluștri reprezentanți ai poporului român de la jumătatea secolului trecut. Numele lui este legat de acea pleiadă

de revoluționari și oameni politici care au militat pentru emanciparea politică, unitatea statală a tuturor provinciilor locuite de români, precum și pentru afirmarea națiunii române ca entitate politică independentă.

Începutul activității politice și revoluționare a lui N. Bălcescu se plasează în deceniul patru al secolului al XIX-lea. Realitățile social-economice sumbre generate de regimul privilegiilor feudale, întărite prin Regulamentul Organic, nemulțumea profund pe tânărul N. Bălcescu. Din aceste motive, el urmărește cu atenție frământările social-politice din primii ani ai epocii regulamentare, plasându-se în chip hotărât pe o poziție antifeudală și de eliberare națională. O influență considerabilă asupra formării lui ca revoluționar a avut-o mișcarea de emancipare națională și de unitate și independentă politică inițiată de Ion Cîmpineanu. Ea avea o puternică adeziune populară și se bucura de concursul efectiv al unor fruntași români de pe ambele versante ale Carpaților.

Deși nu atinsese vârsta majoratului, mișcarea revoluționară din 1840 îi oferă lui N. Bălcescu ocazia de a participa nemijlocit într-o acțiune care își propusese să înlăduiască unele din dezideratele vitale ale poporului român. El este printre inițiatorii acestei acțiuni alături de Dimitrie Filipescu și băănăceanul Estimic Murgu. Descoperiți în faza pregătitoare, ei sînt arestați, judecați și condamnați la mai mulți ani de temniță. Fiind minor, N. Bălcescu este condamnat doar la trei ani de închisoare, pedepsă din care nu execută decît 18 luni, fiind grațiat printr-un decret princiar.

Inchisoarea avusese un efect cu totul contrar decît cel închipuit de autorități. Ea n-a reușit să smineze hotărîrea de luptă a lui N. Bălcescu împotriva regimului feudal și a opresiunii străine. Activitatea desfășurată de el în decursul anilor următori vădea preocupări speciale pe planul politic și pe cel al dezvoltării culturii naționale. Învățînd din propria-i experiență, precum și din alte evenimente istorice pe care le cunoștea ca nimeni altul, el ajunge la concluzia că o acțiune revoluționară nu va putea avea sorți de izbîndă decît pe baza unui larg sprijin social din partea maselor populare.

Călăuzit de o astfel de concepție, începînd din 1843 N. Bălcescu își concentrează atenția asupra stringerii legăturilor cu toți patrioții și fruntașii români cu idei progresiste, în vederea organizării luptei revoluționare. Din inițiativa sa, a lui Ion Ghica și a maiorului Christian Tell se întemeiază în 1843 societatea secretă „Frăția” al cărei scop era pregătirea ideologică și politică a unei ample acțiuni populare cu caracter antifeudal. Datorită unei activități susținute, desfășurate

într-o taină desăvîrșită, „Frăția” număra printre membrii ei aderenți și simpatizanți nu numai din Țara Românească, ci și din Moldova și Transilvania. Ea îndeplinește un rol important în pregătirea și declanșarea revoluției din 1848.

La sfîrșitul lunii mai 1846, Bălcescu părăsea Bucureștii, îndreptîndu-se spre Franța. Înainte însă de plecarea din țară, el scrisese un articol deosebit de virulent la adresa regimului regulamentar și a privilegiilor feudale, intitulat *Despre starea soială a muncitorilor plugari în Principatele române în deosebite timpuri*. În această lucrare, Bălcescu fundamenta dreptul țăranilor clăcași de a deveni proprietari pe loturile atribuite în folosință, contribuind astfel la fixarea principelui țel al luptei antif feudale: abolirea servituților feudale și transformarea țăranilor clăcași în mici proprietari. Bălcescu încheia acest articol deplîngînd starea majorității populației țării sale, unde, „un mic număr de cetățeni își întemeiază puterea și fericirea pe robirea gloatelor”¹⁾.

N. Bălcescu se distinge în chip deosebit în pregătirea și declanșarea revoluției din 1848 în țările române. Încă din februarie 1848, cînd se afla la Paris, participînd chiar la evenimentele revoluționare, informat de situația din țările române de către membri ai societății „Frăția”, împreună cu alți fruntași ai românilor din Moldova și Țara Românească, N. Bălcescu se grăbește să se reîntoarcă în patrie pentru începerea luptei antif feudale. Părăsind capitala Franței împreună cu A. G. Goleșcu-Negru, el întîlnea la Hanovera pe prințul Czartoryski, șeful emigrației monarchiste polone, căruia îi propunea o colaborare româno-polonă în vederea extinderii revoluției în Europa orientală. Convorbirile acestea demonstau că N. Bălcescu concepea desfășurarea luptei revoluționare a poporului român în cadrul unei acțiuni coordonate cu popoarele din centrul și sud-estul Europei, deopotrivă oprimate de regimul feudal și de dominația străină.

La 9 aprilie 1848, N. Bălcescu pătrundea pe teritoriul țării sale. Sosit la Islaz-Romanați, el ia contact cu N. Pleșoianu, iar la Giurgiu cu Christian Tell, discutînd îndeosebi despre modul în care unitățile militare comandate de acești ofițeri urmau a fi folosite în declanșarea luptei revoluționare. La București, N. Bălcescu intră în legătură cu Ioan Ghica, C. A. Rosetti, frații Brătianu, frații Goleșcu, I. Holiade-Rădulescu etc. În cursul lunii aprilie 1848, inițiatorii revoluției au mai multe întîlniri reușind să fixeze programul revoluției. Tot cu acea ocazie s-a format un comitet revoluționar. S-a desemnat o comisie executivă însărcinată cu organizarea acțiunii revoluționare, organism în care

1) N. Bălcescu, *Opere*, tom. I, partea I ed. G. Zane, București, 1940, p. 198.

N. Bălcescu era alături de A. G. Golescu-Negru și Ion Ghica. Trebuie, de asemenea, relevat rolul important jucat de N. Bălcescu în redactarea programului revoluționar. Includea, în deciziile a articolelor referitor la emanciparea și împroprietărirea clăcășilor și a altor revendicări privind democratizarea statului și suprimarea ingerințelor externe în afacerile interne ale poporului român se datorează insistențelor depuse de N. Bălcescu și de alți prieteni ai săi, membri ai „Frăției”.

În urma succesului revoluției în București, la 11 iunie 1848, N. Bălcescu este numit secretar al Departamentului afacerilor externe, în guvernul impus de masele populare domnitorului Gh. Bibescu. În această calitate, el adresează o notă consulatelor puterilor străine din București informându-le despre instalarea unui nou regim politic. După abdicarea domnitorului Bibescu și preluarea în chip integral a puterii politice de conducătorii revoluției, N. Bălcescu devine unul din cei patru secretari ai guvernului.

Ca militant cu concepții democrat-revoluționare, el se plasează pe o poziție dintre cele mai înaintate în problemele fundamentale ale revoluției. El combate atitudinea excesiv de moderată și cu totul conciliantă a unora dintre membrii guvernului, mai ales a lui I. Heliade-Rădulescu, luptând pentru înfăptuirea programului revoluționar și neutralizarea boierimii conservatoare printr-o atitudine mai intransigentă față de dușmanii revoluției. Semnalăm, în legătură cu aceasta, activitatea lui N. Bălcescu în vederea constituirii unor forțe de apărare ale revoluției, rolul jucat în campania de propagandă revoluționară desfășurată în lumea satelor și soldată cu transformarea țărănimii clăcășe în instrumentul de sprijin determinant al guvernului provizoriu, precum și inițiativa de gărire a unei modalități de rezolvare a problemei agrare de către o Comisie formată din deputați ai țărănimii clăcășe și ai stăpînitorilor de moșii. Tot astfel, vastele sale cunoștințe în domeniul istoriei și în acele raporturilor interstatale determină guvernul provizoriu să-l numească membru al delegației trimisă la începutul lunii august 1848 la Constantinopol, spre a dobîndi recunoașterea diplomatică a regimului revoluționar de către Poarta otomană. Subliniem, în legătură cu aceasta, că în articolul *Drepturile românilor către Înalta Poartă*, N. Bălcescu susținuse dreptul inalienabil al poporului său de a-și organiza viața internă în concordanță cu aspirațiile de progres social și libertate națională. El se opunea oricărei agresiuni străine și susținea necesitatea de „a apăra naționalitatea și drepturile noastre, de vom fi nevoiți, chiar vărsînd sîngele nostru”²⁾.

Insuccesul tratativelor diplomatice și pericolul intervenției străine care plana asupra Țării Românești îl determină pe N. Bălcescu să stăruie pe lângă Locotenentul domnesc, dar mai ales pe lângă Chr. Toll, ministrul apărării, de a se opune invaziei externe cu armele. El se plasa pe o poziție similară cu aceea susținută de generalul Magheru, dar mijloacele de care dispunea țara erau total insuficiente pentru purtarea unui război împotriva oștilor coalizate ale Porții otomane și Rusiei țariste.

Arestarea lui Bălcescu și a altor conducători la 18 septembrie 1848 puneau capăt activității sale revoluționare în Țara Românească. Reușind, totuși, să scape de sub escortă, în toamna aceluiași an el își îndreaptă privirile spre Transilvania, unde românii luptau cu înverșunare pentru abolirea iobăgăiei și recunoașterea dreptului lor la existență națională. El este entuziasmat de victoriile repute de popoarele din centrul Europei împotriva dominației habsburgice, dar condamnă atitudinea unor conducători maghiari care nesocotesc dreptul la libertate națională a altor națiuni, îndecși a românilor. Încercător în forțele viguroase ale revoluției, Bălcescu se străduiește să stingă asemenea disensiuni și să înfăptuiască o cooperare revoluționară româno-maghiară. El urmărea chiar să se constituie din exilați o legiune română care să lupte pentru reaprinderea revoluției în Moldova și Țara Românească. Acțiunea lui nu se bucură de interesul sperat în rîndul conducătorilor maghiari decît în vara anului 1849, cînd oștile habsburgice și țariste erau pe punctul de a lichida revoluția popoarelor din centrul Europei.

Successul vremelnic al forțelor contrarevoluționare nu-l demobilizează pe N. Bălcescu. În emigrație el manifestă o preocupare specială pentru unitate în rîndul tuturor conducătorilor exilați ai popoarelor din centrul și sud-estul Europei. În vederea realizării acestui deziderat, Bălcescu militează în chip perseverent pentru lichidarea, mai întîi, a disensiunilor politice dintre exilații români și pentru formarea unei emigrații unitare, care să reprezinte pe românii din toate provinciile istorice. În primăvara anului 1850, el încearcă să plece la Londra spre a participa la organizarea Comitetului revoluționar european de sub conducerea lui Mazzini și a lui Ledru-Rollin, organism în care și românii erau reprezentați.

În lumina experienței revoluționare din anii 1848—1849, N. Bălcescu punea întreage sa capacitate revoluționară și intelectuală în slujba realizării unității statale a poporului român, țel considerat de el, ca de altfel și de alți fruntași, primordial în lupta pentru renașterea națională și propășirea socială a poporului român. El socotea că în perspectiva imediată lupta revoluționară nu mai

2) N. Bălcescu, *op. cit.* p. 267.

trebuia mărginită „a cere libertatea din lăuntru, care este peste puțină a dobîndi fără libertatea din afară, libertatea de sub domnia străină, ci va cere unitatea și libertatea națională. Deviza ei va fi *Dreptate, Frăție, Unitate*. Ea va fi o revoluție națională”³⁾.

Acest program vădea o pătrunzătoare clarviziune a democrat-revoluționarului român. Deși prin stingerea prematură din viață, în 1852, nu va mai avea prilejul să vadă înfăptuit un deziderat căruia i-a consacrat întreaga viață și capacitatea creatoare, la mai puțin de șapte ani, la 24 ianuarie 1859, poporul român realiza Unirea Moldovei cu Tara Românească, abolind apoi treptat întreaga structură socială feudală. În felul acesta, unitatea statală și progresul social desăvîrșit în zilele noastre — țeluri supreme ale vieții și activității lui N. Bălcescu — au triumfat.

Apostol STAN

3) N. Bălcescu. *op. cit.*, tom. I, p. 106—107.

Iulie — august — septembrie 1969

1 IULIE — 50 de ani de la moartea (1919) lui IOAN BOGDAN, filolog și istoric român (n. 1864).

2 IULIE — Se împlinesc 465 de ani de la moartea (1504) lui ȘTEFAN CEL MARE, domn al Moldovei între anii 1457 și 1504, mare comandant de oști și conducător de stat.

Jorga, N. *Istoria lui Ștefan cel Mare, pentru poporul român*. Buc., E.P.L., 1966. 299 p. Sădoveanu, Mihail. *Viața lui Ștefan cel Mare*. Buc., Editura tineretului, 1966. 216 p.: Ursu, Horia și Bratu, Daniela. *Ștefan cel Mare. 500 de ani de la înscăunarea sa ca domn al Moldovei*. Studiu de Horia Ursu. Bibliografia de Daniela Bratu. Buc., E.S.I.P., 1957. 120 p. cu portr. (B.C.S.)

Delavrancea, B. *St. Teatru. Apus de Soare. Vișorul. Luceafărul. Hagii Tudose*. Buc., E.P.L., 1967. 371 p.

— 55 de ani de la moartea (1914) lui EMIL GIRLEANU, scriitor român (n. 1878).

Scrieri alese. Ed. îngrijită, studiu introductiv și bibliografie de Teodor Virgolic. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1963; *Nucul lui Odobac*. Schițe și nuvele. Buc., E.P.L., 1964. XXXIV + 420 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 267); *Din lumea celor cari nu cuvîntă*. Prefață și note de Eugenia Oprescu. Buc., Editura tineretului, 1967. 200 p. (Biblioteca școlară, 5).

Virgolic, Teodor. *Doi nuvelești: Emil Girleanu, I. A. Bassarabescu*. Buc., E.P.L., 1965. 215 p. + 2 f. portr.

— Se împlinesc 20 de ani de la moartea (1949) lui GHIORGHI MIHAILOVICI DIMITROV, militant de seamă al mișcării muncitorești bulgare și internaționale (n. 1882).

11 IULIE — 150 de ani de la nașterea (29 iunie/11 iulie 1819) lui NICOLAE BĂLCESCU, om politic, istoric și gânditor democrat-revoluționar român (m. 1852).

Români supt Mihai-Volevod Viteazul. Prefață și note finale de Paul Cornea. Vol. 1—2. Buc., Editura tineretului, 1967 (Lyceum, 1—2); *Români supt Mihai-Volevod Viteazul*. Ediție îngrijită de Andrei Rusu. Postfață de G. C. Niculescu. Buc., E.P.L., 1967. 455 p. + 1 f. portr. (Colecția MInerva).

Vezi și: *Calendar*. Octombrie—noiembrie—decembrie 1967. In: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 9, sep 1967, p. 568.

— 1921. Ziua victoriei revoluției populare în Mongolia. Formarea primului guvern popular.

14 IULIE — 180 de ani de la revoluția burgheză din Franța. Masele răscolite din Paris dărîmă închisoarea Bastiliei. Sărbătorea națională a poporului francez (1789).

Almaș, Dumitru. *Trandafirul roșu*. Buc., Editura tineretului, 1963. 232 p. cu ilustr.: Almaș, Dumitru. *Căderea Bastiliei. Revoluția burgheză din Franța (1789—1794)*. Cuvînt înainte: acad. Mihai Ralea. Buc., Editura tineretului, 1959. 720 p. cu ilustr.

15 IULIE — 110 ani de la nașterea (1859) poetului român D. TH. NECULUȚĂ (m. 1904).

Spre țărnul dreptății. [Poezii]. Prefață de V. Mogilescu. Buc., Editura tineretului, 1965. 152 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 28).

19 IULIE — Se împlinesc 150 de ani de nașterea (1819) lui GOTTFRIED KELLER, scriitor elvețian de limbă germană (m. 1890).

Nuvele. În românește de Em. Çerbu. Prefață de B. Colbert. Ed. a 2-a. Buc., E.L.U., 1965. 303 p. (Clasicii literaturii universale).

— Se împlinesc 95 de ani de la nașterea (1874) lui CONSTANTIN LEVADITI, infirmicriolog român, unul dintre fondatorii infirmicriologiei moderne (m. 1954).

— 1965. Între 19 și 24 iulie au avut loc lucrările celui de-al IX-lea Congres al P.C.R.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. 19—24 iulie 1965. Buc., Editura politică, 1965. 864 p.

20 IULIE — 50 de ani de la moartea (1919) generalului IEREMIA GRIGORESCU, comandantul Armatei I pe frontul de la Mărășești (n. 1864).

22 IULIE — Se împlinesc 30 de ani de la moartea (1939) lui I. I. MIRONESCU, scriitor român (n. 1883).

Furtună Veteranul... Ed. îngrijită și prefață de F. D. Bălan. Buc., Editura tineretului, 1961. 240 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 25); *Scrieri*. Ed. îngrijită, cu prefață, note, glosar și bibliografie de Ilie Dan. Buc., E.P.L., 1968. LXI + 641 p. + 11 f. pl. (Scriitorii români).

— 25 de ani de la eliberarea Poloniei de sub jugul cotropitorilor fasciști (1944).

23 IULIE — 100 de ani de la nașterea (1869) istoricului român GH. ADAMESCU (m. 1942).

— Se împlinesc 20 de ani de la inaugurarea primelor cooperative agricole de producție din țara noastră (1949).

26 IULIE — 1953. A început revoluția națională cubană.

27 IULIE — 125 de ani de la moartea (1844) lui JOHN DALTON, chimist și fizician englez (n. 1766).

28 IULIE — 175 de ani de la moartea (1794) lui MAXIMILIEN DE ROBESPIERRE, democrat-revoluționar francez, unul dintre conducătorii revoluției burgheze din Franța (n. 1758).

— 115 ani de la nașterea (1854) lui VICTOR BABEȘ, savant român cu renume mondial, unul dintre fondatorii microbiologiei moderne, autor al primului tratat de bacteriologie din lume (m. 1926).

Babeș, Mircea V. și Igroșlanu, I. *Babeș*. [Biografie]. Buc., Editura tineretului, 1961. 440 p. + 9 f. pl. (Oameni de seamă).

31 IULIE — 25 de ani de la moartea (1944) lui ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY, romancier francez (n. 1900).

Micul prinț. Cu desenele autorului. Prefață de Eugen Schlieru. Buc., Editura tineretului, 1962. 96 p.; *Pământ al oamenilor*. Traducere și prefață de Ion Caralon. Buc., E.P.L., 1967. 232 p. (Colecția meridiene, 18); *Zbor de noapte. Pilot de război*. [Romane]. Traducere de Ion Caralon. Buc., E.L.U., 1968. 279 p. (Colecția Meridiene, 45).

1 AUGUST — 225 de ani de la nașterea (1744) lui JEAN-BAPTISTE DE MOINIE DE LAMARCK, unul dintre întemeietorii evoluționismului în biologie (m. 1829).

— 150 de ani de la nașterea (1819) scriitorului american HERMAN MELVILLE (m. 1891).

Tapl. Patru luni printre băștinașii unei insule din arhipelagul Marchizelor. Cuvînt înainte de Petre Solomon. Buc., Editura tineretului, 1960. 312 p.; *Moby Dick sau Balena alba*. În românește de Șerban Andreoneșcu. Prefață de Eugen Schlieru. Buc., Editura tineretului, 1962. 624 p.; *Benito Cereno și alte povești*. Traducere și prefață de Petre Solomon. Buc., E.P.L., 1967. XLVII + 408 p. (B.P.T., 373).

— Se împlinesc 100 de ani de la nașterea (1869) lui ION (IANCU) BREZEANU, actor român (m. 1940).

Vasiliu, Mihal. *Ion Brezeanu*. Buc., E.S.P.L.A., 1959. 278 p. + 4 f. pl.

3 AUGUST — *Ziua mării Republicii Socialiste România*.

5 AUGUST — Se împlinesc 125 de ani de la nașterea (1844) lui I. E. REPIN, pictor rus (m. 1930).

— 1895. A murit FRIEDRICH ENGELS.

— Se împlinesc 40 de ani de cînd a început eroica grevă a muncitorilor minieri de la Lupeni (1929).

9 AUGUST — 50 de ani de la moartea (1919) lui ERNST HAECKEL, biolog german, adept al darvinismului (n. 1834).

— 50 de ani de moartea (1919) lui RUGGERO LEONCAVALLO, compozitor de operă italian (n. 1858).

10 AUGUST — *Ziua minerului*.

13 AUGUST — 15 ani de la moartea (1954) lui GAÁL GÁBOR, estetician și sociolog marxist, militant al mișcării muncitorești din România (n. 1891).

15 AUGUST — Se împlinesc 255 de ani de la moartea (1714) lui CONSTANTIN BRÎNCOVEANU, domn al Țării Românești între anii 1688 și 1714.

— Se împlinesc 200 de ani de la nașterea (1769) lui NAPOLEON I BONAPARTE, general și om politic din timpul revoluției franceze, proclamat împărat al Franței (1804—1814 și 1815) — m. 1821.

Tarile, E. V. *Napoleon*. Traducere de Nicolae Paroescu. Ed. a 3-a. Buc., E.L.U., 1964. 455 p.; Geyl, Pleter. *Napoleon, pro și contra*. Traducere din limba engleză de Georgeta și Mircea Pădureleanu. Buc., Editura științifică, 1968. 544 p. + 12 f. pl.

— *Ziua presei române*.
— 1931. Apare primul număr ilegal al ziarului *Scintile*, organ al Partidului Comunist Român.

Presă muncitorească și socialistă din România. Vol. 1—2. Buc., Editura politică, 1964. (Institutul de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.C.R.);

— 1945. Eliberarea Corcei de sub jugul crotropitorilor japonezi.

— Se împlinesc 15 ani de la moartea (1954) poetului român ALEXANDRU TOMA (n. 1875).

Cîntul vieții. Versuri alese. 1894—1954. Buc., Editura tineretului, 1959. 220 p. (Biblioteca școlară, 17).

17 AUGUST — 5 ani de la moartea (1964) lui MIHAI RALEA, sociolog, psiholog, eseist și om politic român (n. 1896).

Serieri din trecut. Vol. 1—3. Buc., E.S.P.L.A., 1957—1958; *Cele două Franțe*. Buc., E.P.L., 1962. 399 p. + 1 f. portr.; *In extremul Occident*. Note de drum din Antile, California, Canada. Ed. a 3-a. Buc., E.P.L., 1963. XVII + 150 p.; *Serieri din trecut*. În literatură. Buc., E.P.L., 1963. 336 p.; *Porirete, cărți, idei*. Studii de literatură universală. Buc., E.L.U., 1966. 280 p.

Ralea, M. și Herseni, T. *Introducere în psihologia socială*. Buc., Editura științifică, 1966. 383 p.

18 AUGUST — 25 de ani de la moartea (1944) lui ERNST THALMANN, militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale (n. 1886).

Thälmann, Irma. *Amintri despre tatăl meu*. Prefață de Wilhelm Pleck. În românește de Lena Iacob. Buc., Editura tineretului, 1957. 95 p. + 12 f. pl.

19 AUGUST — Se împlinesc 150 de ani de la moartea (1819) lui JAMES WATT, mecanician și inventator englez care a perfecționat mașina (pompa) cu abur (n. 1736).

21 AUGUST — *Ziua Constituției*.

— 1965. Marca Adunare Națională a adoptat Constituția Republicii Socialiste România.

23 AUGUST — 25 DE ANI DE LA ELIBERAREA ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST (1944).

— Se împlinesc 200 de ani de la nașterea (1769) lui GEORGES CUVIER, zoolog și paleontolog francez (m. 1832).

25 AUGUST — 105 ani de la nașterea (1864) scriitorului român SPIRIDON POPESCU (m. 1933).

Moș Gheorghe la expoziție. Ed. îngrijită și prefațată de I.D. Bălan, Buc., Editura tineretului, 1962. 200 p. cu portr. (Biblioteca școlară-lui, 27).

26 AUGUST — 85 de ani de la moartea (1884) lui CAROL DAVILA, cunoscut medic român de origine franceză (n. 1828).

Weinberg, I. Dr. Carol Davila. Buc., Editura tineretului, 1961, 128 p. + 6 f. pl. (Oameni de seamă).

28 AUGUST — 60 de ani de la nașterea (1909) lui ASZTALOS ISTVÁN, scriitor maghiar din România (m. 1960).

Pe drumuri. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 272 p.; De ce măruț e rotund. Buc., Editura tineretului, 1956. 48 p.; Jóska. Povestiri. Buc., Editura tineretului, 1957. 72 p.; An nou. Roman. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 196 p.; Omenie. Nuvele. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 236 p.; Vinul nu se stîrnește din senin. Ed. a 2-a. Buc., E.S.P.L.A., 1960, 164 p. (Biblioteca țaranului muncitor); Povestind copiii. Buc., Editura tineretului, 1961. 104 p.; Inimă tinărd. Roman. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1961. 404 p. + 8 f. pl.; Duminică cu dragoste. Povestiri și nuvele. Prefațată de Ion Oarcășu. Buc., E.P.L., 1962. XXVI + 382 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 131).

1 SEPTEMBRIE — 25 de ani de la restabilirea unității sindicale din România prin înființarea „Sindicatelor unice revoluționare” (1944).

— Se împlinesc 25 de ani de la moartea (1944) lui LIVIU REBREANU, mare scriitor român (n. 1885).

Răfuiala. Antologie, prefațată și note de Silviu Iosifescu. Buc., Editura tineretului, 1961. 232 p. cu portr. (Biblioteca școlară-lui, 21); Opere alese. Studiu introductiv de Al. Piru. Vol 1—2. Buc., E.P.L., 1962; Nuvele. Ed. îngrijită, prefațată și note de Nicolae Gheran, Vol. 1—3. Buc., E.P.L., 1965 (B.P.T., 287—289); Hora morții. Nuvele. Cu o prefață de Al. Piru. Buc., Editura militară, 1966. 152 p.; Pădurea spinzuraților. Prefațată de Silviu Iosifescu. Buc., E.P.L., 1966. XVI + 347 p.; Răscoala. Buc., E.P.L., 1966. 456 p.; Cleopatra. Buc., E.P.L., 1967. 144 p. (Romane de ieri și de azi); Ion. Roman. Prefațată de Paul Georgescu. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1967. (B.P.T., 161—162); Răscoala. Prefațată de Ov. S. Crohmăniceanu. Ed. a 2-a. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1967. (B.P.T., 37—38); Ion. Prefațată și note de Marin Bucur. Vol. 1—2. Buc., Editura tineretului, 1968. (Lycum, 31—32).

Piru, Alexandru. Liviu Rebreanu. Buc., Editura tineretului, 1965, 118 p. + 8 f. pl.; Raicu, Lucian. Liviu Rebreanu. Buc., E.P.L., 1967. 372 p.; Rebreanu, Fanny Liviu. Cu soțul meu. Gînduri — imagini — întîmplări. Buc., E.P.L., 1963. 248 p. + 13 f. pl.

2 SEPTEMBRIE — 1945. Proclamarea Republicii Democratice Vietnam.

3 SEPTEMBRIE — 110 ani de la nașterea (1859) lui JEAN JAURÈS, om politic și istoric francez, unul dintre conducătorii mișcării socialiste din Franța, luptător împotriva militarismului, întemeietor al ziarului L'Humanité (m. 1914).

Auclair, Marcelle. Viața lui Jean Jaurès sau Franța dinainte de 1914. Ed. percurată. Traducere din limba franceză. Buc., Editura politică, 1966. 392 p.

— 1866. S-a deschis primul Congres al Internaționalci I.

5 SEPTEMBRIE — Se împlinesc 400 de ani de la moartea (1569) lui PIETER BRUEGHEL (BRUEGEL, BREUGHEL), numit cel Bătrîn, pictor și grafician flamand (n. 1525).

Biberi, Ion. Pieter Bruegel cel Bătrîn. Buc., Editura Meridiane, 1967, 56 p. + 30 f. pl.

6 SEPTEMBRIE — 150 de ani de la nașterea (1819) lui NICOLAE FILIMON, prozator și critic muzical român (m. 1865).

Roman năzdrăvan. Buc., Editura tineretului 1961. 56 p. (Tralsta cu povești); Ciocoi vechi și noi sau Ce naște din piscă șoareci mîncă. Roman original, Buc., E.P.L., 1966, 311 p.; Ciocoi vechi și noi. Roman. Prefațată de G. Ivașcu. Ed. a 2-a. Buc., E.P.L., 1967. XLI + 342 p. (B.P.T., 52).

Zalis, H. Nicolae Filimon. Buc., Editura tineretului, 1958. 208 p. + 8 f. pl. (Oameni de seamă); Călinescu, G. Nicolae Filimon. Buc., Editura științifică, 1959. 271 p.; Cosma, Viorel. Nicolae Filimon, critic muzical și folclorist. Buc., Editura muzicală, 1966. 223 p. cu ilustr. + 1 f. portr.

8 SEPTEMBRIE — 75 de ani de ani de la moartea (1894) lui HERMANN VON HELMHOLTZ, fizician și fiziolog german (n. 1821).

9 SEPTEMBRIE — 25 de ani de la dobîrșirea dictaturii fasciste în Bulgaria. Sărbătorea națională a poporului bulgar (1944).

— În luna septembrie se împlinesc 45 de ani de cînd a avut loc Congresul al III-lea al Partidului Comunist Român (1924).

12 SEPTEMBRIE — 100 de ani de la moartea (1869) scriitorului român COSTACHE STAMATI (n. 1786).

13 SEPTEMBRIE — Ziua pompierilor din Republica Socialistă România.

— 1848. A avut loc lupta din Dealul Spirii dintre pompierii români și trupele turcești venite în țară să înfrîngă revoluția.

14 SEPTEMBRIE — 200 de ani de la nașterea (1769) lui ALEXANDER VON HUMBOLDT, naturalist, geograf și călător german (m. 1859).

15 SEPTEMBRIE — 1946. Proclamarea Republicii Populare Bulgaria.

18 SEPTEMBRIE — 150 de ani de la nașterea (1819) lui J.B.L. FOUCAULT, fizician francez (m. 1868).

20 SEPTEMBRIE — Se împlinesc 510 ani de cînd pentru prima oară, într-un hrisov emis de Vlad Tepeș, este menționată „Cotațea București” (1459).

— Se împlinesc 100 de ani de la nașterea (1869) lui MARCEL CACHIN, militent al mișcării muncitorești franceze și internaționale, unul dintre fondatorii și conducătorii Partidului Comunist Francez (m. 1958).

21 SEPTEMBRIE — 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului Știința, organ al C.C. al P.C.R. (1914).

28 SEPTEMBRIE — Se împlinesc 105 ani de cînd s-a creat la Londra Internaționala I, sub conducerea lui K. Marx și Fr. Engels (1864).

Marx—Engels despre Internaționala I. (Cu-legendere). Buc., Editura politică, 1964. 424 p.; Brill, Janeta și Floarea, Constantin. Asociația internațională a muncitorilor (Internaționala I). Buc., Editura politică, 1964. 88 p.; Vlanu, Alexandru. Internaționala I, Prefațată de acad. P. Constantinescu-Iași. Buc., Editura științifică, 1964; 291 p. + 17 f. pl. (Pagini de istorie universală); Deac, Augustin. Internaționala I și România. Buc., Editura politică, 1964, 176 p. cu ilustr.

CATALOGUL PE SUBIECTE (II)*)

4. *Nume de persoane ca vedete de subiect.* Vedetele de subiect formate dintr-un nume de persoană grupează publicațiile care tratează despre o anumită personalitate istorică, științifică, literară etc. sau chiar despre un personaj imaginar (eroi literari, de exemplu). În general, vedeta de subiect alcătuită dintr-un nume de persoană urmează, în ceea ce privește formularea, regulile aplicate în stabilirea vedetei uniforme valabilă pentru catalogul alfabetic^{**}). Vedetele de subiect compuse dintr-un nume de persoană intrunesc atât lucrările științifice despre persoană respectivă (comentarii, bibliografii etc.), cât și lucrările belotristice (biografiile românte, jurnalele personale, corespondența etc.).

Vedeta de subiect alcătuită dintr-un nume de persoană cuprinde, alături de numele inversat, specificarea domeniului de activitate, a naționalității și a perioadei în care a trăit personalitatea respectivă. În subvedetă se poate preciza aspectul particular (viață, bibliografic, comentarii etc.) reflectat de lucrările grupate sub fiecare vedetă în parte; de exemplu:

Shakespeare, William (dramaturg și poet englez, 1546—1616)

— *Bibliografie*

— *Viața*

— *Comentarii asupra operei*

Uneori, este necesar ca vedeta de subiect să oglindească relațiile dintre două personalități; în acest caz, ea este compusă din două nume, cu precizarea necesară; de exemplu:

Eminescu, Mihai — Creangă, Ion — Raporturi reciproce.

La al doilea nume se va face întotdeauna o fișă informativă, de genul:

*) Urmare din nr. 5/1969 al revistei noastre.

**) Vezi: Rally, Getta Elena. *Catalogarea (II)*. În: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 8, aug 1967, p. 501—504.

Creangă, Ion vezi și *Eminescu, Mihai — Creangă, Ion — Raporturi reciproce*

În ceea ce privește pseudonimele, porecelele și celelalte variante ale numelor de persoane, vedeta de subiect urmează îndeaproape, după cum am mai arătat, regulile aplicate în fixarea vedetei uniforme pentru catalogul alfabetic.

5. *Denumirile geografice ca vedete și subvedete de subiect.* O denumire geografică poate deveni vedetă de subiect numai atunci când noțiunea respectivă este tratată din toate punctele de vedere sau constituie unicul subiect al unei publicații, ori când nevoile catalogului cer ca tot materialul privitor la o anumită unitate geografică să fie întrunit într-o singură rubrică. În acest din urmă caz, se vor întrebuița subvedete din punct de vedere; de exemplu:

Republica Socialistă România

— *Geologie*

— *Geografie*

— *Istorie*

— *Orinduirea de stat*

— *Populație*

— *Economie*

— *Știință*

— *Cultură* etc.

De cele mai multe ori însă, denumirea geografică intră în componența unei vedete de subiect, de exemplu: *Insurecția armată din România (23 August 1944), Răscoalele din Lyon (1831 și 1834), Comuna din Paris (1871)*, sau mai curând figurează ca subvedetă pe lângă o vedetă de subiect tematică, al cărei material trebuie subîmpărțit după teritoriul de răspindire, de exemplu:

Renaștere

— *Anglia*

— *Franța*

— *Germania*

— *Italia* etc.

În acest caz, după cum se observă și din

- Адриан ПЫРВУЛЕСКУ: *Страницы из современно истории библиотек.* (Обзор деятельности публичных библиотек в годы социализма) 321
- Иоана ТЭУТУ: *Чтение в городской библиотеке в Джурджу (II).* (Исследование, основанное на анализе читательских карточек) 343
- М. Д. ПЭПУРИКЭ: *Библиотекоеведение и экономия.* (Сотношение между рационализацией и экономией в библиотечной работе) 349

- А. ПОРЦЯНУ: *Историческая библиография Румынии (XIX в.)* — большая научная работа. (Обширная библиографическая работа, охватывающая новую историю Румынии) 353
- ЯКО Сиджизмунд: *Книжные и научные связи Самуила Кёлесэри (1663—1732) с Валахией* 372
- Апостол СТАН: *Н. Бэлэску — революционер и политический деятель.* (150-летие со дня его рождения. (Выдающийся политический деятель, историк и мыслитель демократ-революционер) 377

SOMMAIRE

SUMMARY

- Adrian PARVULESCU: *Pages d'histoire contemporaine des bibliothèques* (Regard rétrospectif sur le développement des bibliothèques publiques au temps du socialisme.) 321
- Ioana TAUTU: *La lecture dans la Bibliothèque publique de la ville de Giurgiu* (Etude basée sur l'analyse des fiches des lectures) 343
- M. P. PAPURICA: *Bibliothéconómie et économie* (La liaison entre la rationalisation et l'économie dans l'activité de la bibliothèque) . 349
- A. PORTEANU: *La bibliographie historique de la Roumanie (XIX-ème siècle)* — un vaste ouvrage scientifique. (Un ample travail bibliographique concernant l'histoire moderne de la Roumanie) . 353
- Sigismund JAKÓ: *Les relations scientifiques (dans le domaine de la bibliophilie) de Samuël Köleséri (1663—1732) avec la Valachie* 372
- Apostol STAN: *N. Bălcescu — le révolutionnaire et l'homme politiques.* 150 ans depuis sa naissance. (Un des grands hommes politiques de l'année révolutionnaire 1848, grand penseur démocrate, historien et écrivain roumain) 377

- Adrian PARVULESCU: *Leaves From the Contemporary History of Libraries.* (Retrospective consideration on public libraries' activity since the beginning of the socialist regime) 321
- Ioana TAUTU: *Reading in the Giurgiu City Library II.* (A research based on the analysis of the reader's cards) 343
- M. D. PAPURICA: *Librarianship and Economy.* (The relationship between rationalization and economy in the libraries' activity) 349
- A. PORTEANU: *Romania's Historical Bibliography* (the XIXth century) — an Extensive Scientific Work. (An ample bibliographical work concerning the modern history of Romania) . 353
- Sigismund JAKÓ: *Samuël Köleséri's (1663—1732) Bibliophile and Scientific Links with Wallachia* 372
- Apostol STAN: *N. Bălcescu — the Revolutionary and the Politician.* The 150th anniversary of his birth. (Political and historical personality, Romanian democratic and revolutionary thinker) 377